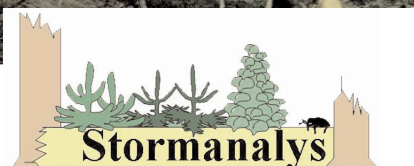

RAPPORT

14 • 2005

Tio skogsägares erfarenheter av stormen Gudrun

Alger Klasson

Skogsstyrelsen
www.svo.se

Innehåll

Förord.....	1
Sammanfattning.....	2
Inledning.....	3
Rapportens disposition.....	3
Syftet med intervjuerna.....	3
Teoretisk referensram.....	3
Urval av intervjupersoner.....	5
Genomförande av intervjuerna.....	5
Analysen av intervjuerna.....	6
Analys av intervjuerna.....	7
Stormnatten och den första tiden.....	7
Kaos, oreda för alla.....	8
Krisberedskap?.....	8
Chock, förstummad, svårt ta till sig vad som hänt.....	8
Vrede.....	9
Sorg och nedstämdhet.....	10
Nyorienteringsfasen, reparationsfasen.....	11
Ekonomiska konsekvenser.....	13
Blir jag lurad frågar sig en skogsägare?.....	14
Planering för framtiden.....	18
Avslutande kommentar.....	22
De enskilda intervjuerna.....	24
Utbo 1.....	24
Åbo 1.....	27
Utbo 2.....	32
Åbo 2.....	38
Åbo 3.....	41
Åbo 4.....	44
Åbo 5.....	47
Åbo 6.....	53
Åbo 7.....	56
Utbo 3.....	60
Referenser.....	65

Förord

Skogsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att analysera konsekvenser för skogsbruket av den svåra storm som drabbade södra Sverige i januari 2005. Skogsstyrelsen skall i samverkan med Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter utvärdera de ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenserna av stormen för skogsbruket. Analysen skall utgöra ett underlag för framtida rådgivning och insatser för återbeskogning. Det är också angeläget att dra lärdomar från arbetet efter stormen för att stå väl rustad vid liknande situationer i framtiden.

Uppdraget genomförs i form av projekt Stormanalys som innehåller fem delprojekt:

- Analys av riskfaktorer
- Skötsel av stormskadad skog
- Miljökonsekvenser
- Ekonomiska och sociala konsekvenser
- Framtida skogsbruk med riskhantering

Ett avtal har träffats mellan Skogsstyrelsen och SLU om ett nära samarbete med att ta fram resultat inom olika sakområden i delprojekten. Samarbete eftersträvas även med andra universitet och organisationer som kan bidra till ökad kunskap om stormens konsekvenser. Dessa underlag i sak utgör grund för kommande diskussion och utvärdering.

Denna rapport behandlar vilka känslor stormdrabbade skogsägare haft, hur de reagerat och vilka erfarenheter de vunnit. Psykologen Alger Klasson, UDOK Handelsbolag har under sommaren 2005 intervjuat tio skogsägare som i olika grad fått sin skog stormskadad. I rapporten redovisar han ordagrant skogsägarnas berättelser och ett antal allmänna observationer. Arbetet har ingått i delprojekt D Ekonomiska och sociala konsekvenser. Två skogsvårdsstyrelser har bidragit genom att utifrån ett antal kriterier välja ut de skogsägare som skulle intervjuas.

Rapporten ingår i Skogsstyrelsens rapportserie där författarna står för innehållet. Detta innebär att rapporten inte i alla dess delar nödvändigtvis beskriver Skogsstyrelsens officiella syn. Inom projektet Stormanalys kommer Skogsstyrelsens officiella slutsatser och ställningstaganden att avrapporteras i projektets huvudrapport, till vilken föreliggande rapport är ett viktigt underlag.

Jönköping i oktober 2005

Håkan Wirtén
Överdirektör
Skogsstyrelsen

Magnus Fridh
Projektledare
Skogsstyrelsen

Sammanfattning

I projektet Stormanalys, delprojektet Ekonomiska och sociala konsekvenser, har denna undersökning genomförts.

Tio skogsägare har intervjuats av Alger Klasson. Huvudsyftet med intervjuerna är att få exempel på hur skogsägarna upplevt och reagerat på stormen och dess konsekvenser samt hur stormen kan ha påverkat skogsägarnas sociala situation. Undersökningen är ett komplement till de övriga delprojekten i Stormanalys.

De intervjuade har valts ut i två stormdrabbade skogsvårdstyreledistrikt. Följande urvalskriterier har använts för att få en så stor variation i urvalet som möjligt: stormfälld volym, kön, ny eller gammal skogsägare, medlem i Södra Skogsägarna eller annan organisation resp. kontakt med skogsvårdsstyrelse, beroende av skogsinkomsten, civilstånd, utbo eller åbo.

Intervjuerna har genomförts som samtal med ett antal stödord, temaområden, som utgångspunkt. Beroende på hur intervjun utvecklats har de olika temaområdena berörts men inte alltid i samma ordningsföljd. Intervjuerna har genomförts med en liten bandspelare för att kunna samtala utan att göra avbrott för att göra anteckningar.

Den huvudsakliga teoretiska referensramen har utgjorts av Johan Cullbergs modell för olika faser i krisförlopp. Med utgångspunkt i denna har intervjuerna analyserats och sorterats med rubrikerna: Stormnatten och den första tiden, kaos och oreda för alla, chock, förstummad svårt att ta till sig vad som hänt, vrede, sorg och nedstämdhet, nyorienteringsfasen samt planering för framtiden.

Det är tydligt att stormen väckt starka känslor av såväl handlingsförlamning och vrede som sorg och nedstämdhet. De sex månader som gått från stormnatten till intervjutillfället har dock gett distans till det inträffade. Trots denna distans har upplevelserna satt tydliga spår hos skogsägarna och minnena är levande och tydliga. Ett exempel kan vara

(Hustru Åbo 6) Sen tänkte jag gå ut och fotografera vid andra tillfällen men det visa sig att jag har inte förmått göra det. Jag har haft ett motstånd för att jag haft känslan av senaste i söndags nu, att det var som människor hade dött när träden låg där.

Det är även intressant att notera att det varit möjligt att sortera och gruppera huvudkategorierna enligt Cullbergs modell för olika faser i en kris. Stegen från chock och handlingsförlamning till bearbetning av känslaintrycken, som ibland kan resultera i ett ännu icke avslutat sorgearbete, är tydliga. Övergången till nyorientering med planering för framtiden, som för de flesta innebär fortsatt arbete med skog och skogsvård, är även tydlig.

Det finns en framtidstro hos de intervjuade. De ser de svårigheter, som stormen förorsakat, men är inställda på att återställa skogen i funktionsdugligt skick. För skogsägare med stora stormskador är det tveklöst ett stort problem, att det kommer att dröja så lång tid till dess att skog hunnit växa upp igen, och att det går att avverka den.

Inledning

Som framgått av förordet har uppdraget att genomföra 10 intervjuer med skogsägare gått till UDOK HB, Alger Klasson. Föreliggande rapport redovisar uppläggning, genomförande och utfall av dessa intervjuer.

Rapportens disposition

Rapporten består av tre delar: inledning, analysen av intervjuerna samt de enskilda intervjuerna.

Inledningen beskriver syfte, teoretisk referensram, urval av intervjupersoner, genomförande av intervjuerna samt hur analysen av intervjuerna genomförts.

Den andra delen består av en analys av de genomförda intervjuerna. Citat från intervjuerna har samlats under ett antal rubriker, kategorier, med författarens kommentarer. En modell för kriser och krisförlopp har utgjort utgångspunkt för analysen. Denna del har lagts före de enskilda intervjuerna, som utgör ett omfattande material. Den som bara vill läsa kontentan av undersökningen kan begränsa sig till inledning och analys av intervjuerna.

Den tredje delen innehåller de 10 enskilda intervjuerna sammanställda var och en för sig. Sammanställningarna följer i stort intervjuens tidsmässiga förlopp.

Syftet med intervjuerna

Huvudsyftet med intervjuerna med de tio skogsägarna är att få exempel på hur skogsägarna upplevt och reagerat på stormen och dess konsekvenser samt hur stormen kan ha påverkat skogsägarnas sociala situation. Intervjuerna skall komplettera den omfattande statistiken från Projekt Stormanalys med ”kött och blod” och ge så levande bilder av skogsägarnas upplevelser som möjligt.

Teoretisk referensram

Stormen Gudrun, som drabbade södra Sverige den 8 januari, är en dramatisk händelse, som beroende på tsunamikatastrofen under julhelgen kanske inte fick den uppmärksamhet i media, som den annars skulle ha fått. Ett helt nummer av SkogEko, februari 2005, ägnades åt olika aspekter av stormen. Den har medfört att många skogsägare hamnat i en kris. För att få större möjligheter att se mönster i de genomförda intervjuerna och öka förståelsen för vad som inträffat har Johan Cullbergs bok Kris och utveckling utgjort den huvudsakliga teoretiska referensramen.

Maj Klasson (2003, sidan 143) redovisar en undersökning av effekterna av skogsbränderna i Australien 1983 i vilka 28 personer omkom och många blev skadade. Hälften av de drabbade uppvisade under flera år en signifikant ökning av mentala och psykologiska problem. Naturkatastrofer ger ofta upphov till traumatiska kriser, vilket reser frågan vad en sådan kris egentligen är.

Vad är en psykisk kris?

Cullberg (2003, sidan 19) definierar psykisk kris på följande sätt

Ett psykiskt kristillstånd kan man sägas befinna sig i då man råkat in i en sådan livssituation att ens tidigare erfarenheter och inlärd reaktionssätt inte är tillräckliga för att man skall förstå och psykiskt bemästra den aktuella situationen.

De genomförda intervjuerna visar att det finns olika sätt att möta och få kontroll över den situation, som stormen Gudrun skapade. Cullberg talar om fyra aspekter, som har stor betydelse.

Den *första aspekten* har att göra med vad det är som utlöser krisen. Det kan röra sig om yttre och svåra påfrestningar, som t.ex. en nära anhörigs plötsliga död. Det kan även handla om situationer som att bli arbetslös eller ruinerad. Sådana kriser betecknar Cullberg som *traumatiska kriser*. Stormen Gudrun kan räknas dit. *Livskriser* eller *utvecklingskriser* kan utlösas av i och för sig vardagliga situationer som t.ex. skilsmässa eller att bli pensionerad. Svårigheterna att klara av sådana situationer leder ibland till svåra kriser, livskriser.

Den *andra aspekten* handlar om vilken betydelse på det inre privata planet som det inträffade har för den drabbade. Stormen kan för vissa skogsägare, som t.ex. är pensionärer, betyda att ens hela livsverk gått till spillo. Då kan livet plötsligt kännas meningslöst och framkalla en svår kris.

Aspekt nr tre är enligt Cullberg den aktuella livsperiod den drabbade befinner sig i. Vissa åldersperioder tycks ibland kunna leda till kriser som t.ex. det som ofta brukar kallas 40-årskrisen.

Den *fjärde aspekten* utgörs av de sociala förutsättningarna och den familjesituation den drabbade har. Det kan bli stora skillnader i om stormen framkallar en kris eller ej beroende på hur starkt stöd skogsägaren har i sin omgivning.

Olika faser i en kris

I *chockfasen* är förmågan att tänka störd. Det är svårt att ta in omgivningen på ett adekvat sätt. Man kan känna sig förstummad och tom.

Reaktionsfasen innebär att smärtan uppfattas med full kraft.

I *bearbetningsfasen* sker undan för undan bearbetning av det inträffade och kan ses som en läkningsprocess. Den kan ta allt ifrån några veckor till mycket längre tid beroende på vad som inträffat och individens förutsättningar i form av livserfarenhet och social situation och grad av stöd i omgivningen. När det inträffade innebär förlust av en anhörig eller person man har nära relationer till, betecknas denna fas ofta som ett pågående sorgearbete. Att som skogsägare se stormen Gudrun förstöra hela ens livsverk kan medföra ett långvarigt sorgearbete. I en kunskapsöversikt av Agneta Grimby (2002) analyseras begreppet sorg i detalj. Utmärkande för bearbetningsfasen är att man börjar vända sig mot framtiden och inte sitter fast i att vara helt ockuperad av den traumatiska händelsen.

Nyorienteringsfasen innebär att man återgått till ett normalt liv. Stormen för skogsägare har efter en läkningsprocess blivit ett ”ärr”, som alltid kommer att finnas kvar men inte hindrar att man med kraft kan ta itu med nyplantering och andra skogsbruksåtgärder.

Urval av intervjupersoner

De intervjuade har valts ut från två distrikt inom två olika skogsvårdsstyrelser i de stormdrabbade områdena. Följande urvalskriterier har använts för att få en så stor variation i urvalet som möjligt: stormfälld volym, kön, ny eller gammal skogsägare, medlem i Södra Skogsägarna eller annan organisation resp. kontakt med skogsvårdsstyrelse, beroende av skogsinkomsten, civilstånd, utbo eller åbo. Däremot går det inte att från denna lilla grupp dra slutsatser för stormdrabbade skogsägare i allmänhet. Intervjuerna skall ses som exempel på mer nyanserade och detaljerade beskrivningar av upplevelser och reaktioner än enkäter kan ge.

Genomförande av intervjuerna

Intervjuerna har genomförts som samtal med ett antal stödord, temaområden, som utgångspunkt. Beroende på hur intervjun utvecklats har de olika temaområdena berörts men inte alltid i samma ordningsföljd. Utgångspunkten för intervju-samtalet har varit de förutbestämda frågeområdena men intervjupersonernas berättelser har också styrt innehållet och förloppet i intervjuerna. I något fall har intervjun koncentrerats till några få frågeområden. Följande stödord har utgjort utgångspunkter för intervjuerna:

- Fastighetens historik (ålder, storlek, sammanslagningar m.m.)
- Ägande
- Stormskadornas omfattning (absoluta siffror, relativa betydelse)
- Stormförsäkrad, hur länge, brandförsäkrad
- Ekonomiska konsekvenser inkl. ev. svårigheter att få virket sålt
- Händelseförlopp
- Upplevelser och känslor
- Kontakter efter stormen (släktingar, byalag, grannar, krisgrupp, försäkringsbolag, SVS, kommun, Södra, Sydved, sågverk, m.m.)
- Information - från vilka källor
- Upplevelser och erfarenheterna av kontakterna
- Gudruns konsekvenser för grannar och omnejd
- Förändrat förtroende för skogliga rådgivare, myndigheter, politiker m.fl.
- Tankar om framtiden, framtidstro, omorientering, den egna identiteten

Intervjuerna har genomförts med en liten bandspelare för att kunna samtala utan att göra avbrott för att göra anteckningar. Genomgående har detta fungerat mycket bra. De flesta tycks efter 5–10 minuter helt ha glömt bort bandspelaren. Tre av intervjuerna har genomförts på de intervjuades arbetsplats i rum, där man fått vara i fred. Resten har genomförts i de intervjuades hem.

Tidsåtgången för de flesta intervjuerna har legat mellan 45–60 minuter, men det finns också exempel på 120 min.

Det är oundvikligt att jag som intervjuare påverkar den som intervjuas med min närvaro. Det sker i intervjun ett utbyte av tankar och reflektioner mellan intervjuaren och den intervjuade. Kvale (1997) för en diskussion om forskaren som malmletare eller resenär och menar att en ömsesidig påverkan mellan intervjuad och intervjuare är oundviklig. Det är dock den intervjuades upplevelser och föreställningar, som står i fokus, och som jag försöker få en bild av och som jag försöker förstå.

Analysen av intervjuerna

Banden har avlyssnats och skrivits ut ordagrant med undantag för ”småprat” och utvikningar, som fyllt syftet att upprätta och fördjupa kontakten med den intervjuade.

För varje intervju har en sammanställning skett, som följer intervjuförloppet tidsmässigt. Dessa sammanställningar syftar till att ge en bild av skogsfastigheten och de upplevelser skogsägarna återberättat med koppling till stormen Gudrun. Dessa sammanställningar återfinns i del tre. De utskrivna sammanställningarna har sänts ut till intervjupersonerna, som fått möjligheter att rätta till felaktigheter och göra mindre kompletteringar. Ett krav har dock varit att bibehålla talspråket i intervjuutskriften.

Bearbetningen har skett genom att upprepade gånger läsa igenom sammanställningarna. Kategorier och rubriker har skapats. Exempel på uttalanden från olika intervjuer har samlats som citat under de olika kategorierna. En övergripande struktur och stöd för konstruktion av kategorier och insortering av de utvalda exemplen har utgjorts av de olika faserna i traumatiska kriser, som beskrivits ovan (se sidan 4).

Analys av intervjuerna

För att göra det hela så levande och vardagsnära som möjligt har direkta citat ur intervjuerna använts med det talspråk de intervjuade använt. Ibland finns i citaten följande tecken /.../ vilket innebär att ortsnamn, upprepningar, avsnitt och ”stickspår” har tagits bort. Några gånger betyder det även att det inte har gått att uppfatta vad som sagts på bandet. Samtliga intervjuade har fått möjligheter att ge synpunkter på sammanställningen av den egna intervjun.

Stormnatten och den första tiden

De dramatiska händelserna under stormnatten har uppmärksammats i massmedia även om tsunamikatastrofen i Sydostasien gjorde att stormen Gudrun hamnade i viss ”mediaskugga”. Ett helt nummer av Skogseko (februari 2005) med beteckningen StormEko har ägnats åt olika aspekter av stormen.

Så här uttrycker sig två av de intervjuade.

(Åbo 2) Vi var hemma under själva stormnatten och min man och den yngste pojken dom var iväg och hämtade spån för vi har litet djur också då. Det tog tid innan dom kom och det berodde ju på att det hade fallit ned träd på vägen. Så dom fick köra en annan väg hem. Jag var ute och tog in hästarna så att jag märkte att det började bli nåt som inte var riktigt som det brukade så att fast klockan inte var så mycket tog jag in dom. Då hade ju tegelpannorna börjat flyga och strömmen hade gått men man kunde ju inte säga eftersom man aldrig varit med om det kunde man inte ana vad som skulle hända utan.. Sen levde vi ju det här braket och skriket och rutorna skallrade och vi såg ju inte mycket. Vi lyssnade på radio Jönköping för det var det enda sättet att få information om vad det egentligen var som hände. Vi hade batteri för vi bor ju på landsbygden så att de hade vi ju. Det var ju mörkt för det var ju på vintern. Och sen på morgonen och det ljusnade så visst förstod man att det hade hänt något men den bilden man fick när man tittade ut den hade man ju ändå inte kunnat ana sig till. Det var skövlat och det var ju en väldigt stark lukt då i början. Skog luktar ju mycket ja det var mycket stark lukt av barr och bark och jord. /.../ Utsikten från huset har blivit bättre (skratt) men det är faktiskt en positiv effekt måste jag erkänna. Det var väldigt påverkat (På grund av det jobb den intervjuade har) /.../ förstod jag ju direkt att jag skulle ta mig till räddningsstationen. Vi var ju utan el vi var utan telefon och vi var utan mobilnät så jag kunde inte bli nådd och jag kunde inte nå någon. Och det tog fram till klockan tre på eftermiddagen innan vägarna var så uppröjda att jag kunde ta mig in till stan. Och så var det ju för alla.

(Åbo 3) Vi var sent ute den kvällen kvart i sex för vi /.../ ett kalas. Då var vår granne ute och han hade sågen med sig så vi fick ju.. det är ju en och en halv mil därifrån. Klockan sju på kvällen var vi hemma efter en timma och en kvart. Då börja det bli rejält så.. för att när vi var här uppe vid en skog som är planterad 69 och dom topparna låg parallellt med marken. Det bara small runt omkring. Sen när vi kom hem hit på infarten så hade lönnen lagt sig över gången. Så det var snabbt igång med elverket så att vi kunde mjölka. Sen gick det non stop i 579 och en halv timme. /.../ Telefonen var ju död vid det här laget men mobilen funka faktiskt så vi hade ju ändå möjlighet och kommunicera i viss utsträckning då. Det har ju varit jättebra på det viset. Vi var ju inte strandsatta i och med att vi hade möjlighet att ringa. /.../ Farsan hade ju telefon efter ett par dar med den fasta telefonin. Det låg ju skog på vägen hit och jag tänkte det är väl inte lönt att pröva men /.../ med linan som gick in här fick jag skarvat ihop och fick ton efter en 10 till 14 dar. När barna kom hit hem och fick klättra fram.. det är klart att det var ju.. dom var skrajna det var dom och det är klart att en annan tyckte det var obehagligt. /.../ Jag såg ju inte det här stora eländet här hemma för det är ju en skärm emellan men sen

fick jag göra väg tills mjölk bilen skulle komma på måndag. Så söndagen höll vi på att ordna väg då. Det är klart att det var ju ja, det hade man ju inte tänkt sig. /.../ Jag jobba ju så hårt att så jag.. När vi var uppe med Skogsvårdsstyrelsen och kolla stormskadorna så jag menar jag såg ju mellan träden framåt på andra sidan sjön och det har ju varit grov skog hela vägen en 600 meter ned innan.

Kaos, oreda för alla

Kombinationen av orkanvindar, svårigheterna att ta sig fram på vägarna, avbrott i telekommunikationerna och elavbrott skapade en känsla av att världen vänts upp och ned. Det gällde sannolikt inte bara skogsägarna utan även personal på skogsvårdsstyrelserna, försäkringsbolagen, bankerna och olika myndigheter.

(Åbo 7) Jag ringde ned till Södra och anmälde att det var ungefär 1.000 meter /.../ och han sa att här ligger nåt så fruktansvärt så han så att ni förstår nog inte hur mycket som ligger. Dom ringer från alla håll och kanter, det är 10.000 här och 10.000 där. /.../ Jag kom fram efter många och ihärdiga försök. Annars tutade det upptaget på Skogsvårdsstyrelsen, försäkringsbolag och allt. Försäkringsbolaget jag har Länsförsäkringar jag tror att jag försökte hela måndagen. Inne i Värnamo tror jag växeln la av /.../ men jag fick fatt i Jönköping sen.

(Åbo 3) Det som hände var ju så alldeles speciellt så det är klart att det finns ju inte någon organisation som har anställda dimensionerade till att plötsligt så ringer det tusen gånger mer än det brukar göra den där måndag morgonen efter. Det kan jag ju förstå att det var svårt för dom att hantera det. Samtidigt så kanske man ska ha en större beredskap för eventualiteter i en organisation med linjer in och att man ska vara beredd. /.../ det var ju en väldigt tålig del av befolkningen som drabbades för jag märkte ju själv med sömnlösheten och det här man sysslade med, det gick bra i tre veckor men se'n började det ta emot även för den mest uthållige.

Krisberedskap?

Vid Krisberedskapsmyndighetens konferens i Växjö den 25 september 2005 redovisades erfarenheterna av krisberedskapsorganisation i samband med stormen Gudrun. I en rapport från Krisberedskapsmyndigheten (*Krishantering i stormens spår. Sammanställning av myndigheternas erfarenheter. 2005-08-31*). De krisledningsnämnder som bildades i flera kommuner i anslutning till de stora översvämningarna, hade ej tagits i bruk i den omfattning Krisberedskapsmyndigheten hade förväntat sig. Åbo 2 har följande kommentar till den kommunala organisationen i sin egen kommun.

(Åbo 2) När det gällde stormen så hade vi ingen förändrad organisation än den vanliga därför att skolan tog hand om skolfrågorna, omsorgen om omsorgsfrågorna osv. Sen hade vi en stabsfunktion med representanter från alla inblandade förvaltningar. Men under översvämningen här så bildade vi en krisledningsnämnd så det är litet olika förhållanden. /.../

Chock, förstummad, svårt ta till sig vad som hänt

Intervjuerna genomfördes 6 månader efter stormen. Det har skapat en distans till känslorna i samband med den första tiden av de omskakande händelserna. Genomgående säger man dock i intervjuerna att man var chockad, att det var svårt

att ta till sig vad som hänt. På frågan om hur det kändes att se förödelser första gången säger några av skogsägarna följande.

(Utbo 1) Man kan säga så här.. man bara tittar.

(Åbo 3) Det ska jag ju erkänna att jag grät när jag såg det första gången. Det är inte mycket att skämmas över så att det känns nåt enormt /.../ det känns som en sorg. Men samtidigt hade man ju perspektiv det fick man ju direkt genom att vi hade tsunamin nere i Thailand också och då var ju detta ingenting. Som enskilda drabbas vi ju stenhårt här va men där var det ju nationer som blev förödda.

(Åbo 6) Ja, det var nog litet chock egentligen. Uppgiften var att få upp vägarna då men man tog inte riktigt in.

(Åbo 4) Det kändes inget vidare. Man kände en sort stumhet en hjälplöshet. Tråkigt allmänt./.../ Man kände väl litet att far som var väldigt intresserad av skogen och gick där och grejade själv, och det var kanske bra att han inte såg detta.

Åbo 6 är även exempel på ett sätt att byta handlingsförlamningen genom att kasta sig in konkreta åtgärder. Det kan också vara ett sätt att skjuta upp att behöva ta in och begrunda den tunga informationen. Ett annat exempel på behovet av att göra något för att komma ifrån den deprimerande känslan kaos och oreda kan skapa är följande:.

(Åbo 5) Skogssällskapet började med att ta det som låg utmed byvägen och det var en lättnad, även om vi kommit överens om det fanns saker som var högre prioriterade så behövde vi ta vissa områden därför att för själen var det viktigt att se att det hade börjat. /.../ det lyfte själen och det lyfte .. nu är vi på väg så att vi inte ständigt behövde mötas av den totala förödelser. Vad vi möttes nu av var åtminstone den organiserade förödelser. Sen låg det i travar och bara det var en oändlig lättnad. Att städa kring sin närmaste omgivning.. att ständigt mötas av förstörelsen det är oerhört deprimerande. Man måste sätta upp en sak och sedan kunna gå vidare.. nu är det på gång.

Vrede

Det är vanligt att i det inledande skedet av en omskakande händelse som stormen Gudrun känna vrede. Vem står bakom att detta händer mig, oss? Vad har jag gjort för att något sådant ska hända? Det är orättvist att detta händer nu t.ex. att maken fått besked om en obotlig, dödlig, sjukdom. Det finns ett behov av att anklaga någon eller något för det inträffade. Eftersom det gått 6 månader sedan stormnatten och intervjutillfällena har det uppstått en distans till det inträffade men följande kommentar från utbo 1 innehåller ändå tankar om det orättvisa i det som skett.

(Utbo 1) Man bara undrar för man kan inte återkoppla till varför man blir så besviken. Men sen börjar man fundera... morfar och släktingar hade förmodligen där och... Jag har själv planterat, min dotter och jag när hon var fyra år .. fem var hon då planterade vi 1 000 granar på ett ställe och dom är ju 25 år gamla. Jag ringde till min dotter och berättade att dom ligger utmed marken allihop. Så det är sådana saker man går och funderar över.

De spänningar och den stress, som stormen förorsakade, kan även leda till konflikter och vrede i skogsägarens relationer till aktörer som t.ex. entreprenörer och skogsbolag.

(Åbo 1). Det är ju inte bara jag utan det är ju även min fru som är med i det här... och hon upplever ju också att det varit väldigt jobbigt... att skogbolagen inte vill hjälpa till och att man ska göra som dom säger... Hon var ledsen och jag var förbannad.

Sorg och nedstämdhet

Ett exempel på att Gudrun kan skapa känsla av nedstämdhet och sorg, som fortfarande är starka efter 6 månader är Åbo 6. När planerna för framtiden blivit så radikalt omkastade på grund av stormen, som de blivit för detta pensionärspar, får det som konsekvens ett sorgearbete, som kan ta mycket lång tid.

(Hustru till Åbo 6) Vi tog ju några bilder på söndag där men då var man ju som i chocktillstånd och man visste ju inte vad man skulle göra. Sen tänkte jag gå ut och fotografera vid andra tillfällen men det visa sig att jag har inte förmått göra det. Jag har haft ett motstånd för att jag haft känslan av senaste i söndags nu, att det var som människor hade dött när träden låg där. Den känslan kan man få, svårt att beskriva /.../ Det är som stort vemod över det hela, en sorg

(Åbo 6 Mannen).Situationen är den att jag kan hålla på med detta till döddagar, det blir inte färdigt ändå. Det känns inte så där hemskt lockande. Förut var det roligt att jobba i skogen och skogvårda och gallra och så, för det var konstruktivt. Det här, det är mest att sopa upp resterna, nu är det ruiner /.../ Det känns litet som livstids straffarbete, det gör det nu.

Åbo 2 talar om att den brutala kraften i stormen och den förödelse Gudrun har skapat fortfarande efter 6 månader inger känslan av nedstämdhet eller naturdepression, som Åbo 2 formulerar sig.

(Åbo 2) Ja, jag säger, fortfarande kan jag känna nån slags naturdepression eller hur jag ska uttrycka mig. I början så kunde det komma över mig varje dag. Bl.a. hade grannen gjort en jättefin gallring som gjorde att man såg fint en lång bit och så såg man en sjö där bortanför och den där tittade jag på varenda morgon när jag åkte till jobbet. Och den är bara sönderslagen det är totalt raserat. Jag blir otroligt påverkad så att jag blir ledsen varenda gång och nu kan det komma över mig igen. Det sitter i fortfarande och jag kan tänka att det här kommer ju inte att ändra sig så länge jag lever, eller ändra sig det gör det ju men.. det är nåt brutalt över det som berör långt in i själen.

Behovet av att prata med andra om det som hänt uttrycker Åbo 7 på följande sätt.

(Åbo 7) Ägaren till grannfastigheten han är bosatt i Nässjö. Då pratades vi inte vid då. Däremot träffade jag en kollega uppe i (ortsnamn) som jag pratade med. Det är viktigt att prata /.../ det lättar ju. Det är som vi sa tidigare att man gått igenom en sorg. Det hjälper få prata eller nåt annat svårt som man kan drabbas av. /.../ man är inte ensam och det är ju det som är så tungt att veta /.../ som den här grandungen den tog, så kommer tanken att har jag gjort fel nu, tog jag ner för mycket på andra sidan, är det för att jag var dum som gör att det här ramlat ner. Men sen när man ser hos andra som inte rört skogen och det ligger ned ändå. /.../

Miljön har försvunnit

(Utbo 1) För mig är det en känslomässig upplevelse att den miljö som jag älskade har försvunnit. Och den kommer jag aldrig att få uppleva mer. Det tar ju så lång tid att det kan ju bli mina barn och barnbarn som...

Nyorienteringsfasen, reparationsfasen

När den första tiden av chock och maktlöshet tonas ned påbörjas det som i beskrivningar av kriser brukar kallas nyorienterings- eller reparationsfasen (se sidan 4). Den innefattar en större och mer realistisk acceptans av de sakliga omständigheterna. Denna fas innebär även större förmåga att gå utanför sig själv och kunna bry sig om andra människor i kanske en likartad situation. Exempel på detta utgör kontakt med grannarna i samband med Gudrun.

Kontakt med grannar

Flera av de intervjuade berättar om hur man gemensamt med grannar hjälptes åt med att röja upp vägar. Att ge varandra stöd och bry sig om varandra finns även med i berättelserna. Sociologen Tilly (2000, sidan 66) har en modell för hur kommunikation kan utvecklas bl.a. beroende på hur djup den delade lokala kunskapen är. När den är stor kan djup improvisation uppstå i t.ex. en nödsituation.

(Åbo 2) Första kontakten var ju att det var ju byborna som öppnade upp vägen. Sen tog min man och de andra männen semester för att hjälpa till att röja upp så att vi fortare skulle få tillbaka strömmen och så att det skulle öppnas upp till en del sommarstugeområden som blivit åretruntboende. Och då är dom ju inte så vana så dom kanske inte har motorsåg och såna saker. Det var ju mycket socialt arbete och det upplevde jag väldigt starkt under den här tiden. Om man var t.ex. i (ortsnamn) så säger man där ute "Ja när nånting sånt här har hänt så är det i alla fall bra att bo i –ryd för här tar vi hand om varann". Och om jag åkte tre mil ned till en annan by så säger man precis samma sak. Det tyder på något väldigt positivt att vi människor tar hand om varandra när det händer nånting

En av utborna har en mer ytlig kontakt med sina grannar.

(Utbo 3) Jag har ju kontakt med en del där hemma inte direkt grannar men runtom. Det finns ju alla sorter från ren panik till såna som tar det litet mer lugnt.

Skaffa överblick av skadorna

En del av nyorienteringsfasen för med sig behovet av att få en överblick av skadorna för att få en bild av vad det kan betyda ekonomiskt, men även för att se vilka konkreta åtgärder man behöver komma igång med.

(Utbo 2) Jag hade ganska mycket att göra då så att mina bröder hjälpte till mycket med att uppskatta storleken på skadorna. Då gick dom ut med GPS-apparater och vi har rätt bra skogskartor, och sen gick vi runt eller mina bröder gick runt och identifierade ytorna i ett första varv och ritade in på kartor i omgångar, och sen så ritades dom kartorna upp. Så vi hade ganska bra underlag och sedan gick ju Skogsvårdsstyrelsen igenom skadorna med samma utrustning men mera noggrant naturligtvis. Vi fick en ganska bra överblick och vi hade nog rätt klart för oss storleken på skadorna också. Dom var allvarliga men ingen katastrof.

(Åbo 5) Man orkar inte tänka och det värsta var ju att man inte visste någonting om skadorna. För allting var ju avstängt telefonerna fungerade ju inte. Det fanns ju liksom inget och det jag tror är det värsta, i varje fall var det det för min del.. bristen på information. Det praktiska det klarar man, för är man uppvuxen på landet så vet man vad det innebär. Men bristen på information, vad som har hänt och hur det egentligen såg ut och att allting var blockerat. Jag hade ingen aning.. för grannarna sa ju att all skog är borta och jag såg ju ingenting av det heller. Det var det nu inte, men jag hade velat veta det fortare. /.../

Första veckan så pratade jag nog mycket med vår skogsförvaltare på Skogssällskapet/.../ Min man är tillfälligt tjänstledig. Det var ju skönt att han fanns på gården, han höll igång allting men det var ett fruktansvärt slit. Tiden gick åt till att kanske försöka samla information från annat håll.

Sen öppnade Skogssällskapet vägarna - dom flesta av skogsvägarna öppnade dom rätt fort så att vi skulle få en överblick. Det tycker jag var en oändlig lättnad. Då kunde man se, där är dom enorma skadorna och där måste vi börja, och det här området har t.ex. klarat sig mycket bättre än vad vi trodde och när det började sätta sig så trodde man /.../ det värsta man kan göra det är att man sätter sig ner och blir deprimerad och det har man inte tid till.../ En del människor gör det.

(Utbo 3) Även om jag gått över nån mer gång så är det elände att ta sig fram så man har inte sett allt riktigt. Det är ju farligt att gå omkring med. Om man går uppe på stammarna kan man vara fyra, fem meter upp i luften och då vill man inte ramla ned.

Att ta hand om det skadade virket

När det gäller att ta hand om det skadade virket finns olika strategier som skogsägare använt. En sådan går ut på att så fort som möjligt få ut det stormskadade virket ur skogen. Åbo 4 använder möjligheterna att upplåta ett grustag på den egna fastigheten som terminal mot att det egna stormskadade virket prioriteras.

(Åbo 4) Vi har en såg som ligger här upp som har tagit hand om det. Det gick rätt smidigt faktiskt eftersom vi har en gammal nedlagd grushåla på fastigheten på en tre fyra ha och den ligger 10 meter från /.../ och dom jagade ju terminaler och då bara efter en vecka då fick dom ju gärna hyra den, men då fick dom ju ta hand om skogen rätt omgående. I slutet av mars fick dom hit ett lag med tyskar för ta hand om stormskogen. Det är ju gallringarna kvar och det ska dom ta efter midsommar. /.../ Det mesta är ju räddat, i varje fall timret.

En annan strategi går ut på att ej ha för bråttom utan avvakta utvecklingen bl.a. på virkespriserna. Han är medveten om riskerna att det skulle kunna bli en varm sommar med stora angrepp av insekter.

(Utbo 3) Jag har inte gjort mer än att ha öppnat vägarna än så länge på fastigheten utan vi ska ta det i mitten av augusti. Då kommer det en eller två skördare och sen ska vi ta alltihopa då /.../ Det blir kritiskt tills vi öppnat vägarna för jag hade en del hyggen vi skulle plantera så dom kunde komma in och få ordning på det och sen ska vi ta och röja ut alltihopa då. I samband med det ska vi göra en ordentlig besiktning för försäkring och så vidare. /.../

Fastighetsägaren har tagit in offerter på pumpanläggningar för att kunna lagra virket själv och bevattna det.

(Utbo 3) Men det får man ju se litet var priserna blir och det är litet därför vi har väntat, för man ser dom som hade bråttom iväg och körde när det var som allra kallast, dom har

fått ut sitt virke men frågan är om dom gjorde den bästa affären. Det vet man väl inte riktigt. /.../

Min bedömning är att på fastigheten har det blåst ned ca 9.000 meter och det är en tredjedel tror jag. Det som är problemet litet det som är jag vet inte hur man säger att nästan all skog som blåst ned är skog som skulle avverkats inom en tioårsperiod. Ur det perspektivet gör det inte så mycket att det blåst ned men det är ju bara att man inte ville ta allt samtidigt inte till det här priset. /.../ Nästan all skog under 40 år står kvar oberört i princip så man kommer att få en oerhört konstig åldersfördelning på skogen i den här regionen. Min bedömning att nästan allt över 50 år har blåst ned. Därför kommer det att bli hårdvaluta att ha något avverkningsbart här nu de närmsta 20 åren /.../

Mycket av det som ligger ned, som bara vält, suger vatten fortfarande och lever. /.../ problem med det som har knäckts där är det värre /.../ Det är rätt mycket som suger fortfarande det är kanske 80 % eller 90 %. På så vis ser det ju ganska bra ut. Det ser ut som vissa stråk som knäckts och framför allt tallen som är knäckt för den sitter ju litet hårdare i backen men granarna viker sig litet lättare. Det blir väldigt spännande att se när man kommer in litet mer.

Ekonomiska konsekvenser

Bland de intervjuade finns fastighetsägare som drabbats hårt i den bemärkelsen att en stor del av skogen har blåst ned. Andra har fått mindre arealer skadade.

Förmågan att klara av de ekonomiska förlusterna är dock i hög grad beroende av den ekonomiska situation fastighetsägaren befinner sig i. För någon som är högt belånad och som gjort stora investeringar i t.ex. ombyggnad av sin ladugård, kan en skada på 10 % bli kritisk, medan en annan med en stark ekonomi kan klara mycket större stormskador. En osäkerhetsfaktor är ju även vad den egentliga slutnotan kommer att bli. Här är några exempel.

(Åbo 7) Ja, priserna har ju sjunkit nåt enormt. Det är ju svårt att veta vad slutnotan blir eller vad slutsumman blir för dom säger på Södra att det är ju så kallad stormlikvid nu och sen blir det ju en slutreglering när det är färdigt. Men idag är det ju.. massaveden har sjunkit en 80 kronor och timret har gått ännu mer men det är ju som sagt bara preliminära priser så vi vet inte vart vi hamnar. Men jag blir ju av med virket i alla fall /.../ I detta fallet är det en fördel att vara med i Södra.

Jag hade stormförsäkring men det vet man ju inte för jag har inte hört nånting från försäkringsbolaget. Det är ju tre och en halv månad sedan vi skickade in men jag har inte hört nånting /.../ jag har fått ett papper på med skadenummer att de tagit emot min anmälan så jag vet vad jag ska åberopa när jag har kontakt med dem. /.../ Förlusten är hanterbar som jag ser det idag.

När fastighetsägarna hade att ta ställning till hur man skulle ta hand om det stormskadade virket visste man inte hur den kommande sommaren skulle bli. Hur stora skador beroende på skadeinsekter skulle det kunna bli?

(Utbo 2) Ja, det som låg, där hade man väl två tankar. Den första var ju om dom överhuvud skulle kunna bärga virket under våren. Om man inte skulle hinna göra det, då är det ju nästa bättre att rotvältorna var kvar så att träden kunde överleva ett tag till. Där gick vi ju lite balansgång, men sen kom Södra någon gång i maj, juni och upparbetade alltihopa och körde iväg allt timmer. Massaveden är ju kvar i skogen den största delen... Vi har ju haft tur med sommarn, så det har ju inte varit några insekter. Det som ligger kvar, där är det ju inte så mycket att göra. Det får ligga kvar i väntan på transport. Sedan får man ju ligga på Södra Skogsägarna så gott man kan... Vi har inte använt några andra entreprenörer. Vi har inte behövt göra det hittills i alla fall. Nu verkar flaskhalsen vara vidaretransporterna... Nu verkar terminalerna vara fulla... Det är ett flöde som gör att det verkar försvinna med tiden... Förmodligen måste man väl säkerligen köpa en del färsk massaved för att blanda upp den här gamla massaveden, så helt slut på efterfrågan på färskt virke blir det ju inte heller. Der är ju en fråga om priser

och det är en balansgång där också. Det är många som nu står på trekvart, och det är klart att dom kommer ju att åka ned nu i höst och vinter så man kommer att tvingas att göra en insats senare igen. Men det är klart att det är inte så roligt att avverka nu med dom priser som ligger på den här nivån... Men man får ju vara nöjd om det går runt och det viktigaste är ju att det inte blir några skador på den kvarvarande skogen med insekter och sånt. Det var ju det man var mest rädd för med en jättevarm sommar, och att det inte skulle ligga där och då tvingas avverka en massa skador på grund av barkborre.

De höga avverkningskostnaderna har också stor betydelse för de ekonomiska konsekvenserna av stormen Gudrun.

(Åbo 6) Det är ju nästan det värsta med (virkespriserna). Det är nästan en större överraskning än stormen med att virket blev så värdelöst på en gång. Det har väl sjunkit en 30 % och på timret är det kanske drygt det. Sen har avverkningskostnaderna fördubblats och det gör att det är ju väldigt mycket skog som det inte är nåt netto på. Det är faktiskt värdelöst där det ligger utom den bästa slutavverknings-skogen då. Den ger väl något men det blir begränsat det med. Till det kommer skadorna på virket som stormen orsakade som brott och sprickor och sen blir det ju skador vid upparbetningen /.../ Det blir höga stubbar och stumpar och..

På frågan om det gått att sälja virket blir svaret:

(Åbo 6) Ja, vad ska jag säga det är inte lätt det heller. Jag är ju medlem i Södra och de har lovat att ta hand om och det har de väl gjort. De har hämtat litet massaved men timret har jag sålt till andra köpare av gammal vana till dom som jag tycker betalt bättre. Och slutavverkningarna har jag sålt som rotposter då till dom som har gett mest. Den här sågverksägaren skulle ju köpa det och ta hand om det mesta av mitt timmer men det timmer jag avverkat i egen regi det ligger fortfarande kvar. /.../ Men sen så har han då ett samarbete med Sveaskog så där är Sveaskogs maskiner och kör nu. Tre stycken maskiner är det. /.../ Det var ju brist på det mesta (maskiner personal lastbilar) i början men nu är det bilarna som är begränsningen. Nu börjar det finnas rätt så gott om skogsmaskiner och man får hålla igen för det är så att det som ligger som vindfäll i skogen och inte är avkapat vid roten det klarar sig skapligt men hugger man upp det och lägger det vid en bilväg och inte kommer iväg till industrin så blir det fördärvat. Det här med Sveaskog är rätt så bra på sätt och vis /.../ för det virket försvinner direkt.

Blir jag lurad frågar sig en skogsägare?

(Åbo 1) Fastighetsägaren köpte skogen när det var hyggliga virkespriser och gjorde kalkyler som visade att det skulle vara en bra affär att sköta skogen och få intäkter av den. Men stormen har ju haft en ofördelaktig inverkan på virkespriserna.

I dagsläget nu då är det ju en katastrof då man ser hur priserna har rasat. Det var ju en chockartad upplevelse att den drömmen om man säger så, vi hade en vision, att den kunde över en natt förändras så.

För att till viss del finansiera köpet av skogen hade man sålt en avverkningsrätt före stormen på ca 1 000 m³.

Skogsvårdsstyrelsen var här efter en vecka bara och bedömde då att av de 4 till 5 hektaren det rörde sig om c:a 1 300 m³ stormskadat virke. Man hade ju flygfotat bl.a. så totalt rör det sig om 80-85 % av beståndet som skadats.

Det skogsbolag man sålt avverkningsrätten till var villigt att hjälpa till med att röja upp vägar och förbereda för avverkning. Vid en översyn av den stormskadade

skogen kom även de fram till att det borde röra sig om ca 1 000 m³ stormfällt virke på marken (ej avverkningsrätten).

Men sen ville dom så helt plötsligt flytta på den avverkningen och då kände vi ju att det här funkar ju inte för våran del. Vi måst ju få in dom pengarna för vi visste ju inte vad vi skulle få för det stormfällda virket. Och då sa vi att det vill vi inte göra, vi ville helt enkelt inte gå med på det och då blev det problem alltså. Då sa man att då får ni ju försöka hitta en annan köpare för det stormfällda virket. Vi hade ju att man skulle ta ut det som var avverkningsrätt till sista maj 2005. Och då ville de hela tiden trycka på det att det står i avtalet här att vi har möjligheten att flytta på det här på grund av hinder som naturkatastrof... Dom var väldigt hårda och tuffa mot oss i det läget skogsbolaget och de sa då kan vi nog inte hjälpa er med den stormfällda skogen om det är så att vi måsta ta ut den skogen vi har avtal om. Då sa vi detta är ju en utpressningssituation. Vi kände oss fruktansvärt illa till mods och mycket i underläge gentemot den makten dom har skogsbolaget.

Vid kontakt med LRF, som man är medlem i, fick man stöd för uppfattningen att avtalet borde fullföljas. Resultatet av det hela blev dock att fastighetsägaren själv fick söka efter skördare och skotare till den stormfällda skogen.

Jag fick ringa runt till väldigt många som jobbar med röjning och som har maskiner. Alla var ju precis uppbokade... Jag fick så småningom tips om en skördare några mil härifrån. Han sade att han kunde komma över och titta för jag får en lucka nu sa han här för det har blivit stopp någonstans igenom där han höll på... Han kom hit efter några dagar senare vi var väl då någonstans i början av februari. Han kom hit och gick ut och titta uti skogen och han bedömde då att det handlar om en 1 000 m³.

De kom överens om att han skulle börja om en vecka. Entreprenören med skördaren åtog sig också att ordna med en skotare på gång från Norrland.

Vi fick timpris på 1 200 kr för skördaren plus moms och 700 kr för skotaren plus moms. Det var ju inget att vänta på utan kom hit och kör igång så händer det någonting... Han sade att det skulle gå en 50-60 timmar för skördningen på den här mängden och 50-60 tim för skotningen. Vi kom överens också om att jag skulle få mängder av honom på hur mycket han hade skördat och jag skulle få sortiment också redovisat... Det skulle han ha i sin dator som han tryckte i.... Han sa det är lätt för honom att hålla reda på hur mycket mängder som kommer ur den här skördaren.

Arbetet gick igång och det gick ganska snabbt.

Jag tror han höll på en fyra dar... Vi hade telefonkontakt däremellan och då sa han jag har kört här nu och det är ungefär en 830 m³ som han uppskattat till sammanlagt då. OK sa jag då har du sortimentet då? Nej sa han jag har inte sortimentet än men det ska du få se'n när jag blir klar och ska börja med grannarnas då och köra till dom... Jag antecknade och skrev ned dom här mängderna.

En månad senare träffades fastighetsägaren och entreprenören, som då uppgav att han skördat 700 m³ men inte hade några sortimentslistor som han utlovat.

Det är 700 m³. Vad säger du sa jag, 700 m³ stämmer ju inte. För en månad sen var det ju 830 m³. Nej det stämmer inte sa han. Men du lovade ju till mig att jag skulle få en redovisning, du kunde köra fram det på skördaren då. Och det har jag inte fått av dig. Nej men jag har schabblat bort, det sa han till mig då, jag har inte kvar den. Men då sa jag till honom då, du har sagt att du skulle ta fram en redovisning som jag skulle få och hur mycket sortimentet skulle vara. Det har jag inte heller koll på sa han. Men hur vet du att det är 700 m³ då? Då säger han jag skrev ned efter ett par veckor i sin minnesanteckningsbok säger han, men det är möjligt att jag har fel. Jag får väl räkna

igenom det igen. Jag har det i min bok jag får återkomma till dig. Ja det tycker jag definitivt du ska göra för det här är ganska konstigt sa jag. /.../
 Dagen efter ringde han, jag kommer förbi er. Jag har pratat med han skotarn sa han. På kvällen kom han och nu är vi inne en bit i mars... Då har han fått en ny uppgift från honom då har han fått ihop 670 m³. Då har vi fått ytterligare en ny uppgift. Den är då 700 m³ under den Skogsvårdsstyrelsens bedömning vid sin besiktning. Då sa vi att det här är nåt helt konstigt. Det här accepterar inte vi. Det är nåt som inte stämmer. Ja men så här ligger det till sa han och så hade han fått mängderna av skotarn då. Vi skiljs och är inte ense om det här, och jag säger att vi kommer att kolla upp skotarn och vi vill prata med honom.

Kontakten med skotaren gav till resultat att han fått uppgift från entreprenören att det rörde sig om 830 kubik när han var färdig. Skotaren uppgav även att det rörde sig om 17 m³ per lass medan skördaren uppgett att det rörde sig om 15 m³ per skotarlass. Entreprenören med skördaren har sänt en faktura på 47 timmar för skördaren och 67 timmar för skotningen.

Vi har diskuterat detta med en LRF-jurist och dom sa till oss direkt att ni ska ha den redovisning ni begärt att få, och som han har sagt till er. Även om han sagt att han schabblat bort det, det är något som ni inte ska acceptera. Kräv det innan ni över huvud taget går med på det här...

Den intervjuade gör följande reflektion:

Nånting är det som inte stämmer. Vi känner att vi håller på att bli lurade. Vi måste ju ha hjälp då och vi pratade litet med Skogsvårdsstyrelsen, och dom har varit jättebra och dom har hjälpt oss med råd och hjälp på vägen... Men det känns ändå som att det är en för stor grupp för Skogsvårdsstyrelsen. Det handlar ju om att få ut virket i skogen och alltihopa detta innan man kan ägna sig åt alla konsekvenserna och alla problemen som dykt upp. Det handlar ju om att få ut allt virke, det lägger man kraften på... Sen när det har lagt sig då kanske man kan börja ta tag i det där, vad hände egentligen, hur har dom skött sig och hur har dom jobbat i branschen?

Det känns ganska bra att vi har den juridiska rådgivningen från LRF... Det är en styrka.

En kontakt med virkesmätningsföreningen gav följande svar:

Vi mäter ju in allting som kommer med transporter och alltihopa det där men vi har inte koll på hela kedjan. Vi kan ju bara mäta det som kommer in.

Hur kan det komma sig att inte det automatiskt går att få fram siffrorna från skördarens dator frågar sig den intervjuade.

Nu har de ju tagit ned den avverkningstrakten den vi försålde då parallellt med det här. När dom var färdiga med skördningen där så kom dom ned och la i våran brevlåda två sidor redovisning på hur mycket dom hade skördat, sortiment och alltihopa. Bara två A4-sidor.

I kontakterna med entreprenören hänvisar den intervjuade även till en skogsbruksplan, som gjordes för knappt ett år sedan. Entreprenören hävdar

Den här planen kan inte stämma heller riktigt. Men då sa jag, den här planen stämmer för jag har kontrollerat med skogsbolagen och hans uppgifter (tjänstemannens från Skogsvårdsstyrelsen) och mätningar är alltid noggranna... Han är expert på att värdera skogar. Han har jobbat på Skogsvårdsstyrelsen i 20-25 år.

Det har varit påfrestande för familjen

För oss har det varit väldigt känsligt att ta upp det. Fruktansvärt känsligt och jobbigt att hamna i en sån situation. Visst vi kände oss ju jättegglada och nästan tacksamma att vi hade kunnat fått hjälp och fått tag på en skördare själva när inte skogsbolaget ens backade upp oss och kände oss utelämnade... Att nästan få finna sig i att acceptera att bli överkörda. Det låter nästan som att du får finna dig i att bli överkörd, du får liksom vara glad för att du får det du får. Och är det så att den situationen är så för många andra att de får vara glada att du fått hjälp så ska du vara glad att du får nån krona. Sen ska du vara nöjd ungefär. Jag upplever lite att så är det för en stor del till. Men samtidigt mår du ju dåligt över det att känna att nånting inte står rätt till. Det är ju inte bara jag utan det är ju även min fru som är med i det här... och hon upplever ju också att det varit väldigt jobbigt... att skogbolagen inte vill hjälpa till och att man ska göra som dom säger... Hon var ledsen och jag var förbannad.

Vid tidpunkten för intervjun hade inte uppgifterna från virkesmätningsföreningen blivit klara men de har anlänt senare. Den volym levererat virke som virkesmätningsföreningen anger uppgår till 555 m³.

Den intervjuade har haft ytterligare kontakt med Skogsvårdsstyrelsen, som menar att kostnaderna för bearbetningen på 190 kr per m³ är oacceptabla. De borde snarare ligga på 80-90 kr per m³.

Avslutningsvis i intervjun sammanfattar den intervjuade sin avsikt att driva frågan vidare genom hänvisningen till den färskas skogsbruksplanen, bedömningen av storleken på virkesmängden av den erfarne och erkänt noggranne tjänstemannen på Skogsvårdsstyrelsen, de flygfoton som tagits, uppgifterna från virkesmätningsföreningen och det stöd han får från LRF:s juridiska avdelning. Om det hela går till rättegång i domstol är det sannolikt att man kommer att använda metoden att räkna stubbar för att få ett underlag att beräkna volymen avverkat virke.

Skogsägarna i underläge gentemot virkesköparna?

Det råder olika uppfattningar bland de intervjuade om skogsägarna hamnar i underläge i förhandlingarna med virkesköparna eller ej. En förhoppningsfull och tillitsfull inställning kan uttryckas på följande sätt:

(Åbo 3) Jag är ju medlem i Södra så det är ju dom som hämta det. /.../ Industrin går ju bra nu det är ju bra dollarkurs. /.../ Det blir ju dryga kostnader för att få ut virket. Det dom har kört här nu i mars när det var som mest fruset. Så har dom en liten maskin för skogen här nu och då händer det inte så mycket. /.../ Jag hoppas dom kommer med en större maskin och kör. /.../ Jag är ju kooperatör i grunden då jag är medlem i Södra då, så jag upplever det som positivt. Man behöver inte jaga så väldigt för annars hade det ju vatt att man fått krusa andra virkesköpare. /.../ Man har ju ett grundvillkor som medlem i Södra. Utfallet blir ju fördelat på nåt vis bland dom som har levererat. Det är liksom det är ingen som är ute för att sko sig på det men annars så är det många som slår mynt av det.

Andra menar att i den krissituation som uppstått, hamnar skogsägarna i en utsatt situation. De marknadsekonomiska krafterna gynnar inte skogsägaren.

(Åbo 1) Framför allt tror jag att virkesköparna har ett väldigt stort övertag i alla lägen gentemot oss. Vi är väldigt små förhållandevis i den branschen till dom köparna... Dom är i toppen av kedjan och tjänar pengar i alla lägen... I en krissituation som den här stormen blir man väldigt svag och i ett underläge... Människor handlar ju i en slags paniksituation... Men dom som är i toppen av kedjan skogsbolag och liknande, dom som tjänar pengar på det, dom har en större överblick av hela industrin. Dom ser ju hur dom ska kunna tjäna pengar på det här. Dom gör inget gratis.

Planering för framtiden

När frågan om planering för framtiden kommer upp har de flesta av de intervjuade för avsikt att återbeskoga de stormskadade ytorna, även om det innebär att man själv inte kommer att kunna skörda frukterna av en sådan investering.

På frågan om det finns några planer på att sälja fastigheten svarar en av de intervjuade.

(Utbo 2) Nej, nej skadan är för det första inte av den arten.. det mesta är ju kvar och även om det är en ekonomisk förlust i viss mån så påverkar inte det långsiktiga för vår del utan det är nog andra faktorer som styr det i det här läget. /.../ Vi är fästa vid det där stället allihopa och har så att säga så pass starka rötter att det (försäljning) över huvud taget inte kommit upp på diskussionslistan. /.../ Det är en kulturfråga också på något sätt, så att det är nog andra saker som styr sånt. Men det är klart är det en väldig stor katastrof, så kan jag förstå markägare som går i dom tankarna. När det bara upplevs som en belastning när det förut varit en tillgång och det har vänts till en enda stor belastning.

Lika bestämd när det gäller att fortsätta skogsbruket ger även utbo 1 uttryck för.

(Utbo 1) Ny skogsbruksplan? Ja det kan jag göra själv nu (skrattar). Det man får göra nu är ju att planera för hur man ska markbereda och plantera. Avverkning blir det ju inte tal om. Jag tänker, och där har jag mina bröder med mig, vi ska markbereda vi ska plantera och återställa det. Det är inget snack om det...

En annan av de intervjuade betonar att konsekvenserna ändå är möjliga att stå ut med särskilt i jämförelse med den förödande tsunamikatastrofen.

(Åbo 3) Nej tappat framtidstron det har jag ju inte. Bara folk är friska. Man har ju den här tsunamikatastrofen som hände innan och där handlar det ju mycket om en annan nivå. Det är klart att man är påverkad, men man får ju ta vara på glädjeämnena i tillvaron och man får ju inte hänga upp sig på det här. /.../ Mycket av den skog som jag nu kommer att plantera den kommer jag ju inte själv att kunna dra nytta av men så är det ju. /.../ Det är ju inte bara pengar det handlar om /.../ det blir ju inte samma sak som om en stadsbo kommer ut i skogen. Då blir det mer exotiskt. En annan som är uppvuxen med skogen och varit med och planterat och gjort annat blir ju avvand med nostalgiska utsvävningar.

Åbo 7 framhåller att det blir tuffa år framöver men att det inte bara är pengar det handlar om. Skogen ger ju också möjligheter till rekreation där jakten och samvaron med andra har betydelse.

(Åbo 7) Det blir ju några tuffa år nu framöver. Man får inte några intäkter från skogen nu. Den är ju inte så jättestor i min totala omsättning men jag har ju i mina kalkyler att jag ska sälja nånstans runt 100 till 150.000 om året och det försvinner nog en par år och det är ju rätt tufft ju. /.../ Men sen så har jag ju skog så att när det väl kommer igång igen så kan jag hamna på plussidan. Det blir väl uppgång på priserna förmodar jag men det blir väl ett par tuffa år det blir det ju. I och med att jag nyss har tagit över fastigheten och jag höll ju på med bygget när stormen kom, vi satte gång efter semestern förra året att bygga om till lagårn. Jag har utökat nu så vi höll ju på med det. /.../ Jo framtidstro det måste man ha annars kan man lägga av. Det hjälper inte att gå och gnälla. Det blir inte bättre av det. Jag är faktiskt igång med /.../ det finns ett antal som tror på svenskt lantbruk och att det har en framtid. Och har man inte den tron då är det bättre att sluta /.../ Trivs man inte med det då blir det tungt. /.../ Skogen ger ju också rekreation och så har vi ju jakten. Det är ju skönt att gå ut med bössan det är inte nödvändigt att man skjuter nåt. Och höra hur det /.../ och se litet djur och lyssna på fåglar /.../ Hunden är inne på nätterna det är en tax. /.../ Jag jagar med mina kusiner. Det är en viktig bit framför allt för min del som jobbar så mycket själv. Det är ju

den sociala biten att få prata med och få prata med andra. Sitta ned med kaffekoppar och prata bara.

Sälja fastigheten?

En av skogsägarna är inställd på att sälja en av fastigheterna för att minska belåning och ge en stabil ekonomisk situation.

(Utbo 3) Det som är tråkigt är att man haft sina planer och sett detta långsiktigt och hur man skulle kunna lösa det framåt /.../ Dels har man tappat ett par miljoner kortsiktigt i stormen här. Det kullkastar ju alla planer man haft med amorteringar och med bank och alltihopa. Som det ser ut nu kommer jag nog att sälja en av fastigheterna.. 100 ha fastigheten och det var väl egentligen planen innan stormen med men nu blir det nog ännu mer aktuellt. /.../ Det visar sig att den klarat sig ganska bra och då kanske det är folk som är intresserade av den. /.../ Då kan man betala av litet lån så man inte blir så högt belånad. Det är ju en tydlig konsekvens av stormen att det kommer att genomföras litet snabbare den försäljningen än vad som var planen från början. Jag har haft litet bankkontakter och man har tittat på det och sagt att det ser nog rätt så bra ut.

En av de andra skogsägarna känner viss oro för att kanske behöva sälja delar av fastigheten.

(Åbo 5) Oro har det ju funnits. Vi har ju aldrig plockat ut så mycket ur gården, skogen, därför att vi ju försökt komma ifatt det från -69 /.../ Man vill ju behålla gården och man får hoppas att man slipper sälja delar av den - men man måste väl inse att man..

Att ta ansvar för det man fått i arv

I intervjuerna kommer fram att man känner ansvar för det man fått i arv som i följande exempel.

(Åbo 4) Det är ju inte bara kronor och ören som gäller i första hand utan det är ju att vårda nåt man fått ärva och bruka och ta hand om i framtiden. /.../ Vi har ju fått ett arv efter mor och far och jag vet ju hur mån farsan var om skogen, han ville sköta den och att vi skulle ta över den och då får man försöka göra rätt. /.../

En viss oro kan även spåras för hur det ska kunna blir med kommande arv.

I våran fortsättning så har vi väl ihop tolv barn, och det kan ju bli svårt i framtiden och få det till att bli bra. Men förhoppningsvis har man ju en tretti år kvar och då kan ju förhållandena vara helt annorlunda.

Åbo 7 hänvisar till far och den strategi som tillämpats för att gården ska stanna i släkten

(Åbo 7). Min far hade den uppfattningen att det hör föräldrarna till att se till att om nån vill ta över så att det blir ordnat, för det är helt fel att det blir generation på generation och det bara bygger på och blir mer och mer grenar. Till slut blir det ett enda virrvarr så han menar på att det är föräldrarnas sak att se till dom blir överens om vem som ska ta över. /.../ Han ville att det skulle stanna i släkten.

Fastigheten och livsstilen

(Åbo 2). Man kan väl säga så här att det är en livsstilsfastighet /.../ Vi vill bo på det sättet så det har varit en dröm ända sen vi träffades. /.../ Ingen av oss är uppvuxna på landsbygden om jag säger så utan vi är uppvuxna i samhällen men ja vi ville leva på det sättet. Vi är hästintresserade båda och dessutom är mannen och det har smittat av sig på

sönerna och dom är väldigt intresserade av skog. En är jägmästaraspirant och en agronomaspirant så det finns hopp om framtiden. Jag känner otrolig familjegemenskap och att barnen verkligen har brytt sig och kommit hem och ställt upp och hjälpt till. /.../ det svetsar ihop och det gör det i byarna också över huvud taget.

Andra trädslag i skogen?

Under intervjuerna har flera av skogsägarna kommit in på frågan om man skall plantera mera lövträd i skogen för att minska riskerna för stormskador i framtiden. En av de intervjuade resonerar så här:

(Utbo 2) Ja det får jag säga. Granen har vi haft där. Det är ju det trädslag som har ökat under lång tid i Sverige, i södra Sverige också och dess produktion och allt, men det är klart att olika faktorer då med stormkänslighet, tendens till röta och annat gör ju och även kanske efterfrågan på energi /.../ hur marknadsbilden ser ut i framtiden kan nog sägas påverka att man väljer andra trädslag och välja trädslag som klarar storm och röta bättre och som kanske kan vara ett bra produktionsalternativ om man nu betraktar dom delarna som är produktionsskog och inte när man tittar på naturbitarna, för där får man ju ha en annan syn naturligtvis.

På slutet av 70-talet hade vi väldigt mycket planteringar för vi hade stora avverkningar på 60-talet. När dom där kom upp en tio – femton år då hade vi ju en /.../ för det var ju gran och sen var det löv av olika slag. Men då fick vi ett dekret från Skogsvårdsstyrelsen där vi förelades att avverka all björk för vi hade alldeles för mycket löv. Det gjorde vi på en 40 till 50 ha och gjorde precis vad Skogsvårdsstyrelsens sa, så vi var ju kliniskt rena och monotona granskogar, monokulturer med ytterst litet björk i. Vi gjorde precis som Skogsvårdsstyrelsen sagt då var ju skogsbruket styrt men egentligen mot vår vilja och nu i dom nya bestånden så tillåter vi björk på ett helt annat sätt och tycker att det är bra att det kommer in helt enkelt. /.../ Men där vart vi faktiskt styrda och det är dom bestånden som varit väldigt illa, men så är det. /.../ och de var just där gallringarna även fastän det var försiktiga gallringar som vi gjorde med tanke på storm så fick dom mycket stryk. /.../ Men synen på gallring, inriktningen på hela skogsbruket påverkas ju av sådana här händelser. Även om man har haft den insikten tidigare så förstärks den nu.

/.../ Vi kommer nog att dra in mera alternativa trädslag och låta löven komma in och sedan vara varse på vindriktningar och lutningar och stormvinklar och sånt. /.../ Det är väl det man lär sig. Sen vet man ju aldrig för kommer det en riktigt kraftig storm så räcker ju det inte.

En åbo menar att den egna marken passar bäst för gran och att älgen gör för stora skador på tallplanteringar.

(Åbo 3). Det här är ju granmark. Det är meningslöst att fixa med tall om man inte hägnar. Det är så mycket älg här så dom få tallarna som kommer dom åker med. /.../ Jag gjorde ett fåfängt försök att i en plantering med gran sätta tall dessutom, men du vet dom tar allt. Det är ju skillnad om det rör sig om väldigt stora områden med bara tallföryngring och då har dom ju mycket att äta. /.../

Löv ja, jag har ju just huggit 130 lösmeter bok, som blåst omkull men /.../ här står ju björk jämnt och, det är klart att blandskog klarar sig ju bättre denne gången, men blåser det innan löven har trillat...men visst jag håller helt med att man ska när det gäller skogsbruk inte göra likt överallt. /.../ Jag har främst planterat bok närmast sjökanten fast det har ju varit ogallrat och orört i långa tider /.../ Jag är ju inte benägen att plantera något som man ska ta ner igen utan det kan ju passa med ett bokbestånd som man låter stå i princip som en skärm och det är ju trevligt utmed sjökanten med. Det har jag för avsikt och då får jag hägna då för det får man ju göra där nere då. Så det blir ju en kombination av naturvård och en stormsäker kant. Men några mer ingående lövplanteringar annars lär det nog inte bli. /.../ Jag tror vi bor på precis rätt ställe att ha gran.

En av de intervjuade menar sig vara beredd att plantera mera lövträd, om det blir stöd från staten att hägna in det planterade.

(Åbo 4) Skulle man få statligt stöd för att plantera mer löv, så man kan inhägna, så borde man kunna testa det, men jag tänker inte göra det överallt. Men kan man hitta något lämpligt område, det beror ju på marktyp och annat

Naturresevat ett tveksamt arrangemang?

Att det kan råda delade meningar om naturresevatens vara eller icke vara framgår av följande yttrande. Åbo 5 menar att man i det läge som uppstått bör ge ekonomiskt stöd till skogsägarna direkt och inte sprida ut resurserna på åtgärder som t.ex. naturresevat.

(Åbo 5) När det gäller naturresevat har vi varit rejält stökiga. Det statliga sättet att se på naturresevat är direkt förödande. /.../ Det är genom markägarnas kunskaper och generationers arbete tillbaks som dom här värdena har tillskapats. Vi har inget intresse av att förstöra dom här värdena därför att det är ett värde för gården att ha det här /.../ Det finns inga som är bättre skickade att ta hand om dom här naturvärdena än dom som själva skyddar det, som har tillskapat det. Detta kan aldrig ske på samma sätt med den inställning som markägarna har, det är väl kanske inte alla markägare /.../ vi har ju tillskapat dom här värdena sedan generationer tillbaks. Då är bildandet av ett naturresevat en skrivbordsprodukt det är direkt förödande för den biologiska mångfalden. Det är livsfarligt för en levande skog att det bara läggs en död hand över den. Det får inte vara orört för det måste röra sig i skogen för att den biologiska mångfalden ska kunna fortleva /.../ Vill man från statligt håll, och det vill man, skydda skogen och den biologiska mångfalden då är i dom flesta fall inte naturresevat rätt väg utan det är samarbetet med markägarna. Då gäller det att man får ge skogsägarna ett incitament att fortsätta och det säger jag att det får inte vara kostnadsneutralt. /.../ Det här med certifiering ger ju samma resultat eller bättre resultat än naturresevat /.../ Med årliga konkreta bidrag har man ju både ett incitament och ett styrmedel och då får man det dit man vill och allt på en frivillig basis.

Stöd från staten

Hur kommer det stöd att se ut som staten kommer att ge till skogsägarna för att mildra effekterna av stormen Gudrun?

(Utbo 1) Jag vet inte. Jag har läst någonstans ..det tror jag inte är sant att man skulle få planteringsbidrag 30.000 kr per hektar men det tror jag inte på. Jag har ju inte huggit så mycket tidigare men det blev nån hektar där och nån där och det hade vi återplanterat själva. Varenda yta var planterad innan det här hände. Det är ju en kostnad men det är ju ganska roligt.

Utbo 2 menar att det skulle behövas stöd för åtgärder, som nu på grund av mekaniseringen inte blir genomförda.

(Utbo 2) Det är en jättemängd skog idag som är mellan 10 och 30 år, som är i behov av först en kraftig röjning och sedan en kraftig kanske underlöjning därför att förr i tiden hade du gubbar som gick ut i skogen med motorsågen och gjorde både röjning och gallring samtidigt. Idag så har du inte mycket av dom gubbarna kvar utan du skickar in en liten, ja inte så liten, /.../ som går in och dom gör ju en partiell slutavverkning i sina gator som dom går in. Dom gör det ganska tätt om man tittar på en yta så är det ju en 20 % försvinner i dom här stickvägarna, i runda slängar 20 % det beror ju på. Men det är rätt mycket och sen tar dom ju inte alla stammarna emellan utan.. och det blir ju inte bra. Det är ju just det som har hänt under dom här åren och dom har ju fått ett bra netto då /.../ för dom har ju tagit på slutavverkning i stickvägarna men det som varit emellan har inte varit

lika intressant. I så fall skulle ett stödsystem vara baserat på just den här skogsvårdande insatsen i ungskogarna där man gör en manuell underröjning så man får ner stamantalet och upp diametern på stammarna. Samtidigt gör det så tidigt att de hinner rota sig ordentligt träden. Där har det blivit ett jätteproblem kan man säga. Jag har pratat både med Skogsvårdsstyrelsen och skogsbolagen då men det är.. det går ju men man får jobba som sjutton och det tar alltid mycket längre tid än man skulle önska. Och bodde man på fastigheten skulle man och hade lite mer tid skulle man kunna göra en del själv så det är ju en nackdel med asfaltboende. /.../ Det är kanske lättast när man kan vara halvtidspensionär och har fysiken att klara av det för det kan vara ett tungt jobb. /.../

Det är en lucka helt enkelt från det att man planterat.. från röjning kan man säga ända upp till det man gör en första gallring. Det tror jag är viktigt framöver.

Vissa har ju drabbats hårt och det är ju bra att det hamnar i skogsägarnas ficka en del av dom här pengarna. Sen hur det skall utformas exakt kan man ju diskutera men det är ju stora förluster. Det är enorma ytor som skall återbeskogas och det är inte gratis. /.../ Man får kanske tillåta att det kommer in en hel del löv i den här skogen och inte har riktigt samma krav på återväxten på dom här ytorna om man då får dom här bidragen.

En av skogsägarna är mycket övertygad om att man med rätt stödform kan påverka återbeskogningen av de skadade ytorna med rätt sorts stöd direkt till skogsägarna. Åbo 5 argumenterar för att det behövs tydliga direkta stöd till skogsägarna för att man skall plantera trädslag, som är mer motståndskraftiga mot stormar än gran är.

(Åbo 5) Då måste man gynna dom här trädslagen som de facto kommer att fungera vid kommande stormar. /.../ och det uppdraget som las till Skogsstyrelsen att man skulle titta på dom här olika ersättningarna och det skulle vara kostnadsneutralt, och det tycker jag på sikt är tokigt. Varför det om man nu önskar större inblandning av löv. Då gäller det ju att även dom här planteringsbidragen att det blir en positiv nyttoeffekt av att man planterar mer löv. Det kostar ju inte mycket och staten kommer ju att få in enorma summor på dom här skatterna och på hela momsdelen /.../ Låt dom här beloppen gå i omlopp och komma till nytta det kommer ändå att gå med plus för staten.

Avslutande kommentar

Syftet med intervjuerna har varit att få enskilda skogsägares syn på hur man uppfattat stormen Gudrun och dess konsekvenser. De tio fastighetsägarna har valts ut för att ge så många olika slags synpunkter som möjligt. Det är därför inte säkert, att dessa skogsägare är typiska för skogsägare i allmänhet.

Undersökningens huvudfokus har legat på att låta skogsägarna komma till tals. Deras egna ord i talspråksform har använts i så stor utsträckning som möjligt för att återspegla de genuina upplevelserna. Kapitlet analys av intervjuerna i rapporten blir med andra ord intervjustudiens huvudresultat.

Det är tydligt att stormen väckt starka känslor av såväl handlingsförlamning och vrede som sorg och nedstämdhet. De sex månader som gått från stormnatten till intervjutillfället har dock gett distans till det inträffade. Trots denna distans har upplevelserna satt tydliga spår hos skogsägarna och minnena är levande och tydliga. Ett exempel kan vara

(Hustru Åbo 6) Sen tänkte jag gå ut och fotografera vid andra tillfällen men det visa sig att jag har inte förmått göra det. Jag har haft ett motstånd för att jag haft känslan av senaste i söndags nu, att det var som människor hade dött när träden låg där.

Det är även intressant att notera att det varit möjligt att sortera och gruppera huvudkategorierna enligt Cullbergs modell för olika faser i en kris. Stegen från chock och handlingsförlamning till bearbetning av känslolntrycken, som ibland kan resultera i ett ännu icke avslutat sorgearbete, är tydliga. Övergången till nyorientering med planering för framtiden, som för de flesta innebär fortsatt arbete med skog och skogsvård, är även tydlig.

Det finns en framtidstro hos de intervjuade. De ser de svårigheter, som stormen förorsakat, men är inställda på att återställa skogen i funktionsdugligt skick. För skogsägare med stora stormskador är det tveklöst ett stort problem, att det kommer att dröja så lång tid till dess att skog hunnit växa upp igen och att det går att avverka den.

I undersökningen ingår tre utbor. Denna grupp utgör enligt Hofstedt (2003) en ökande andel av skogsägarna. Det går inte att göra några egentliga jämförelser mellan utbor och åbor i föreliggande undersökning på grund av att antalet intervjuer är så litet. Dock kan noteras, vilket knappast är ägnat att förvåna, att åbor i framför allt mindre samhällen har en starkare gemenskap med grannar. Det tar sig bl.a. uttryck i att man den första tiden efter stormnatten hjälpt varandra mycket konkret med att röja vägar, låna reservaggregat av varandra och att även samtala om det som inträffat.

Intressant att notera är även att de intervjuade har så förhållandevis positiva bedömningar av de kontakter man haft med myndigheter, banker, försäkringsbolag skogsbolag och entreprenörer. Ett undantag utgörs dock av den skogsägare, som känner sig både utsatt för utpressning från ett skogsbolag och lurad av en entreprenör.

Vid intervjutillfället är de slutliga ekonomiska konsekvenserna av stormen Gudrun ej helt klara, då priserna för det försålda stormvirket är preliminära för skogsägare, som är medlemmar i Södra Skogsägarna. Det är därför angeläget och önskvärt att upprepa intervjuerna med de 10 skogsägarna om ett år för att se hur de då bedömer stormens ekonomiska och sociala konsekvenser.

De enskilda intervjuerna

Denna del tar upp de enskilda intervjuerna var och en för sig. De följer i stort intervjuernas förlopp tidsmässigt. Analysen av intervjuerna återfinns i föregående del av rapporten.

Utbo 1

Fastigheten

Fastigheten ägs av den intervjuade, äldst av tre bröder som alla vuxit upp där. Den intervjuade, som går i pension om ett år, hade planerat att vistas på fastigheten vissa tider på året medan hustrun arbetar kvar på sin nuvarande bostadsort några år till innan pensionen. Detta har nu blivit tveksamt efter stormen.

Fastigheten är på drygt 25 ha.

Stormskadornas omfattning

1 600 m³ dvs. 50 % av skogsbeståndet har blåst ned.

Det var ju det värsta området där kring /.../

Stormnatten och den första tiden

På frågan om hur han fick information om vad som hänt under stormnatten svarar han

Det är en ganska makaber historia för att veckan innan ... vi hann precis åka därifrån innan stormen kom. Och då hade jag en kamrat med mig och då hade en gran blåst över vägen. Det var ju inte Gudrun fel. Då ringde jag Sydkraft och dom kom faktiskt på natten och fixade det. Vi fick köra på gården ... jag vet faktiskt inte hur vi kom till gården. Sen då stormen hade varit kom vi ner igen och då tänkte jag för jag hade ringt min kusin innan, det är ingen idé att du kommer ned för det ligger hur mycket virke som helst över vägen, du kan inte komma fram. Jag tänkte ah fa'n jag åker ned jag kan väl alltid krypa under träden och ta mig fram på något sätt. Men det var uppröjt och vet du vad som hade hänt. Sydkraft hade meddelat Räddningstjänsten. Den här killen som hade varit hade meddelat Räddningstjänsten att det fanns skog och personer där nere så dom trodde att...

HUR SÅG DET UT DÄR DÅ?

Usch det ska vi inte tala om. Fruktansvärt helt enkelt. Du vet det här är ju mitt smultronställe kan man säga. Min andra fastighet i Grännatrakten är ju kanske modernare, det är ju en vidunderlig utsikt där.men ändå är det här mitt hjärteställe.

GICK DET ATT KÄNNA IGEN SIG?

Och du vet att det här är ju ett ställe där man kör in i skogen kan man säga och nu är det nästan litet grann det här med öppna landskap. Jag ser ju grannen som jag inte gjort tidigare. Sedan hade jag sparat en liten bit skog, ett ha ungefär till pensionärsskog som jag aldrig har använt inte till att tjäna en krona utan jag har bara gått och pulat och plockat inte för att sköta den. Det var blandad skog det var björk och det var alla möjliga trädslag. Och nu ligger det totalt på backen ja björken står ju i kanten.

VILKA VAR DINA KÄNSLOR NÄR DU SÅG DET FÖRSTA GÅNGEN

Man kan säga så här man bara tittar. Man bara undrar för man kan inte återkoppla till

varför man blir så besviken. Men sen börjar man fundera...morfar och släktingar hade förmodligen där och... Jag har själv planterat, min dotter och jag när hon var fyra år ...fem var hon då planterade vi 1 000 granar på ett ställe och dom är ju 25 år gamla. Jag ringde till min dotter och berättade att dom ligger utmed marken allihop. Så det är sådana saker man går och funderar över

De två andra bröderna bor på andra orter i Sverige

...så huset står tomt i vanliga fall. Men jag är nog där nere en femton gånger per år. Och nu när jag blir pensionär hade jag tänkt att åka ned tre till fyra månader i stöten och ...

Ekonomiska konsekvenser

Man kan väl säga så här, ekonomiskt sett så överlever jag. Jag har aldrig planerat att bli rik på det här men litet grann hade jag ju tänkt mig att det skulle dryga ut min pension. Jag har ju aldrig brytt mig om att ta några sådana här försäkringar.

DU HADE INGEN STORMFÖRSÄKRING?

Jo det hade jag. Det var därför som Skogsvårdsstyrelsen varit nere nu och dom var faktiskt trevliga att ha att göra med. Nu var jag inte själv där men brorsan var där och han sa att dom var trevliga.

VAD FICK DU FÖR PRIS PÅ VIRKET DÅ?

Nu vet ju inte jag vad jag får i stormskada utan det påstås jag vet ju inte om det är sant att man ska få 80:- per m³. Och så har ju Södra satt något garantipris. ...Det pris som nu gäller blir 160:- per m³ jäms över för både massa och timmer. Och vad jag förstår så måste det ju vara den intäkten minus kostnaden för huggning och transporter och det kan ju inte bli en krona över om jag räknat rätt. Jag har inte räknat så noga... Att det blir en stor förlust det vet jag...Jag vet att jag har förlorat ett antal hundra tusen spänn men det är inget bekymmer för mig. Däremot vet jag personer där nere som får väldigt illa nu. Det är ju deras yrke det här och det dom ska leva på och planera för framtiden och allting. Och en av dem berättade för mig att jag kommer att åka in på psyket och lägga mig.

Kontakter med organisationer

Det är Södra Skogsägarna och det är dom jag har haft kontakt med. Jag har haft kontakt med Skogsvårdsstyrelsen en gång och det var när jag försökte få planteringsbidrag...och det fick jag. Min lillebrors fru var i kontakt med Länsförsäkringar. Vad som kommer att hända med försäkringar och sådant är jag inte insatt i.

Att få överblick av skadorna

Södra Skogsägarna och Skogsvårdsstyrelsen kunde ganska snabbt ge en överblick av stormskadornas omfattning. Virket i skogen har sålts till Södra.

Dom har skött allting och det har dom gjort bra. Det enda jag behövde göra var att fixa vägen. Det fick jag bekosta då. Den behövde förstärkas så att de kunde komma fram med sina bilar.

Att ta hand om det stormskadade virket

Allting är ute ur skogen. Jajamän jag är väldigt glad för det. Det ligger i travar därnere och timret har dom kört bort det mesta men massan ligger kvar. Jag har haft tur. Grannen har inte haft det men hon har Sydved. Och det visar sig det när man tittar sig runt och ...nu ska jag inte dra några förhastade slutsatser men det verkar som att Södra har varit mer på alerten än Sydved. Så det är inte bara min skog som då varit nere utan grannens är ju precis borta. Jag sitter ju och tittar på hennes elände nu. Där ligger ju virket kvar. Så vi kan vinka åt varandra nu hon och jag och det gick ju inte innan.

Miljön har försvunnit

För mig är det en känslomässig upplevelse att den miljö som jag älskade har försvunnit. Och den kommer jag aldrig att få uppleva mer. Det tar ju så lång tid att det kan ju bli mina barn och barnbarn som...

Kontakt med grannar

Jag har haft kontakt med min kusin som har en gård det är väl nån kilometer eller två kilometer dit. Det är också en släktgård och den har funnits i vår släkt. Han har fått mycket stryk. Där är det mesta nere.

Planering för framtiden

På frågan om vad stormen får för betydelse för planeringen av skogbruket på fastigheten.

Ny skogsbruksplan? Ja det kan jag göra själv nu (skrattar). Det man får göra nu är ju att planera för hur man ska markbereda och plantera. Avverkning blir det ju inte tal om. Jag tänker, och där har jag mina bröder med mig, vi ska markbereda vi ska plantera och återställa det. Det är inget snack om det. ...

Det är jag av mina bröder som varit mest aktiv. Jag gick ju på Västerby för en 10 år sedan. Där gick jag teorikurs varje torsdagkväll i Åtvidaberg och sedan var vi ute var tredje helg på lördagarna och högg i skogarna runt ikring här Åtvidaberg. Vi höll på i ett och ett halvt år...Man lägger av sig i och för sig litet grann men det friskar man upp. Jag är nog lite skogsgubbe jag tycker det är roligt.

Stöd från staten

Hur kommer det stöd att se ut som staten kommer att ge till skogsägarna för att mildra effekterna av stormen Gudrun?

Jag vet inte. Jag har läst någonstans ..det tror jag inte är sant att man skulle få planteringsbidrag 30.000 kr per hektar men det tror jag inte på. Jag har ju inte huggit så mycket tidigare men det blev nån hektar där och nån där och det hade vi återplanterat själva. Varenda yta var planterad innan det här hände. Det är ju en kostnad men det är ju ganska roligt.

Åbo 1

Fastigheten

Den intervjuade tillträdde som ägare till skogen till fastigheten bara några dagar innan stormen den 8 jan.

... och det var ju en chock, en katastrof... Det här är ju en gammal gård som vi äger sedan tidigare, byggnaderna då och skogen har tillhört den här gården tidigare en gång. Vi har varit intresserade av att köpa till skog när det väl har varit aktuellt. Själva gården är mycket gammal... Vi såg ju det här friluftslivet som vi har där ute och möjligheten att skogen skulle kunna ge näring till oss också till det här boenden... Vi har andra jobb som ger intäkter och är inte beroende av skogen som skogsbönder... Vi är lite grann av dom som flyttat ut på landet och så köper man på sig skog. Det blir litet av en hobby en livsstil... Vi ser ju hela den här biten med jakt och fiske som väldigt positivt till vårt boende.

Totalt fanns på fastigheten ca 10 000 m³ och hälften av skogen var ju avverkningsbar.

Ekonomiska konsekvenser

Fastighetsägaren köpte skogen när det var hyggliga virkespriser och gjorde kalkyler som visade att det skulle vara en bra affär att sköta skogen och få intäkter av den. Men stormen har ju haft en ofördelaktig inverkan på virkespriserna.

I dagsläget nu då är det ju en katastrof då man ser hur priserna har rasat. Det var ju en chockartad upplevelse att den drömmen om man säger så, vi hade en vision, att den kunde över en natt förändras så. Fyra dagar efter tillträdet är den ju helt förkastad och hela den verkligheten.

För att till viss del finansiera köpet av skogen hade man sålt en avverkningsrätt före stormen på ca 1 000 m³.

Skogsvårdsstyrelsen var här efter en vecka bara och bedömde då att av de 4 till 5 hektaren det rörde sig om ca 1 300 m³ stormskadat virke. Man hade ju flygfotat bl.a. så totalt rör det sig om 80-85 % av beståndet som skadats.

Det skogsbolag man sålt avverkningsrätten till var villigt att hjälpa till med att röja upp vägar och förbereda för avverkning. Vid en översyn av den stormskadade skogen kom även de fram till att det borde röra sig om ca 1 000 m³ stormfällt virke på marken (ej avverkningsrätten).

Men sen ville dom så helt plötsligt flytta på den avverkningen och då kände vi ju att det här funkar ju inte för vår del. Vi måste ju få in dom pengarna för vi visste ju inte vad vi skulle få för det stormfällda virket. Och då sa vi att det vill vi inte göra, vi ville helt enkelt inte gå med på det och då blev det problem alltså. Då sa man att då får ni ju försöka hitta en annan köpare för det stormfällda virket. Vi sade ju att man skulle ta ut det som var avverkningsrätt till sista maj 2005. Och då ville de hela tiden trycka på det att det står i avtalet här att vi har möjligheten att flytta på det här på grund av hinder som naturkatastrof... Dom var väldigt hårda och tuffa mot oss i det läget skogsbolaget och de sa då kan vi nog inte hjälpa er med den stormfällda skogen om det är så att vi måste ta ut den skogen vi har avtal om. Då sa vi detta är ju en utpressningssituation. Vi kände oss fruktansvärt illa till mods och mycket i underläge gentemot den makten dom har skogsbolaget.

Vid kontakt med LRF, som man är medlem i, fick man stöd för uppfattningen att avtalet borde fullföljas.

Men för oss som är nya i det här med skog och kontakter... Vi har ju inte det kontaktnätet. Det var ju att ge sig ut i ett hav som stormar och fortfarande stormar efter Gudrun. Då sa dom att då får vi väl se hur ni lyckas med det här och lycka till. Då kände vi bara så här att Oj... dom vill ju bara flytta avverkningsrätten ett år framöver och vi sa att vi ville inte göra det för dom kunde inte tala om för oss vad vi skulle få för stormtimret vad det skulle kosta och någonting... eller vad vi skulle få för ersättning eller vad kostar det att få ut det hela. Dom sa att vi får nog vara glada om det här går ihop sig... Då tänkte jag för mig själv Nej banne mig tänkte jag. Det måste finnas en lösning på detta. Jag tänker inte finna mig i att bli utpressad. Dom ska få ta ned den skog vi avtalat om så att vi får ut dom pengarna. Det behövde vi för vi har amorteringar och ränta, som vi ska betala var tredje månad.

Resultatet av det hela blev dock att fastighetsägaren själv fick söka efter skördare och skotare till den stormfällda skogen.

Jag fick ringa runt till väldigt många som jobbar med röjning och som har maskiner. Alla var ju precis uppbokade... Jag fick så småningom tips om en skördare några mil härifrån. Han sade att han kunde komma över och titta för jag får en lucka nu sa han här för det har blivit stopp någonstans igenom där han höll på... Han kom hit efter några dagar senare vi var väl då någonstans i början av februari. Han kom hit och gick ut och titta uti skogen och han bedömde då att det handlar om en 1 000 m³.

De kom överens om att han skulle börja om en vecka. Entreprenören med skördaren åtog sig också att ordna med en skotare på gång från Norrland.

Vi fick timpris på 1 200 kr för skördaren plus moms och 700 kr för skotaren plus moms. Det var ju inget att vänta på utan kom hit och kör igång så händer det någonting... Han sade att det skulle gå en 50-60 timmar för skördningen på den här mängden och 50-60 tim för skotningen. Vi kom överens också om att jag skulle få mängder av honom på hur mycket han hade skördat och jag skulle få sortiment också redovisat... Det skulle han ha i sin dator som han tryckte i... Han sa det är lätt för honom att hålla reda på hur mycket mängder som kommer ur den här skördaren.

Arbetet gick igång och det gick ganska snabbt.

Jag tror han höll på en fyra dar... Vi hade telefonkontakt däremellan och då sa han jag har kört här nu och det är ungefär en 830 m³ som han uppskattat till sammanlagt då. OK sa jag då har du sortimentet då? Nej sa han jag har inte sortimentet än men det ska du få se'n när jag blir klar och ska börja med grannarnas då och köra till dom... Jag antecknade och skrev ned dom här mängderna. Sen hörde han av sig ja inte förrän en månad senare och då ville han att vi skulle träffas och göra upp om det här med avverkningen och allt det här. Och då hade virkesköparen varit och hämtat huvudsakligen det mesta av timret och massaveden.

Det kändes väldigt bra då och då frågade jag honom jag hade inte fått sortimentslistor som du lovade. Nej jag har räknat ihop hur mycket jag fått ihop nu när jag har skördat sa han. Det är 700 m³. Vad säger du sa jag, 700 m³ stämmer ju inte. För en månad sen var det ju 830 m³. Nej det stämmer inte sa han. Men du lovade ju till mig att jag skulle få en redovisning du kunde köra fram det på skördaren då. Och det har jag inte fått av dig. Nej men jag har schabblat bort det sa han till mig då, jag har inte kvar den. Men du sa jag till honom då du har sagt att du skulle ta fram en redovisning och jag skulle få och hur mycket sortimentet skulle vara. Det har jag inte heller koll på sa han. Men hur vet du att det är 700 m³ då? Då säger han jag skrev ned efter ett par veckor i min minnesanteckningsbok säger han men det är möjligt att jag har fel. Jag får väl räkna igenom det igen. Jag har det i min bok jag får återkomma till dig. Ja det tycker jag

definitivt du ska göra för det här är ganska konstigt sa jag. För det första sa jag när du var ute på plats med mig och tittade så uppskattade du själv att det var nog var en 1 000 m³ på samma sätt som virkesköparen hade gjort. Ja, ja sa han det vet man ju inte exakt i slutfacit att det kan va så här. Jag sa men nu är vi ju nere på 700 m³. ... vi får ju diskutera det här det här verkar ju väldigt olustigt och så hör då och han börja känns liksom att.. Då sa han till mig att du tror väl inte att jag har stulit virke för dig, vad är det du menar sa han. Jag har inte sagt nånting jag tycker bara att det är väldigt konstigt det här att det är så stora differenser. Vad har hänt då? Då säger han så här ja jag skall titta igenom det här så kan vi ju höras av i morgon så kan jag ju titta ut till er. Ja gör det sa jag. Det är ju väldigt bra att jag och min fru kan träffa dig. Och då sa jag till honom att men skotarn har du pratat med honom för han borde väl ha en ganska bra koll på det här. Jo sa han det ska jag kolla med skotarn där. Det borde han ju ha gjort för länge sedan.

Dagen efter ringde han jag kommer förbi er. Jag har pratat med han skotarn sa han. På kvällen kom han och nu är vi inne en bit i mars... Då har han fått en ny uppgift från honom då har han fått ihop 670 m³. Då har vi fått ytterligare en ny uppgift. Den är då 700 m³ under den Skogsvårdsstyrelsens bedömning vid sin besiktning. Då sa vi att det här är nåt helt konstigt. Det här accepterar inte vi. Det är nåt som inte stämmer. Ja men så här ligger det till sa han och så hade han fått mängderna av skotarn då. Vi skiljs och är inte ense om det här och jag säger att vi kommer att kolla upp skotarn och vi vill prata med honom... Vi vill prata med Skogsvårdsstyrelsen för vi nöjer oss inte med detta... Ja men sa han jag gör ju mycket skördar mycket åt många och oftast så blir det mindre än vad de tror och det är dom oftast glada och tacksamma för. Oj då sa jag så vi borde bara vara glada och tacksamma för att vi fick mindre mängd. Det köper ju inte vi....

En kontakt med skotaren gav följande resultat

...Jag frågade honom hur mycket han skulle skota... Jag sa till honom jag fick en uppgift om att det rörde sig om 830 kubik när han var färdig. Då säger han till mig så här ja det var vad jag fick för en uppfattning av honom när jag skulle börja skota.

Skotaren uppgav även att det rörde sig om 17 m³ per lass medan skördaren uppgett att det rörde sig om 15 m³ per skotarlass.

Då sa jag så här bara att det här är mycket märkligt. Ni avviker ju bäge två på era mängder. Och då sa han så här till mig han som skota, ja det har ju varit litet problem med han som skördar. Vi har ju inte fått betalt... vi jobbar inte längre med honom så vi skulle kunna göra upp så att du kan få betala direkt till oss. Då sa jag att det vill jag inte göra i detta läge. Jag har ju köpt allting av skördaren... även om det här är rörigt nu så kan jag inte gå förbi honom för jag vill ju få löst alla problem. Men varför vill du ... Jo det har varit problem med betalningen så jag vill gärna, vi kan ju göra upp så kan du få det billigare av mig. Nej sa jag jag vill inte krångla till det mer än det är.

Entreprenören med skördaren har sänt en faktura på 47 timmar för skördaren och 67 timmar för skotningen.

Och då diffar dom på 20 timmar fastän de från början var likartade. Så vi accepterade inte detta...

Vi har diskuterat detta med en LRF-jurist och dom sa till oss direkt att ni ska ha den redovisning ni begärt att få och som han har sagt till er. Även om han sagt att han schabblat bort det det är något som ni inte ska acceptera. Kräv det innan ni över huvud taget går med på det här... Och så säger dom bara, hur har 700 m³ kunnat försvinna på vägen. Nej säger vi, vi får ingen vettig förklaring han bara säger, tror ni att jag har stulit det här från er... Även om ni är nya i skog så är ni ju inte så gröna. Juristen säger, här är det nåt som inte stämmer, ni ska ha redovisningen punkt slut. Innan dess behöver ni inte betala.

Den intervjuade gör följande reflektion

Nånting är det som inte stämmer. Vi känner att vi håller på att bli lurade. Vi måste ju ha hjälp då och vi pratade litet med Skogsvårdsstyrelsen och dom har varit jättebra och dom har hjälpt oss med råd och hjälp på vägen... Men det känns ändå som att det är en för stor grupp för Skogsvårdsstyrelsen. Det handlar ju om att få ut virket i skogen och alltihopa detta innan man kan ägna sig åt alla konsekvenserna och alla problemen som dykt upp. Det handlar ju om att få ut allt virke, det lägger man kraften på... Sen när det har lagt sig då kanske man kan börja ta tag i det där, vad hände egentligen, hur har dom skött sig och hur har dom jobbat i branschen

Det känns ganska bra att vi har den juridiska rådgivningen från LRF... Det är en styrka.

Jag ringde till den virkesköpare vi först haft kontakt med och berättade om att skördaren och skotaren uppgett olika mängd... Ja säger dom till oss det där kan diffa det behöver inte vara exakt det här, det kan skilja så här många timmar. Jag upplevde direkt att det var liksom ett stopp där. Här har vi ingen hjälp att hämta... Ni har löst det här med skördare själva, ni får stå ert kast själva, vi tar våran hand ifrån er.

En kontakt med virkesmätningsföreningen gav följande svar

Vi mäter ju in allting som kommer med transporterna och alltihopa det där men vi har inte koll på hela kedjan. Vi kan ju bara mäta det som kommer in.

Hur kan det komma sig att inte det automatiskt går att få fram siffrorna från skördarens dator frågar sig den intervjuade.

Nu har de ju tagit ned den avverkningstrakten den vi försålde då parallellt med det här. När dom var färdiga med skördningen där så kom dom ned och la i våran brevlåda två sidor redovisning på hur mycket dom hade skördat, sortiment och alltihopa. Bara två A4-sidor... Och han säger att det är så svårt att hålla reda på alla dom här papperna det är så mycket. Men då sa jag till honom, hur kan det vars så svårt att hålla reda på det om det nu bara är vi som begärt att få redovisning. Du säger ju att ingen annan begärt att få nånting.

Den intervjuade hänvisar även till en skogsbruksplan, som gjordes för knappt ett år sedan. Skördaren hävdar

Den här planen kan inte stämma heller riktigt. Men då sa jag, den här planen stämmer för jag har kontrollerat med skogsbolagen och hans uppgifter (tjänstemannens från Skogsvårdsstyrelsen) och mätningar är alltid noggranna... Han är expert på att värdera skogar. Han har jobbat på Skogsvårdsstyrelsen i 20-25 år... Och så säger skördaren att det är inte han som ska mäta in det dvs. virket när det ligger i stockar när det ligger i travar.

Det har varit påfrestande för familjen

För oss har det varit väldigt känsligt att ta upp det. Fruktansvärt känsligt och jobbigt att hamna i en sån situation. Visst vi kände oss ju jättegla och nästan tacksamma att vi hade kunnat fått hjälp och fått tag på en skördare själva när inte skogsbolaget ens backade upp oss och kände oss utelämnade... Att nästan få finna sig i att acceptera att bli överkörda. Det låter nästan som att du får finna dig i att bli överkörd, du får liksom vara glad för att du får det du får. Och är det så att den situationen är så för många andra att de får vara glada att du fått hjälp så ska du vara glad att du får nån krona. Sen ska du vara nöjd ungefär. Jag upplever lite att så är det för en stor del till. Men samtidigt mår du ju dåligt över det att känna att nånting inte står rätt till. Det är ju inte bara jag utan det är ju även min fru som är med i det här... och hon upplever ju också att det varit väldigt jobbigt... att skogsbolagen inte vill hjälpa till och att man ska göra som dom säger... Hon var ledsen och jag var förbannad.

Framför allt tror jag att virkesköparna har ett väldigt stort övertag i alla lägen gentemot oss. Vi är väldigt små förhållandevis i den branschen till dom köparna... Dom är i toppen av kedjan och tjänar pengar i alla lägen... I en krissituation som den här stormen blir man väldigt svag och i ett underläge... Människor handlar ju i en slags paniksituation... Men dom som är i toppen av kedjan skogsbolag och liknande dom som tjänar pengar på det dom har en större överblick av hela industrin. Dom ser ju hur dom ska kunna tjäna pengar på det här. Dom gör inget gratis.

Vid tidpunkten för intervjun hade inte uppgifterna från virkesmättningsföreningen blivit klara men de har anlänt senare. Den volym levererat virke som virkesmättningsföreningen anger uppgår till 555 m³.

Den intervjuade har haft ytterligare kontakt med Skogsvårdsstyrelsen som menar att kostnaderna för bearbetningen på 190 kr per m³ är oacceptabla. De borde snarare ligga på 80-90 kr per m³.

Avslutningsvis i intervjun sammanfattar den intervjuade sin avsikt att driva frågan vidare genom

- Hänvisningen till den färska skogsbruksplanen
- Bedömningen av storleken på virkesmängden av den erfarne och erkänt noggranne tjänstemannen på Skogsvårdsstyrelsen
- De flygfoton som tagits
- Uppgifterna från virkesmättningsföreningen
- Det stöd han får från LRF:s juridiska avdelning

Utbo 2

Fastigheten

Fastigheten är en familjefastighet i Västergötland med utgångspunkt i moderns släkt. Det är en gammal släktgård med anor långt tillbaka i tiden. Ägarandelarna varierar i storlek. Ägarna hjälps åt att sköta fastigheten bl.a. beroende på att alla tre ägarna är Stockholmare. All administration sköts av ägarna, alla upphandlingar, alla deklarationer och all ekonomi.

Storleken på fastigheten är ca 250 ha varav ca 200 ha i skog. Den har tillhört en större fastighet, som delats upp.

I och med att det är en släktgård så vill man gärna att den skall bli kvar på någon del av släkten för den har ju gammal tradition och det är trevligt att det är nån som kan sköta den och vara som bas för att det samlar ofta släkten en sådan gård också och man har något gemensamt. Det binder ihop en släkt ofta annars sprids man som agnar för vinden.

Det finns flera gårdar och lägenheter, som vi gjort om så att vi är ganska flexibla så var och en har sitt... Det är ganska praktiskt för annars måste man stämma av när man kommer... Annars åker vi så mycket vi kan... men man kan aldrig vara så mycket där som man önskar.

Ungefär 10 % av skogen har skadats av stormen

Vi har haft en oerhörd tur på det sättet. Det är en stor skada men det är inte på nåt sätt som vi såg när vi åkte förbi Växjötrakten.

Stormnatten och den första tiden

Vi var faktiskt inte där på själva stormnatten. Jag var nere i Småland då på ett annat ställe så jag vet vad det vill säga med den där stormen men jag var inte just där. Men det var en fruktansvärd storm. Då bodde jag i en stuga i Småland och jagade på ett annat ställe. Man blev litet fundersam för träden började skaka betänkligt och tittade man ut kl. 12 på natten och lyste försiktigt med ficklampa så såg man trädkronorna en halv meter från huset. Då blev man ju litet varse, funderade på framför allt om stora träd runt huset det blev man ju skraj för. Nu har man ju lärt sig att dom bör man ta bort. Litet kymigt kändes det ju faktiskt. Det var så pass starka vindar så att det var inte nånting som man varit med om tidigare. Stormen 69 då bodde jag i Stockholm, då var jag ju barn då, men den kommer jag ihåg men den var inte alls lika kraftig här som där nere, så det var väl det närmaste då. Det var kraftiga vindar och det höll på ett bra tag. Det drog igång klockan åtta och sedan höll det... som det blev tufft, mellan åtta och tre framför allt som den var ganska besvärlig.

Vi tappade ström, det gjorde vi och även där, jag tror nästa hela Småland tappa ström. Vi hade tur, vi fick tillbaks den mycket snabbare än grannarna längst in. I Västergötland har det varit så mycket besvär med kablarna tidigare att så dom låg nedgrävda i närheten där så vi klarade oss rätt bra. Vi hade nog tur faktiskt... Strömmen var tillbaks efter en par dar... Vi har eluppvärmning där... Det går att elda med ved i vissa av bostäderna.

Stormförsäkring

Vi hade stormförsäkring, vi har alltid haft stormförsäkring och det har vi haft glädje av. Vi har varit med så pass länge och sysslat med skogen där så vi vet ju ungefär hur pass utsatt vi är där nere... Även om det är tuffa villkor med restriktioner på ytor, dom har en massa hyss för sig som alla försäkringsbolag har. Så man får inte täckning för skadan på

nåt sätt det får man ju inte... och alla mindre ytor får man ju inte tackning för, men det är ett bra täckningsbidrag kan man säga.

Skaffa överblick av skadorna

Ja det fick vi för vi hade en som bodde där. Sen fick vi rätt bra rapporter från media. Faktiskt så att skadorna var nog inte större än jag hade förväntat mig när jag kom dit... Man förstod rätt snabbt att kärnan var där nere i södra Småland. Kronobergs län verkade vara värst drabbat och även Halland som fått ta värsta smällen.

Jag hade ganska mycket att göra då så att mina bröder hjälpte till mycket med att uppskatta storleken på skadorna. Då gick dom ut med GPS-apparater och vi har rätt bra skogskartor och sen gick vi runt eller mina bröder gick runt och identifierade ytorna i ett första varv och ritade in på kartor i omgångar och sen så ritades dom kartorna upp. Så vi hade ganska bra underlag och sedan gick ju Skogsvårdsstyrelsen igenom skadorna med samma utrustning men mera noggrant naturligtvis. Vi fick en ganska bra överblick och vi hade nog rätt klart för oss storleken på skadorna också. Dom var allvarliga men ingen katastrof.

HUR KÄNDES DET FÖRSTA GÅNGEN DU KOM UT OCH SÅG RENT KONKRET HUR DET SÅG UT? Jag är så gammal så jag kommer ihåg stormen 69 men skillnaden då, den var kanhända inte lika stark men man hade då mycket sämre utrustning att ta hand om virket. Det tog mycket mycket längre tid... det tog en par år att få upp allt virket då. Mekaniseringen var inte så långt gången då... Det var mycket mer kaos då.

Men sen är det ju med skog som med allting annat att all affärsverksamhet om man betraktar skogen som sådan, en del av skogen som affärsverksamhet så är det ju förknippat med risker. Det är ju en gröda och kan drabbas av skador som allting annat. Det är kanske en nyhet för nyblivna skogsägare att det kommer en sån här katastrof som man inte alls har förväntat sig... Det är oerhört tungt på det viset som dom känner. Man kan bara säga att dom haft en otrolig otur.

Att ta hand om det stormskadade virket

Vi kontaktade vår skogsinspektör i Södra Skogsägarna som vi har för närvarande och vi tog kontakt med dom och sen hade vi kontakt med Skogsvårdsstyrelsen givetvis. Det var den första kontakten. Det första var att uppskatta storleken på skadorna och ytorna och volymen och sedan identifiera var det var någonstans och sedan ge det underlaget vidare till såväl Skogsvårdsstyrelse som Södra Skogsägarna. Dom hade det ganska stressigt där, så att man fick ju ha en viss förståelse för innan dom fick överblick, det tog ju en god stund... Det gick att få kontakt men man förstod väl hur tanken var. Men sen tog det väl ganska lång tid innan dom bestämde vilken policy dom skulle ha när det gällde att frisätta virke... Det gällde ju att strukturera jobbet på något vis. Det har gått bra tycker jag i stort sett att kontakta Skogsvårdsstyrelsen, med Skogsvårdsstyrelsen har det gått jättebra... vi har bra relationer med distriktet där...

Dom gjorde, dom måste ju vara opartiska granskare gentemot sin mellanman försäkringsbolaget då men klart man får ju aldrig fullt så mycket tackning som man hade önskat.

Försäljning av virket

På frågan om hur man agerade för att ta hand om det virke, som blåst ned, blir svaret:

Ja, det som låg, där hade man väl två tankar. Den första var ju om dom överhuvud skulle kunna bärga virket under våren. Om man inte skulle hinna göra det då är det ju nästan bättre att rotvältorna var kvar så att träden kunde överleva ett tag till. Där gick vi ju lite balansgång men sen kom Södra någon gång i maj, juni och upparbetade alltihopa och

körde iväg allt timmer. Massaveden är ju kvar i skogen den största delen...

Vi har ju haft tur med sommarn så det har ju inte varit några insekter. Det som ligger kvar där är det ju inte så mycket att göra. Det får ligga kvar i väntan på transport. Sedan får man ju ligga på Södra Skogsägarna så gott man kan...

Vi har inte använt några andra entreprenörer. Vi har inte behövt göra det hittills i alla fall. Nu verkar flaskhalsen vara vidaretransporterna... Nu verkar terminalerna vara fulla... Det är ett flöde som gör att det verkar försvinna med tiden... Förmodligen måste man dom väl säkerligen köpa en del färsk massaved för att blanda upp den här gamla massaveden så helt slut på efterfrågan på färsk virke blir det ju inte heller. Der är ju en fråga om priser och det är en balansgång där också. Det är många som nu står på trekvart och det är klart att dom kommer ju att åka ned nu i höst och vinter så man kommer att tvingas att göra en insats senare igen. Men det är klart att det är inte så roligt att avverka nu med dom priser som ligger på den här nivån... Men man får ju vara nöjd om det går runt och det viktigaste är ju att det inte blir några skador på den kvarvarande skogen med insekter och sånt. Det var ju det man var mest rädd för med en jättevarm sommar och att det inte skulle ligga där och då tvingas avverka en massa skador på grund av barkborre.

Den intervjuade berättar att han och hans bröder redan som barn och ungdomar arbetade konkret i skogen med att stämpla och rensa ytor och att man så småningom fick börja att köra röjsågar.

Vi har ju vuxit upp med skogen litet grann så vi vet ju vad det handlar om.

Gudruns effekter på skogsbruksplaneringen

Det är klart att Gudrun påverkar för det är ju ett par års avverkningar. Naturen väljer ju avverkning på sitt sätt och markägaren väljer på ett annat. /.../ Stormen går ju i stråk och där vindstyrkorna blir kraftiga på vissa ställen beroende på turbulens och olika fenomen på naturen men de svagare träden försvinner ju före dom starkare och många gånger tror jag att lövträden åker bort snabbare när vinden får råda än när markägaren går in. /.../ Man får ju helt enkelt gå in och ändra skogsbruksplanerna och anpassa sig efter stormarna. Men det har vi nog gjort länge så när man gör såna här skogsbruksplaner idag på rummet och sitter och har jättefina hjälpmedel med kartan digitalt och det ser jättefint ut på en dataskärm. Man kan sitta flera dar bara och titta på det och räkna med tillväxter. /.../ Man kan simulera olika modeller för avverkning men så kommer naturen och bestämmer litet annat och det styr rätt mycket hur man ska avverka. Man kan göra långsiktiga planer med skogen men man ska nog ha klart för sig att förutsättningarna är, kan ändras ganska snabbt. Man ska inte ha för långsiktiga planer med skogen för det händer så mycket om man ska dra en slutsats av det. Man får försöka dra slutsatser av klimatförändringar vid val av trädslog och tänka långsiktigt.

NÄR DET GÄLLER ATT ÅTERPLANTERA HAR GUDRUN HAFT NÅGON BETYDELSE FÖR VAL AV TRÄDSLAG?

Ja det får jag säga. Granen har vi haft där. Det är ju det trädslog som har ökat under lång tid i Sverige, i södra Sverige också och dess produktion och allt men det är klart att olika faktorer då med stormkänslighet, tendens till röta och annat gör ju och även kanske efterfrågan på energi /.../ hur marknadsbilden ser ut i framtiden kan nog sägas påverka att man väljer andra trädslog och välja trädslog som klarar storm och röta bättre och som kanske kan vara ett bra produktionsalternativ om man nu betraktar dom delarna som är produktionsskog och inte när man tittar på naturbitarna för där får man ju ha en annan syn naturligtvis.

På slutet av 70-talet hade vi väldigt mycket planteringar för vi hade stora avverkningar på 60-talet. När dom där kom upp en tio-femton år då hade vi ju en /.../ för det var ju gran och sen var det löv av olika slag. Men då fick vi ett dekret från Skogsvårdsstyrelsen där vi förelades att avverka all björk för vi hade alldeles för mycket löv. Det gjorde vi på en 40

till 50 ha och gjorde precis vad Skogsvårdsstyrelsen sa så vi var ju kliniskt rena och monotona granskogar, monokulturer med ytterst litet björk i. Vi gjorde precis som Skogsvårdsstyrelsen sagt då var ju skogsbruket styrt men egentligen mot vår vilja och nu i dom nya bestånden så tillåter vi björk på ett helt annat sätt och tycker att det är bra att det kommer in helt enkelt. /.../ Men där vart vi faktiskt styrda och det är dom bestånden som varit väldigt illa, men så är det. /.../ och de var just där gallringarna även fastän det var försiktiga gallringar som vi gjorde med tanke på storm så fick dom mycket stryk. /.../ Men synen på gallring, inriktningen på hela skogsbruket påverkas ju av sådana här händelser. Även om man har haft den insikten tidigare så förstärks den nu. /.../ Vi kommer nog att dra in mera alternativa trädslag och låta löven komma in och sedan vara varse på vindriktningar och lutningar och stormvinklar och sånt. /.../ Det är väl det man lär sig. Sen vet man ju aldrig för kommer det en riktigt kraftig storm så räcker ju det inte.

Skogsbruket för schabloninriktat?

Skogsbruket har ju varit ganska schabloninriktat. /.../ Om man tar en kontakt med ett skogbolag så säger dom du ska göra en gallring. Då får du en prislista. /.../ och ju större ju mer virke du avverkar ju större gallringar du tar desto mer, du får bättre tillväxtpremier och allt. Det är rationellt att skicka in skördare och så går det fortare och industrin får sitt virke. Men samtidigt så exponerar du ju en stor del av skogen samtidigt just för sådana här stormar kan komma. Så småbruket så att det småskaliga skogsbruket tycker jag har blivit lidande under den här mekaniseringen som den nu har varit. /.../

Sen finns det ju andra saker. Man vill ju gärna då enligt alla skogböcker göra en kraftig röjning från början och göra tidiga gallringar. Problemet är ju att det är svårt att få folk göra såna här saker därför att skogsupphandlingarna hos entreprenörerna som skall köra skotarna och förarna dom baserar sig ju på mängd. Det är ackord och dom är inte intresserade av att göra skogsvård en insats utan dom vill ha virke liksom industrin. /.../ Samtidigt säger man till skogsägarna att dom skall sköta sina röjningar kraftiga röjningar och underröjningar innan man går in med en maskin men dom är inte särskilt intresserade av att göra dom. Det är det stora problemet för oss då att hitta småskaliga alternativ och att gå in och göra dom här förberedande jobben som ska leda fram till den här önskelistan från industrin.

KAN MAN PÅVERKA DET MED STATLIG SKOGSPOLITIK, MED STÖDSYSTEM?

Ja det tror jag man skulle kunna. Det är en jättemängd skog idag som är mellan 10 och 30 år, som är i behov av först en kraftig röjning och sedan en kraftig kanske underröjning därför att förr i tiden hade du gubbar som gick ut i skogen med motorsågen och gjorde både röjning och gallring samtidigt. Idag så har du inte mycket av dom gubbarna kvar utan du skickar in en liten, ja inte så liten, /.../ som går in och dom gör ju en partiell slutavverkning i sina gator som dom går in. Dom gör det ganska tätt om man tittar på en yta så är det ju en 20 % försvinner i dom här stickvägarna, i runda slängar 20 % det beror ju på. Men det är rätt mycket och sen tar dom ju inte alla stammarna emellan utan.. och det blir ju inte bra. Det är ju just det som har hänt under dom här åren och dom har ju fått ett bra netto då /.../ för dom har ju tagit på slutavverkning i stickvägarna men det som varit emellan har inte varit lika intressant. I så fall skulle ett stödsystem vara baserat på just den här skogsvårdande insatsen i ungskogarna där man gör en manuell underröjning så man får ner stamantalet och upp diametern på stammarna. Samtidigt gör det så tidigt att de hinner rota sig ordentligt träden. Där har det blivit ett jätteproblem kan man säga. Jag har pratat både med Skogsvårdsstyrelsen och skogsbolagen då men det är.. det går ju men man får jobba som sjutton och det tar alltid mycket längre tid än man skulle önska. Och bodde man på fastigheten skulle man och hade lite mer tid skulle man kunna göra en del själv så det är ju en nackdel med asfaltboende. /.../ Det är kanske lättast när man kan vara halvtidspensionär och har fysiken att klara av det för det kan vara ett tungt jobb. /.../ Det är en lucka helt enkelt från det att man planterat.. från röjning kan man säga ända upp till det man gör en första gallring. Det tror jag är viktigt framöver.

HAR DU NÅGRA SYNUNKTER PÅ DET STÖD TILL SKOGSÄGARNAS PÅ GRUND AV GUDRUN SOM UTLOVATS

Vissa har ju drabbats hårt och det är ju bra att det hamnar i skogsägarnas ficka en del av dom här pengarna. Sen hur det skall utformas exakt kan man ju diskutera men det är ju stora förluster. Det är enorma ytor som skall återbeskogas och det är inte gratis. /.../ Man får kanske tillåta att det kommer in en hel del löv i den här skogen och inte har riktigt samma krav på återväxten på dom här ytorna om man då får dom här bidragen. /.../ Det skulle kanske vara förknippat med återbeskogning och annat att man får en rabatt /.../ så att det kommer in i skogen på något sätt, kommer tillbaka till skogen.

Kontakter med grannar

Ja det har vi ju haft litet grann men inte några konkreta just, kanske att vi ska samarbeta eller att vi ska avverka samtidigt. Vi har olika uppköpare. En del har Södra och andra har Sydved och andra så det är lite olika. Marken har ju varit sån att, det har varit bra undergrejer, så det är inga särskilt mycket gränser som åverkas, så vi har inte nåt sånt problem /.../ Vi har haft kontakt hur det gått för dom och hur det gått med deras avverkningar och så.

Jag kan tänka mig att skogsbolagen har haft samarbete när det gäller att hantera virket, så det löser ju dom på den nivån antar jag för även om det är en konkurrenssituation så är dom säkert betjänta av ett visst samarbete. /.../ Skogsbolagen har en fördel av sin stordrift att dom kan styra priser på ett annat sätt. /.../ Man hade ju önskat sig större konkurrens. /.../ En massa terminaler vi passerade är proppfulla, en massa små terminaler men man såg ju att det var mycket virke ändå. Man får nog säga ändå att dom gjort ett bra jobb, skött sig bra skogsbolagen trots allt så dom anstränger sig nog. Sen gör dom sig säkert en hacka på det här. /.../ När det gäller vart virket tar vägen, flödet att få ut virket ur skogen som ligger i högar, där har man liten kontroll. Är man inte på plats och kan följa upp det kan man ju aldrig vara säker på vart virket tar vägen. Där får man säga att där är kontrollmöjligheten rätt liten. Den enda kontrollen man kan göra det är när man har ganska bra kontroll på ytorna så kan man någorlunda i rätt härad uppskatta det hela men några hundra kubikmeter fram och tillbaka går ju att blåsa en markägare på. /.../

Virkesmätningarna sker ju vid industrierna och en markägare har ju rätt liten kontroll på dom här mätningarna hur det ske. Generellt tycker jag också att det här systemet kan ifrågasättas. Man är väldigt utelämnad till industrin. Och det gör ju att egentligen ska man sälja skog, slutavverkningsskog, är det absolut mest intressanta för markägare att sälja på rot.

Framtidsplaner

HAR DU OCH DINA BRÖDER HAFT NÅGRA PLANER PÅ ATT SÄLJA FASTIGHETEN?

Nej, nej skadan är för det första inte av den arten.. det mesta är ju kvar och även om det är en ekonomisk förlust i viss mån så påverkar inte det långsiktiga för vår del utan det är nog andra faktorer som styr det i det här läget. /.../ Vi är fästa vid det där stället allihopa och har så att säga så pass starka rötter att det (försäljning) över huvud taget kommit upp på diskussionslistan. /.../ Det är en kulturfråga också på något sätt så att det är nog andra saker som styr sånt. Men det är klart är det en väldig stor katastrof så kan jag förstå markägare som går i dom tankarna. När det bara upplevs som en belastning när det förut varit en tillgång och det har vänts till en enda stor belastning. /.../

Kampanjen Grönare Skog har sett det på ett mera.. ett bredare perspektiv framför allt. /.../ Skogen är ju en stor inkomstkälla för landet och sedan är det avvägningen mellan naturvårdsintressen och industrin egentligen. Varje yta som du tar bort den får ju en konsekvens för industrin. /.../ Det är ju en avvägning och här gäller de att vara någorlunda balanserad. /.../

Vi har använt oss av Gröna Jobb. Dom anställda där har gjort just dom jobben (röjning, underröjning). Det är jättebra, dom har vi haft glädje av i skogen på alla möjliga sätt. Det

andra är att det varit lång leveranstid och det är ju inte alltid som det räcker till i deras sysslor men det är den typen av insatser och t.o.m. om skogsbolagen eller markägare får någon typ av subvention för att dom går in och gör dom här åtgärderna.

Åbo 2

Beredskapsorganisationen i kommunen inför Gudrun

När det gällde stormen så hade vi ingen förändrad organisation än den vanliga därför att skolan tog hand om skolfrågorna, omsorgen om omsorgsfrågorna osv. Sen hade vi stabsfunktionsrepresentanter med representanter från alla inblandade förvaltningar. Men under översvämningen här så bildade vi en krisledningsnämnd, så det är litet olika förhållanden.

Fastigheten

Tillsammans med mannen köpte vi den 2001 på sommaren, /.../ Det finns ingen koppling till släkt eller något sådant. Det var en gård som skulle ut på marknaden helt enkelt. Vi var arrendatorer många år innan. /.../ Jag är inte härifrån heller så det är ingen hembygd på det sättet, nej men nu har det blivit. /.../ Totalt är den på drygt 90 ha och så kan vi väl dela upp den då på 16 ha öppen mark och resten skog.

Stormnatten och den första tiden

Vi var hemma under själva stormnatten och min man och den yngste pojken dom var iväg och hämtade spån för vi har litet djur också då. Det tog tid innan dom kom och det berodde ju på att det hade fallit ned träd på vägen. Så dom fick köra en annan väg hem. Jag var ute och tog in hästarna så att jag märkte att det började bli nåt, som inte var riktigt som det brukade så att fast klockan inte var så mycket, tog jag in dom. Då hade ju tegelpannorna börjat flyga och strömmen hade gått men man kunde ju inte säga, eftersom man aldrig varit med om det, kunde man inte ana vad som skulle hända utan.. Sen levde vi ju det här braket och skriket och rutorna skallrade och vi såg ju inte mycket.

Vi lyssnade på radio Jönköping för det var det enda sättet att få information om vad det egentligen var som hände. Vi hade batteri för vi bor ju på landsbygden så att de hade vi ju. Det var ju mörkt för det var ju på vintern. Och sen på morgonen och det ljusnade så visst förstod man att det hade hänt något, men den bilden man fick när man tittade ut, den hade man ju ändå inte kunnat ana sig till. Det var skövlat och det var ju en väldigt stark lukt då i början. Skog luktar ju mycket, ja det var mycket stark lukt av barr och bark och jord. /.../ Utsikten från huset har blivit bättre (skratt) men det är faktiskt en positiv effekt måste jag erkänna. Det var väldigt påverkat. (På grund av det jobb den intervjuade har) /.../ förstod jag ju direkt att jag skulle ta mig till räddningsstationen. Vi var ju utan el vi var utan telefon och vi var utan mobilnät, så jag kunde inte bli nådd och jag kunde inte nå någon. Och det tog fram till klockan tre på eftermiddagen innan vägarna var så uppröjda att jag kunde ta mig in till sta'n. Och så var det ju för alla.

Få överblick av skadorna

Första da'n och kanske dagen efter med.. det gick ju egentligen åt till att bara komma till sans igen och öppna vägar och se vad som hade hänt. Det tog ju några dagar innan man kunde börja, liksom så att säga se effekterna av det för egen del skogsmässigt. /.../ Först tittade vi ju själva då och det var ju samma sak med det, alltså framkomligheten gjorde ju att det inte var så enkelt. /.../ Vi försökte så gott vi kunde göra en uppskattning av det. Sen var det väldigt engagerat i mitt arbete /.../ Vi fick mest ta hand om andras upplevelser och effekter av det innan vi kunde ta tag i oss själva och det är det fortfarande. /.../

Vi hade frötallar som strök med nästan rubbet på sju hektar men jag tror att dom hade gjort sitt innan. /.../ Det som inte var riktigt uthugget, vi högg ju också litet. Vi har planterat väldigt mycket under dom här åren. Jag kan inte säga någon procentsiffra på skadorna men jag vet att det rör sig om 1 500 m³. /.../

Vi hade stormförsäkring men det täcker ju bara den fördyring utav hur man tekniskt ska få ut virket eller det som är kvar av det.

Vi var utan ström i elva dagar och telefon var vi utan i 39 dagar. /.../
(Det gick inte att komma ut på Internet för att få en bild av stormens effekter). /.../men samtidigt tycker jag.. det har ju framkommit kritik om att det inte är någon mening med att lägga ut det på Internet för vi har ju ingen ström. Det är det visst det, därför att vi är så rörliga idag så att har man ingen ström hemma så hade många på arbetena. Och sen vet jag ju att det var många som hade sina föräldrar i andra områden, som bor nån annan stans som kunde gå in och se. /.../ Det är viktigt med information och det skall alla tänka på. Man ska tänka igenom vilken information som ska ut och få ut den så fort som möjligt.

HUR KÄNDES DET NÄR STORMEN GUDRUN BLEV SÅ BRUTAL?

Ja, jag säger fortfarande kan jag känna nån slags naturdepression eller hur jag ska uttrycka mig. I början så kunde det komma över mig varje dag. Bl.a. hade grannen gjort en jättefin gallring som gjorde att man såg fint en lång bit och så såg man en sjö där bortanför och den där tittade jag på varenda morgon när jag åkte till jobbet. Och den är bara sönderslagen det är totalt raserad. Jag blir otroligt påverkad så att jag blir ledsen varenda gång och nu kan det komma över mig igen. Det sitter i fortfarande och jag kan tänka att det här kommer ju inte att ändra sig så länge jag lever eller ändra sig det gör det ju men.. det är nåt brutalt över det som berör långt in i själen.

HUR HAR DINA SLÄKTINGAR REAGERAT?

Jo, min syster har ju engagerat sig mycket i det här och även min mans släktingar. Men det är ju ingen som har skog.

Kontakt med myndigheter och organisationer

Vi har ju haft.. vi kan ju säga att vi är medlemmar i LRF och har ju haft den kontakten och Skogsvårdsstyrelsen med dess representanter här i kommunen och sen så har man ju alltid ett privat nätverk med. Där har vi en del som är lärare vid skogsbruksgymnasiet och sen naturligtvis Sydkraft eftersom vi förlorat ström och Telia sökte vi väl med då. /.../ Det som har hänt är så pass exceptionellt att skogsägarna behöver all hjälp dom kan få. /.../

Mitt förtroende för myndigheter och organisationer har varken ökat eller minskat faktiskt. Det som hände var ju så alldeles speciellt så det är klart att det finns ju inte någon organisation som har anställda dimensionerade till att plötsligt så ringer det tusen gånger mer än det brukar göra den där måndagmorgonen efter. Det kan jag ju förstå att det var svårt för dom att hantera det. Samtidigt så kanske man ska ha en större beredskap för eventualiteter i en organisation med linjer in och att man ska vara beredd. /.../ det var ju en väldigt tålig del av befolkningen som drabbades för jag märkte ju själv med sömnlösheten och det här man sysslade med, det gick bra i tre veckor men se'n började det ta emot även för den mest uthållige. /.../ Jag kan nog inte uttala mig om de olika myndigheterna och organisationerna samarbetade på ett bra sätt men jag kan säga att Skogsvårdsstyrelsen här i kommunen fungerade väldigt bra.

Kontakt med grannar

Första kontakten var ju att det var ju byborna som öppnade upp vägen. Sen tog min man och de andra männen semester för att hjälpa till att röja upp, så att vi fortare skulle få tillbaka strömmen, och så att det skulle öppnas upp till en del sommarstugeområden som blivit åretruntboende. Och då är dom ju inte så vana, så dom kanske inte har motorsåg och såna saker. Det var ju mycket socialt arbete och det upplevde jag väldigt starkt under den här tiden. Om man var t.ex. i (ortsnamn) så säger man där ute Ja när nånting sånt här har

hänt så är det i alla fall bra att bo i –ryd för här tar vi hand om varann. Och om jag åkte tre mil ned till en annan by så säger man precis samma sak. Det tyder på något väldigt positivt att vi människor tar hand om varandra när det händer nånting.

Fastigheten och livsstilen

Man kan väl säga så här att det är en livsstilsfastighet eller det är ett.. Vi vill bo på det sättet så det har varit en dröm ända sen vi träffades. /.../ Ingen av oss är uppvuxna på landsbygden om jag säger så utan vi är uppvuxna i samhällen men ja vi ville leva på det sättet. Vi är hästintresserade båda och dessutom är mannen och det har smittat av sig på sönerna och dom är väldigt intresserade av skog. En är jägmästaraspirant och en agronomaspirant så det finns hopp om framtiden.

Ekonomiska konsekvenser

Ja, när jag tittar på det så får jag väl säga att vi har väl skjutit upp en hel del renoveringsarbete och det är inte bara tiden utan det är även ekonomin. /.../ Därför känns det angeläget att alla krafter jobbar för att vi ska kunna leva vidare på landsbygden med samma förutsättningar som alla andra. För annars kommer det inte att vara attraktivt för den yngre generationen att bo nånstans där man är så sårbar.

När det gäller ersättningen till dom drabbade där kan man ju verkligen från staten om man vill uttrycka sig så styra litet med plantor med lövskogsplantor. Det finns ju här möjligheter att få ett mer differentierat landskap än bara barr. /.../ Det är som med allting annat man måste ge ekonomiska incitament men får man det kommer massvis med folk att ställa upp på det. /.../ Att man ger en skattereduktion det kan ju vara bra men om staten ger en skattereduktion så drabbar det ju mest kommunerna.

Framtidsplaner

Det har ju påverkat på det sättet att väldigt mycket av det som vi hade tänkt att göra i år och nästa år och året efter det ligger längre fram i tiden nu.

Ja virket det får man ju trixa med. Vi är Södramedlemmar och har väl vår lojalitet på det sättet, men vi har ju också försökt och leverera till andra. /.../ Det blir ju förstört när det ligger ned så vi har väl tagit hand om en tre-fyra hundra m³ själva och sen har vi fått hjälp med maskin på 550 m³ och resten är kvar. Men allt ändrar ju fokus, för jag märker ju på alla diskussioner här hemma och allting sånt, att på nåt sätt och vis har det sin utgångspunkt i att först ska vi reda upp det här och sen. /.../ Vi har haft många tragiska konsekvenser här i kommunen. /.../ Men framtidstro har vi. Mina söner är djupt intresserade så att de tar inte avstånd från detta på grund utav stormen. En av pojkarna pluggar ju i Uppsala då och han har ju kommit hem mycket mer än han skulle ha gjort annars för att hjälpa till. Jag känner otrolig familjegemenskap och att barnen verkligen har brytt sig och kommit hem och ställt upp och hjälpt till. /.../ det svetsar ihop och det gör det i byarna också över huvud taget.

BLIR DET KLIMATFÖRÄNDRINGAR FRAMÖVER?

Ja det är ju en av diskussionsfrågorna. Det är den ena och den andra, är då dom här diskussionerna att kommer det att bli mycket läckage ute i sjöarna med olika metaller och vad det kan vara för nånting. Men klimatfrågan har vi ju diskuterat mycket hemma.

Åbo 3

Fastigheten

Den omfattar drygt 80 ha produktiv skogsmark.

Totala volymen avverkningsbar skog innan det blåste var 14 000. /.../ Det är ungefär hälften som .. När han var här och uppskattade skadorna från Skogsvårdsstyrelsen och då fick han det till 7.700 meter. /.../ Det är mycket, det räcker till. /.../ Det är en släktgård och nu är det den åttonde generationen men det är tillköpt ett torpställe. /.../ Jag har en syster som jag löst ut 1990. /.../ och så har jag ju mjölkproduktion så jag har en 30-35 kor. I dagsläget är det ju en liten besättning men den håller mig med sysselsättning (skratt).

Stormnatten och den första tiden

Vi var sent ute den kvällen kvart i sex för vi /.../ ett kalas. Då var vår granne ute, och han hade sågen med sig så vi fick ju.. det är ju en och en halv mil därifrån. Klockan sju på kvällen var vi hemma efter en timma och en kvart. Då börja det bli rejält så.. för att när vi var här uppe vid en skog som är planterad 69 och dom topparna låg parallellt med marken. Det bara small runt omkring. Sen när vi kom hem hit på infarten så hade lönnen lagt sig över gången. Så det var snabbt igång med elverket så att vi kunde mjölka. Sen gick det non stop i 579 och en halv timme. /.../ Telefonen var ju död vid det här laget men mobilen funka faktiskt så vi hade ju ändå möjlighet och kommunicera i viss utsträckning då. Det har ju varit jättebra på det viset. Vi var ju inte strandsatta i och med att vi hade möjlighet att ringa. /.../ Farsan hade ju telefon efter ett par dar med den fasta telefonin. Det låg ju skog på vägen hit och jag tänkte det är väl inte lönt att prova men /.../ med linan som gick in här fick jag skarvat ihop och fick ton efter en 10 till 14 dar.

När barna kom hit hem och fick klättra fram.. det är klart att det var ju.. dom var skrajnsa det var dom och det är klart att en annan tyckte det var obehagligt. /.../

Jag såg ju inte det här stora eländet här hemma för det är ju en skärm emellan men sen fick jag göra väg tills mjölk bilen skulle komma på måndag. Så söndagen höll vi på att ordna väg då. Det är klart att det var ju ja, det hade man ju inte tänkt sig. /.../ Jag jobba ju så hårt att så jag.. När vi var uppe med Skogsvårdsstyrelsen och kolla stormskadorna så jag menar jag såg ju mellan träden framåt på andra sidan sjön och det har ju varit grov skog hela vägen en 600 meter ned innan. /.../

Själv har jag ju familj och nog är man påverkad. Men jag är mer intresserad av kor än skogen så det är inte så farligt. Men som farsan, han har det nog värre, för han har ju varit mer intresserad av skogen än vad jag är. /.../ För det är klart att farsan blev ensam, inte trodde han skulle få uppleva nåt sånt här. Det är klart att 69 åkte det ju ner en jävla hög, och varenda gång det har blåst har han ju sprungit här och varit orolig.. /.../ Vi har ju planterat försiktigt men nu åkte ju alla skärmar och allting annat så det hade nog ingen betydelse dom skogbruksåtgärder man haft.

Att ta hand om det stormskadade virket

Jag är ju medlem i Södra så det är ju dom som hämta det. /.../ Industrin går ju bra nu det är ju bra dollarkurs. /.../ Det blir ju dryga kostnader för att få ut virket. Det dom har kört här nu i mars när det var som mest fruset. Så har dom en liten maskin för skogen här nu och då händer det inte så mycket. /.../ Jag hoppas dom kommer med en större maskin och kör. /.../ Jag är ju kooperatör i grunden då jag är medlem i Södra då så jag upplever det som positivt. Man behöver inte jaga så väldigt för annars hade det ju vatt att man fått krusa andra virkesköpare. /.../ Man har ju ett grundvillkor som medlem i Södra. Utfallet blir ju fördelat på nåt vis bland dom som har levererat. Det är liksom det är ingen som är ute för att sko sig på det men annars så är det många som slår mynt av det. /.../

Det var ju rätt bråttom att få fram virke så det var ju fråga om att avverka på nära vägar. /.../ Man ville ju avverka när det var vinter för dom här vägarna brukar ju bli avstängda /.../ Vi tog kontakt rätt tidigt och fick avverkningstillstånd från SVO /.../ Jag är nog inte den typen som ringer och terroriserar, för dom vet ju här hur det ligger till, och sen behöver jag inte ligga på dom mer. Sen får man väl ringa ibland om man ser att det är nån hög som blivit bortglömd.

Kontakt med grannar och organisationer

Det var ju landsvägen vi hjälptes åt med till att börja med. Annars har det ju vatt alla elavbrott men jag har ju inte vatt med och röjt ledningar för att .. I början var jag med men dom var ju ute när det var lagom att gå till lagår'n. Jag tänkte att det finns andra som har bättre förutsättningar för att ta det här då. Annars har dom ju gjort en stor insats. Och så har det varit vår lokale entreprenör här.. han kör ju på Södra då. Dom körde ju och röjde mycket ledningsgator och en del vägar också då det var tvunget att komma fram. Dom tog ju vägen bort till det egna torpstället. Högsparningen låg ju åt det hållet med så Sydkraft körde ju också för att komma fram. /.../

Men relationen till grannarna är ju som det varit innan och det är väl mestadels gott. /.../ Jag har en granne strax söder om här. Han jobba på ett sågverk, eget sågverk, tidigare men slutade för en 15 år sedan. Sedan har han haft 65 ha skog och levit på det. Han har gjort det mesta själv. Det är ju hans liv skogen och han var ju alldeles över sig given men så fanns det då en annan granne som han haft som rådgivare och denne grannen han kom ju med den geniala lösningen att han kunde ju köpa fastigheten av honom (skratt). Det är ju mycket möjligt att han skulle haft den fastigheten ändå men /.../ men jag tycker hemskt synd om honom, skogen är hans liv, och han hade inte sålt det livsverket om det inte hade blåst ner, och grannen köpte det inte för nåt överpris, och jag tyckte han gjorde en jävligt ful grej där. En sån social inkompetens som han hade där, det är egentligen otroligt. Jag tycker mest synd om han där, men han är nöjd med det nu och förhoppningsvis kommer han att vara nöjd med det livet ut. Det är gott och väl allting, men han är ju inte pensionär än. Att han erbjöd sig att köpa stället det är ju på tok /.../ han som köpte är för ekonomisk för att göra det bara av ren godhet, samtidigt tror jag inte att det är så illasinnat som man skulle kunna tro. /.../ Hade min granne kommit och frågat om jag ville köpa hans så skulle jag ha sagt Nej inte nu jag köper det gärna men /.../ man gör inte såna affärer under såna förhållanden. /.../ Det är ju kris nu. /.../ Om han skulle se på det om fem år och tycka att det ser ju inte så farligt ut och det var ju synd att jag sålde. /.../

Några krisgrupper har jag ju inte haft nån kontakt med, men man har ju fått information om att LRF haft stödpersoner och sånt, och Södra hade ju möten flera stycken strax efteråt, så man har ju haft tillfälle att ventilera sina idéer med andra om man säger så. /.../ Om man är med i LRF och Södra så har man ju ett bättre skyddsnät än om man inte är med. /.../ Så jag sover om nätterna och t.o.m. somnar fram för TV:n.

Planera för återväxt

(Åbo 3) Det här är ju granmark. Det är meningslöst att fixa med tall om man inte hägnar. Det är så mycket älg här så dom få tallarna som kommer dom åker med. /.../ Jag gjorde ett fåfängt försök att i en plantering med gran sätta tall dessutom men du vet dom tar allt. Det är ju skillnad om det rör sig om väldigt stora områden med bara tallföryngring och då har dom ju mycket att äta. /.../

Löv ja, jag har ju just huggit 130 lösmeter bok, som blåst omkull men /.../ här står ju björk jämnt och det är klart att blandskog klarar sig ju bättre denne gången men blåser det innan löven har trillat...men visst jag håller helt med att man ska när det gäller skogsbruk inte göra likt överallt. /.../ Jag har främst planterar bok närmast sjökanten fast det har ju varit ogallrat och orört i lånliga tider /.../ Jag är ju inte benägen att plantera något som man ska ta ner igen utan det kan ju passa med ett bokbestånd som man låter stå i princip som en skärm och det är ju trevligt utmed sjökanten med. Det har jag för avsikt och då får

jag hägna då för det får man ju göra där nere då. Så det blir ju en kombination av naturvård och en stormsäker kant. Men några mer ingående lövplanteringar annars lär det nog inte bli. /.../ Jag tror vi bor på precis rätt ställe att ha gran.

Ekonomiska konsekvenser

50 % har ju blåst ned men jag klarar mig nog. Det är inga problem så. Banken har ju grepp om det. /.../ Jag är road av matte och bokföring men jag är rätt dålig ekonom (skratt) men funderar sällan på hur jag ska tjäna mer pengar. Jag har en rätt avslappnad attityd till ekonomi så att.. men det är klart att man blir ju nån miljon fattigare. Det kommer ju att bli en slutsumma men jag vet ju inte än vad netto det kan bli på det här.

Men när det blir en sån här storm så blir det ju både skrönor och vandringssägner /.../ Och det sägs att det blir såna som blir skyldiga i slutänden men det kommer ju inte jag att bli utan att nåt netto blir det ju. /.../ Jag avverkar ju inget i egen regi annat än /.../

Ja när det gäller återplantering och köp av plantor får jag väl ta det och ta räkningarna när dom kommer. Man kan ju inte inbilla sig att man ska hinna allt själv /.../ Jag har ju alla korna att ta hand om och det kan jag ju inte låta vara ogjort utan då får jag ju leja in nån.

Framtidstro

Nej tappat framtidstron, det har jag ju inte. Bara folk är friska. Man har ju den här tsunamikatastrofen som hände innan, och där handlar det ju mycket om en annan nivå. Det är klart att man är påverkad, men man får ju ta vara på glädjeämnena i tillvaron, och man får ju inte hänga upp sig på det här. /.../ Mycket av den skog som jag nu kommer att plantera den kommer jag ju inte själv att kunna dra nytta av men så är det ju. /.../ Det är ju inte bara pengar det handlar om /.../ det blir ju inte samma sak som om en stadsbo kommer ut i skogen. Då blir det mer exotiskt. En annan som är uppvuxen med skogen och varit med och planterat och gjort annat blir ju avvand med nostalgiska utsvävningar.

Åbo 4

Fastigheten

Totala fastigheten är på 230 ha. Av den är det 188 ha skog. /.../ När vi mätte in stormskadorna fick vi in 27 ha som gällde för försäkringsskadan. /.../ Det är jag och tre syskon som har fastigheten. /.../ min far och mor gick bort -98. De gick för tidigt båda två för de vara bara i 60-årsåldern. Jag har ju alltid varit intresserad av den här skogen så att det blev inte några problem så. /.../ Det är jag som sköter skogen och har huvudansvaret. /.../ Dom var sjuka de sista åren så det blev inte så bra skött då. Vi planterade igen alla hyggen och sen har vi ju med tiden mest gallrat då. /.../ Dom plantorna var ju inte mer än ett par meter så dom klarade sig.

Stormnatten och första tiden

Jag bor ju här nere, jag bor ju inte på själva fastigheten. /.../ Jag uppfattade då inte så att det var så allvarligt. Visserligen gick ju strömmen tidigt här nere då men /.../ Jag körde hem vid sextiden och jag hade motorsågen med mig och jag fick såga en del för att ta mig fram. /.../ Jag trodde inte att det var så allvarligt som det var, men jag märkte ju sen då'n efter då jag körde upp till fastigheten då. Det gick ju knappt att ta sig dit. Väldigt smala och upphuggna vägar och sen när jag kom mig ut i skogen då kom jag inte så långt. Jag försökte köra men det gick ju inte. /.../ Det kändes inget vidare. Man kände en sorts stumhet, en hjälplöshet. Tråkigt allmänt. /.../ Man kände väl litet att far som var väldigt intresserad av skogen och gick där och grejade själv och det var kanske bra att han inte såg detta. 100 ha av detta köpte han -63 /.../ sen köpte han till resterande del -94. /.../ Han hade först mjölkkor i många år och sedan köttjur dom sista tio åren eller femton år kanske /.../ Det var hans levebröd kan man säga skogen och marken. /.../

Vi var utan ström inte mer än i tre dar /.../ men det var ju många runtomkring som var utan ström i flera veckor. Jag har min syster som bor några kilometer härifrån dom var nog utan i två, tre veckor.

Att få överblick av skadorna

Jag var ju ute och gick på helgen efter när jag fått röjt upp vägarna. Sedan hade vi en ganska färsk skogsbruksplan från -00. Så att det gick rätt så ungefär att få en överblick av hur mycket det var. Det stämde ju rätt så nåt så när, när vi mätte in stormskador. Jag hade uppskattat yta och vad det blev och vad han mätt in i alla fall. /.../ I planen hade jag ju kvantitet och kvalitet och yta, allting. Jag uppskattade också meterantal och det var inte många hundra meter som skiljde.

Att ta hand om det stormskadade virket

Vi har en såg som ligger här uppe som har tagit hand om det. Det gick rätt smidigt faktiskt eftersom vi har en gammal nedlagd grushåla på fastigheten på en tre, fyra ha och den ligger 10 meter från /.../ och dom jagade ju terminaler och då bara efter en vecka då fick dom ju gärna hyra den men då fick dom ju ta hand om skogen rätt omgående. I slutet av mars fick dom hit ett lag med tyskar för ta hand om storskogen. Det är ju gallringarna kvar och det ska dom ta efter midsommar. /.../ Det mesta är ju räddat, i varje fall timret. /.../

Jag fick ju hugga upp mina egna vägar i skogen. Vi hade inget samarbete där med grannarna.

Ekonomiska konsekvenser

Betalningen, ja det blir väl ett snittpris på 250:- kanske, jag vet inte så det blir väl inte så mycket över men. Samtidigt får man ju se då att jag har ju fått hjälp då av mina fyra syskon /.../ så det drabbar ju inte ekonomiskt så som det gör för många andra. Dom är kanske pensionärer och ska dom kunna hugga ut till sin inkomst liksom per år, så blir det ju ingenting kvar. Jag har hört om såna som har fått lägga till för att få ut skatten.

Jag har en granne som.. han har väl inga djur men han går och hugger åt andra så han har huggit upp sitt själv. Han är väl i 60-årsåldern. Sen på andra sidan har jag en som är 30. Han är en riktig jordfräs som jobbar sju dagar i veckan. Han har jobbat i skogen sen han var ung och han har huggit upp det mesta själv. /.../ Vi brukar leja honom för att plantera när vi behöver det. /.../

Vi har stormförsäkring. /.../ Jag fick ersättning ganska omgående. /.../ Den här ekonomiska aspekten är ju att det ska bära sig själv man ska ju inte behöva lägga till. Det är ju inte bara kronor och ören som gäller i första hand utan det är ju att vårda nåt man fått arva och bruka och ta hand om i framtiden.

Kontakter med myndigheter och organisationer

Här var det max tre dygn som vi var utan ström och telefon. Här har det varit skyddat om man säger så. /.../ Telefon hit till arbetet var ju borta mycket, en hel vecka. Ledningarna eller stolparna hade blåst ned eller det hade ramlat träd över ledningarna /.../

Vi har ju varit ute litet.. Sydved har ju haft sina föredrag och Skogsvårdsstyrelsen har haft ett, men det blir att man lyssnar och pratar litet. Alla har ju lika svårt eller hur man ska säga.

Syn på framtiden

Det är klart att det ska ju återplanteras så mycket som möjligt /.../ Jag har ju rådgivare på Sydved, som jag brukar prata med, och sen är det en kille på Skogsvårdsstyrelsen. Vi får ta en diskussion och titta och se... Dels är det ju mycket välter, vad man ska göra med det innan man gör nåt, och hur man ska skydda planteringarna om man ska lägga några /.../

Vi har ju ganska stor del kvar som står upp så jag har inte ens tänkt tanken att sälja det har inte nån av oss.

VAD FÅR DU UT SJÄLV AV ATT HA EN FASTIGHET SOM DEN HÄR?

Det är ju ett sätt att komma ut nån kväll i veckan eller lördag. Det är ju lugnt och stilla, och jag menar att man är ju uppväxt så och få gå där och greja. Det räcker att bara att åka ut och gå några timmar i skogen och titta på skogen, och ha litet koll på det hela tiden hur det växer och att det inte växer igen, och hålla litet koll på gallringar och vad som ska göras och så där vidare, så att man är litet och inte låter det springa iväg för länge innan åtgärder. /.../ När jag jobbar som jag gör här vill man gärna kunna ta bilen och komma ut /.../ Jag kör ju maskin hela dagarna här på jobbet så man behöver komma ut och röra sig. /.../ Men om jag inte hade haft intresse för skogen, hade det ju inte gått att sköta den som jag gör. Jag har en hyfsad mängd skog, och jag vill ha bra vägar och intresserar dom mig så går det rätt så bra. /.../ Man vill vårda skogen eller på nåt vis. Vi har ju fått ett arv efter mor och far och jag vet ju hur mån farsan var om skogen han ville sköta den och att vi skulle ta över den och då får man försöka göra rätt. /.../ Vi har sagt bland syskonen att vi ska inte jämföra en massa arbete utan var och en gör det han gör efter intresse. /.../

I våran fortsättning så har vi väl ihop tolv barn, och det kan ju bli svårt i framtiden och få det till att bli bra. Men förhoppningsvis har man ju en tretti år kvar och då kan ju förhållandena vara helt annorlunda.

MED TANKE PÅ FRAMTIDEN SKA MAN PLANTERA MERA LÖV?

Ja jag vet inte.. Ur ekonomisk synpunkt så tycker jag inte det. Det blir för dyrt att stängsla och priset än så länge på granen det slår ju inte björken. Ska man driva ett normalt skogsbruk vill jag ju helst plantera gran. /.../ Skulle man få statligt stöd för att plantera mer löv, så man kan inhägna så borde man kunna testa det, men jag tänker inte göra det överallt. Men kan man hitta något lämpligt område, det beror ju på marktyp och annat. /.../

Det kommer säkert att bli fler stormar men i vilken omfattning det.. man får ju hoppas att det inte blir så allvarligt en gång till. Man får ju hoppas att man kommer ihåg -69 något litet. /.../ Vi hade ju ett område som la sig -69 då och som var planterat då -70 och nu tog det ju en hel del där igen. Och vi gallrade där för en fyra, fem år sedan och det var kanske därför. Det är svårt det där, för det ser inte roligt ut när det växer igen, man vill ju gallra men kanske man inte ska gallra i så hård omfattning, jag vet inte.

Åbo 5

Fastigheten

Det är en släktgård och gårdens historia är gammal, den är mycket gammal. /.../ Dokumentation är från 1300-talet, men det finns både bronsåldersgravar och vikingagravar. /.../ Min släkt förvärvade den här gården i slutet på 1700-talet början på 1800-talet. /.../ Jag äger den tillsammans med min syster, jag äger två tredjedelar och min syster en tredjedel.

Huvudgården är på 880 ha. Sen har vi en gemensam del i en torvmosse /.../ så det är väl ungefär 950 ha varav högst 700 ha produktiv skogsmark. /.../ Vi har numera jordbruket utarrenderat som sidoarrende och det fungerar alldeles utmärkt. /.../

Vi vet inte fullt upp men vi tror att det ligger omkring 30 000 m³. Skogsförvaltaren har haft olika uppgifter men det är ju så att vi. Hittar mer och mer vi är inte klara än men jag skulle säga att det ligger på 30.000 m³. Är det mindre så är det bra. Vi har ändå klarat oss. Jämfört med våra grannar har vi klarat oss bra och det beror på sammansättningen på skogen. Ca 50 % är gran c:a 25 % är tall och 25 % är löv bl.a. en stor sammanhängande bokskog, och den har skyddat. Det är väldigt viktigt. Vi har alltid haft väldigt mycket löv och det har kanske inte alltid varit roligt. Jag har tittat avundsjukt på grannarnas stora gamla skog, men den är borta nu. Vi hade väldigt stora skador 69-året och stora skador -78 också, men då tror jag att kanske inte fullt upp i den här storleksordningen. Då rök vår storskog -69 och därför kanske skadorna är så stora som de kunde varit. /.../ och då har vi ju också planterat och våra planteringar har ju klarat sig, det är förstås skador – vissa har väldigt svåra tekniska skador.

Vi har planteringar på gång och vi har en otrolig tillväxt i skogen för tillfället så jag räknar med .. vi har nog innan stormen så var nog virkesförrådet ungefär 110.000 kubik. Säg att jag skulle ha 80.000 kubik kvar efter stormen så är inte det illa. Men jag hade också en tillväxt som låg på nästan 5.000 kubik och den delen som har gått ner är ju inte de facto den delen som den stora tillväxten sker i utan det är där den står kvar. Så att om vi inte pillar på skogen för mycket så har vi åtminstone virkesförråd – årsklasserna är inte klara på 50 år nu för vi var ju i fas efter stormen -69 var vi i fas igen. Nu skulle vi ha kunnat börja ta ut mer så det var väldigt bittert. Men virkesförrådet räknar jag ska kunnat återställas inom en tioårsperiod.

Stormnatten och den första veckan

Vi såg ju på väderleksrapporten att nu blir det jobbigt. /.../ Jag var inne på Lantmännen och provianterade batterier och litet extra ficklampor för man kan det här. Vi kollade gasolen hemma för vi har gasolkök. Även om vi har det här traktordrivna elverket på gården så måste vi prioritera värmen så vi brukar inte laga mat på spisen och sådana saker /.../ Min mor har kakelugn och vedspis, hon bor på gården också så det fungerar. Vi kan ju det här. En välsignelse för vi har självtryck på vattnet. Det är ett enormt tryck på vattnet så all vattenförsörjning med toaletter och till djuren och allting fungerar fullt ut och du kan tänka dig hur många timmars jobb och bekymmer det har sparat. /.../

Det började ju blåsa mer och mer så vi plockade in våra djur, och det är klart att hade man vetat hur mycket det skulle blåsa, så kanske man hade försökt att välja ett ännu säkrare stall. Det var ju den gamla ladugården och man kunde inte ha nån aning om omfattningen. Om man bara vetat – vi stängde in och stängde in allting utom vår gårdspickup – min man sa att vi behövde den för att kunna transportera oss för det är ju farligt att vara ute /.../ Det är just det där att gå till ladugården var farligt, det förstod vi, här gällde att ha tak över huvudet och bilen att skydda sig så det var den enda som var framme. Och sen börja det blåsa och blåsa men hela gården är omgiven av stora lövträd, vilket innebar att vi faktiskt inte förstod hur mycket det blåste. Men strömmen gick rätt snabbt och då hade min man redan kört fram traktorn och kopplat in allting så det var klart. Vi var väl rustade men vi

var vana vid det /.../ vi visste vad vi skulle göra, vi var inte handfallna.

Vägen ned till byn lyckades vi ju röja rätt snabbt, redan på söndagen för grannarna har ju samma väg när dom hade huggit sig fram till oss, så hade min man hunnit nästan ända ned till byn. Sedan tog vi resten tillsammans. På söndag eftermiddagen var vi nere och då hade vi öppnat förbindelsen, men då var ju hela byn mörklagd och det var den i många dygn, så dom hade det säkert mycket värre. För på gårdarna hemma lyste det ju. Våra beredskapsplanerare brukar säga att man kan indela befolkningen i tre kategorier när det gäller stora strömvabrott.../ En tredjedel bor på landet och kan det här och dom lider inte nån större nöd. Så finns det dom som har flyttat in till sta'n och dom klarar sig relativt bra för dom har ju i varje fall visst minne och kunskap om det. Men så finns det den här resterande delen som bor i staden eller som har flyttat ut på landet, och där är katastrofen total. Aningslösheten och oförmågan att planera, det är jättesvårt för dom. /.../

Att få överblick, information

Man orkar inte tänka, och det värsta var ju att man inte visste någonting om skadorna. För allting var ju avstängt, telefonerna fungerade ju inte. Det fanns ju liksom inget och det jag tror är det värsta, i varje fall var det det för min del.. bristen på information. Det praktiska det klarar man för är man uppvuxen på landet så vet man vad det innebär. Men bristen på information, vad som har hänt och hur det egentligen såg ut och att allting var blockerat. Jag hade ingen aning.. för grannarna sa ju att all skog är borta och jag såg ju ingenting av det heller. Det var det nu inte men jag hade velat veta det fortare. /.../

Första veckan så pratade jag nog mycket med vår skogsförvaltare på Skogssällskapet/.../ Min man är tillfälligt tjänstledig. Det var ju skönt att han fanns på gården, han höll igång allting men det var ett fruktansvärt slit. Tiden gick åt till att kanske försöka samla information från annat håll.

Sen öppnade Skogssällskapet vägarna – dom flesta av skogsvägarna öppnade dom rätt fort så att vi skulle få en överblick. Det tycker jag var en oändlig lättnad. Då kunde man se, där är dom enorma skadorna och där måste vi börja och det här området har t.ex. klarat sig mycket bättre än vad vi trodde och när det började sätta sig så trodde man /.../ det värsta man kan göra det är att man sätter sig ner och blir deprimerad, det har man inte tid till.../ En del människor gör det. Det har varit en del fruktansvärda tragedier i bygden men jag tror att man måste välja /.../

Jag mår dåligt av att inte ha information och det kan man faktiskt dra en parallell till. Vi hade ju stora översvämningarna i vår kommun förra året. Där var det väldigt jobbigt för dom drabbade fastighetsägarna när dom inte fick information. Kommunen det gick ju ut i radio och på Internet men vem har tid att göra det när man håller på och hinkar vatten ur huset. Och då lärde man sig också det att man måste ha är handfast information och det var information på papper, och det är det enda som gäller i dom här lägena. Man tar inte till sig information på annat sätt och man måste kunna titta på det om och om igen. Upp med ett papper på en lyktstolpe helt enkelt. Låt brevbäraren dela med sig. Det finns många vägar och det tror jag också att man skulle haft här. /.../ Information om läget och vad man kan göra är så viktigt /.../ för kunskap är alltid lättare att hantera än att inte veta.

Men det är så att vi är så inbyggda i vår teknik att.. man kunde ju inte ens ringa. Det tog en timme så gick mobilen ut /.../ Hur larmar man? Tänk om mamma ramlar på gården med hjärtsvikt vad gör jag då? /.../

Skogssällskapet började med att ta det som låg utmed byvägen och det var en lättnad. även om vi kommit överens om det fanns saker som var högre prioriterade så behövde vi ta vissa områden därför att för själen var det viktigt att se att det hade börjat. /.../ det lyfte själen och det lyfte .. nu är vi på väg så att vi inte ständigt behövde mötas av den totala förödelsen. Vad vi möttes nu av var åtminstone den organiserade förödelsen. Sen låg det i travar och bara det var en oändlig lättnad. Att städa kring sin närmaste omgivning.. att ständigt mötas av förstörelsen det är oerhört deprimerande. Man måste sätta upp en sak

och sedan kunna gå vidare.. nu är det på gång.

Att ta hand om det stormskadade virket

Vi har Skogssällskapet som förvaltare på fastigheten, så att vi har ju varit förskonad från mycket av det praktiska. Fördelen med att ha någon som tar fatt på det och professionella var ju enormt, för det var ju så mycket annat. Tiden gick.. den här tiden med stormen vi var ju strömlösa i 17 dygn så tiden och orken gick ju åt till att .. man blev så trött av att inte ha ström och hålla igång verksamheten. Vi klarade oss bra för vi hade.. min man hade insisterat på att vi skulle ha ett traktordrivet elverk på gården. Vi lyckades ju hålla igång gården, inte hela tiden men under dom tiderna vi behövde som elledningarna föll sönder. Vi kunde t.o.m. titta på TV på kvällarna vilket jag inte vågat tala om för mina vänner. Så jag höll mig rätt bra informerad.

Vi hade i stort sett folk som började röja och ta fatt på saker. Skogsvårdsstyrelsen som ringde till mig – lämna nu in skogsbruksplanen och det och det för nu drar vi igång. Och det var liksom ett stöd – att andra tänker åt en.

Vi hade sån tur att den lokala entreprenören, som vi bruka ha, hade sin stora skördare upp i (ortsnamn) under dan. Han hade kraftedag fram den under träden /.../ Vi skulle börja vårens arbete då precis och hade satt igång. Vi fick ju i början förstås avstå honom därför att räddningstjänsten behövde hjälp.../ och då måste vi inse att vi måste avstå från dom här maskinerna för omgivningarna kring stan var så pass farliga - måste få loss dom till ledningsgatorna och i säkerhetsarbete innan vi började själva. Det vara bara så och det var bara att finna sig i det. Det fanns inget annat logiskt att göra i det läget. /.../ Det stod stilla under en månad ungefär och det för jag illa av. Skogssällskapet plockade in större maskiner och man måste disponera styrkorna och det var en enorm logistikapparat när den här transportapparaten drogs igång. När det väl kom dom nya grupperna så var det jättebra. Mycket duktiga och dom håller fortfarande på. Det fungerar jättebra och logistiklösningarna och transportererna med virket har fungerat vad jag förstår. Det är svårt att få en uppfattning om hur mycket lastbilarna kör, för dom kör ju mycket på nätterna och det gjorde även våra grannar som valde att köra mycket på nätterna dom också därför att marken var mer frusen då.

Skogssällskapet är mycket duktiga på export vilket jag inte tror att andra aktörer har samma erfarenhet av – duktiga är dom men kunskap att exportera .../ Dom öppnade upp nya kanaler snabbt. /.../ Skogssällskapet har ju också en organisation i Estland så man plockade ju t.o.m. över lastbilar för snabbt och där får jag säga att som skogsägare .. staten måste lära sig att reagera snabbare på det här, därför att det var många veckor som gick till spillo därför att man inte kunde lämna dispenser till lastbilarna. Det får dom ta till sig. Detta påtalades tidigt från skogshåll, och att det bara skulle ske på det sättet att de fick skicka hem dom där virkestransportbilarna, det är anmärkningsvärt om vi nu sammanfattar det ytterst modest /.../ Man måste bli snabbare i hanteringen för här gäller det värden. Men när man nu fått fram stora avverkningsgrupper och när man fått fram mycket lastbilar /.../

Ekonomiska konsekvenser

Vi hade stormförsäkring. Har man haft dom skadorna vi haft så och det hade faktiskt våra stora grannar också och det är ju lika stora gårdar, Jag kan inte förstå dom här diskussionerna som har varit om kostnaden för försäkringen /.../ Det är småpotatis egentligen. Man får välja och det är ju inga stora pengar i det stora hela. Det här gnället som har varit att det är dyrt, det är det inte. Det är trams. /.../

Vi har ju min man och jag, hållit kvar en del egen betesmark runt och där har vi får. Och sen håller vi på att bygga om till ett bättre stall. Gårdstraktorn är en gammal Volvo 79:a och det fungerar ju alldeles utmärkt. /.../

Vi hade ju lagt upp det så att vi skulle få dom stora inkomsterna på våren, för det är ju då man har dom stora utgifterna, så det var ju ingen hit då när alla andra räkningar och moms och skatt och det här kom. Men jag kontaktade bl.a. då banken och sa att nu är det som det är, och jag tycker att nu tar vi och skjuter på amorteringarna några år framöver så bara räntan men rörligt då, så att vi kan gå in och reglera. Vi måste få håll på allt innan vi vet hur det blir. Dom var jättebra, det var inget som helst bekymmer så med vändande post hade dom ordnat det. Sen gick Skogssällskapet relativt snabbt in nu under våren och ordnade en större å-kontoutbetalning från försäkringsbolaget så att man inte behövde /.../ Vi tyckte att det var bättre att all försäkringsersättning och alla virkeslikvider passerar igenom hela deras redovisningssystem, så att man inte tappar någonting. Då har man fullständig kontroll. Sådana saker är det jätteviktigt att man tänker konkret och praktiskt. /.../

Jag tror att i dom här lägena är det farligt att vara liten i det att man är ensam. Det där med kan själv är väl bra när det blåser medvind, men inte när det blåser storm. Man måste ha något att falla tillbaka på man orkar inte tänka, man behöver ha någon annan som organiserar det/.../ Jag tror också då att Skogssällskapet som är en rent ideell organisation, vars hela syfte är att bygga upp virkesbeståndet och vårda skogen – bildades ju i början av 1900-talet. Hela deras kunskapsbank och hela deras syfte går ju ut på att bygga upp skogen och virkesförråden, medan jag kan se många runt om här som har kontakt både med Södra och Sydved. Där har man ju ibland en annan syn - där är ju mycket industrin som styr, och jag tror att man gör andra bedömningar och tar andra hänsyn och jag tror inte att man alltid hittar dom bästa lösningarna. Man har ju vinstintresset från industrin.

Oro har det ju funnits. Vi har ju aldrig plockat ut så mycket ur gården, skogen, därför att vi ju försökt komma ifatt det från -69 /.../ Man vill ju behålla gården och man får hoppas att man slipper sälja delar av den – men man måste väl inse att man.. Gallrar man hårdare.. det är många bedömningar man måste göra, det är också svårt att hitta andra näringar. På något sätt tror jag att det ordnar sig, för det brukar göra det. Livet har lärt mig att på något sätt är det alltid nyttiga erfarenheter det man går igenom. Man har ju alltid med sig någonting. /.../ På sikt kanske det ändå var .. ja det är väl kanske ingen erfarenhet man ville.. ja det är väl en erfarenhet man ville blir besparad, men det är ändå nyttiga kunskaper man får med sig. Man får lära sig tänka på ett annat sätt. /.../ och det finns ju så mycket löv kvar /.../ och intresset för friluftsliv och naturvård och sådant där och vi har väldigt stor bokskogsareal.

Vi har haft väldigt bra dialog med Skogsvårdsstyrelsen och Länsstyrelsen. Vi har faktiskt haft ett samarbetsprojekt emellan gårdarna och myndigheterna där vi samtidigt gjorde Gröna Skogsbruksplaner och så certifierade vi samtidigt ett område på fyra till femtusen ha tillsammans. Sen bjöd vi in myndigheterna så både Sydved och Skogssällskapet bjöd då in Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen till ett gemensamt möte där vi då certifierade oss gemensamt. /.../

När det gäller naturreservat har vi varit rejält stökiga. Det statliga sättet att se på naturreservat är direkt förödande. /.../ Det är genom markägarnas kunskaper och generationer arbetet tillbaks som dom här värdena har tillskapats. Vi har inget intresse av att förstöra dom här värdena därför att det är ett värde för gården att ha det här /.../ Det finns inga som är bättre skickade att ta hand om dom här naturvärdena än dom som själva skyddar det, som har tillskapat det. Detta kan aldrig ske på samma sätt med den inställning som markägarna har, det är väl kanske inte alla markägare /.../ vi har ju tillskapat dom här värdena sedan generationer tillbaks. Då är bildandet av ett naturreservat en skrivbordsprodukt det är direkt förödande för den biologiska mångfalden. Det är livsfarligt för en levande skog att det bara läggs en död hand över den. Det får inte vara orört för det måste röra sig i skogen för att den biologiska mångfalden ska kunna fortleva. Jag tror och det har vi pratat med myndigheterna om att om man lämnar en bokskog så kraschar den så småningom. Den måste ju förnyas. Våra bokskogar kan försvinna om vi inte vårdar dem på rätt sätt. Man måste släppa in rätt krafter i skogen för att den ska förnyas för annars.. Om hundra år har dom här gamla träden rasat. /.../ Vill man från statligt håll, och det vill man, skydda skogen och den biologiska mångfalden då

är i dom flesta fall inte naturreservat rätt väg utan det är samarbetet med markägarna. Då gäller det att man får ge skogsägarna ett incitament att fortsätta och det säger jag att det får inte vara kostnadsneutralt. /.../ Med årliga bidrag så att man får en positiv nyttoeffekt för bevarande lövskogarna. Då kommer skogsägarna att vilja utöka lövskogarna. Med ett årligt bidrag så har ju staten också en kontrollmöjlighet för det är ju en inkomstmöjlighet för skogsägarna och man löser det på ett oändligt mycket billigare sätt. Man hjälper skogsägarna, man får rotation på det. Man får ett resultat som är bättre till en lägre kostnad, en samhällelig kostnad /.../ Jag är ju beredd nu att utöka lövskogen /.../ och vi måste inse att på vissa håll måste vi plantera mer löv, där det är mer stormutsatt. Vi måste lära oss att plantera löv i ridåer där det kan skydda. /.../ Det här med certifiering ger ju samma resultat eller bättre resultat än naturreservat /.../ Med årliga konkreta bidrag har man ju både ett incitament och ett styrmedel och då får man det dit man vill och allt på en frivillig basis.

Kontakt med släkt

Min syster bor i Uppsala och jag fick ju ringa ifrån tätorten. Dom förstod ju också vad som hade hänt men dock inte fullt ut. Ingen kan förstå om man inte står mitt uppe i det. Det är så. Det blåser i Småland då och då. Min syster och jag – vi som är uppvuxna på gården, jag sa till henne att du måste komma ner, du måste se det här med egna ögon för du måste förstå – inte när det är uppstädat och klart. Du måste se det och du måste stå ute i stormskogen för att faktiskt kunna ta till dig vad vi har framför oss. Och det begrep hon för hon kom ner. /.../ Ingen av oss i familjen är väl lagda för – vi har inte anlag för det här med panik utan vi blir rätt fokuserade När saker och ting händer har jag en känsla av vi blir rätt lugna och konkreta. Efteråt kan hända men inte då. Med det är klart att hon blev ju rätt blek om nosen. Man förstår det inte förrän man ser det. /.../ Nu är det så och nu får vi ju reda upp det.

Kontakt med grannar

Det pratades mycket i bygden och kanske i synnerhet om kubik, och jag tyckte egentligen att det var rätt jobbiga uppgifter därför att för det första så ändrades det varje gång. Träden ligger där dom ligger och dom blir ju varken mer eller mindre och hålla på spekulera i eländet.. Vi pratade också med skogsförvaltaren om den här problematiken, men vi slutade prata om hur mycket som ligger, vi kan väl försöka titta på hur mycket som de facto står kvar i stället. /.../ Skogssällskapet som kanske efter en månad plockade ihop alla sina uppdragsgivare i trakten för en genomgång. Det här gör vi – och det här kan vi – och det här är vår prognos, och för vår del tog skogsförvaltaren och en av ekonomerna då från Skogssällskapet.. vi satte oss en tid, en timme innan mötet och pratade igenom. Så här är det, så här ser det ut med skogsskadekontona och det här och det här tror vi att om /.../ så har vi måhända den här summan kvar. Och så är det att dom här skatteeffekterna är bättre än vad man tror därför att vi har inte varit ute för dom här stora sakerna innan. Det finns okända skatteeffekter på det hela som gör att läget kanske inte är så katastrofalt menade dom /.../ Dom gav lite struktur, dom gav lite hopp, och det tyckte jag var skönt. Jag mådde mycket, mycket bättre efter det mötet och att dom tog sig tid att förklara hur.. och det här med försäkringsdelen. Nu tar vi över det här, nu plockar vi maskinresurser och nu tittar vi på försäkringen. Skogssällskapet har är en fantastisk databas och det här med skador finns det nog ingen som har samlat så mycket material om. /.../ Vi har ju konstaterat att Skogssällskapet är dom som bäst dokumenterat de tekniska skadorna. Det är ju viktigt att man har rätt kunskaper och dokumentation och det kändes också väldigt, väldigt skönt /.../ Det här ror dom hem tänkte jag

FANNS DET PÅ DET MÖTET BEHOV BLAND DELTAGARNA ATT PRATA OM HUR MAN KÄNDE DET?

Jag har en känsla av att vi inte har pratat särskilt mycket. Det är Skogssällskapet som vi mest har pratat med. Jag säger att jag försöker låta bli att ringa honom mer än varannan dag /.../ För mig är det viktigt med information och varför kommer inte dom

skördargrupperna nu och vad gör vi med den och den vägen och vad är det för bärighet på den vägen och så....

Framtid

/.../ Det är ett överlevnadskrav att vi inte kan vara hur ideella som helst utan det måste finnas sund ekonomisk dialog. Inga skogsägare har intresse av att plundra sin skog /.../ Det finns ju några klippare men det är inga riktiga skogsägare /.../ Det viktiga nu för staten att ställa upp – det måste vara lite mer handfast stöd /.../ Nu måste vi få stöd att driva det här för nu tycker jag att det är staten som måste visa musklerna att bara tala om andra ersättningsformer i form av skatteavdrag är skamligt. Staten kommer att tjäna ohyggliga summor på stormen totalt sett. Det är inte någon form av statligt skadestånd vi pratar om utan det är mycket att bygga upp en framtidstro och möjligheter att styra den framtida skogliga utvecklingen som man önskar. /.../ Då måste man gynna dom här trädslagen som de facto kommer att fungera vid kommande stormar. /.../ och det uppdraget som las till Skogsstyrelsen att man skulle titta på dom här olika ersättningarna och det skulle vara kostnadsneutralt, och det tycker jag på sikt är tokigt. Varför det om man nu önskar större inblandning av löv. Då gäller det ju att även dom här planteringsbidragen att det blir en positiv nyttoeffekt av att man planterar mer löv. Det kostar ju inte mycket och staten kommer ju att få in enorma summor på dom här skatterna och på hela momsdelen /.../ Låt dom här beloppen gå i omlopp och komma till nytta det kommer ändå att gå med plus för staten.

/.../ Vi kan titta på den här åkermarken som planterats igen med rätt ibland med orätt. Man kanske inte alltid har valt rätt trädslag och nu plötsligt när man ser de här stora gamla åkrarna ödelagda. Mitt i alltihopa står det några förvirrade och knappt överlevande ekar som aldrig trodde att dom skulle få se. En del lever fortfarande och en del är döda. Och så plötsligt alla dessa stenmurar. Jag märker på dom här entreprenörerna i skogen som kommer uppifrån Svealand osv. man har väl inte lika mycket stenmurar där, dom är alldeles fascinerade av det här. Man har planterat alldeles intill stenmurarna och då har jag sagt att vi ska inte göra om det misstaget. Vi ska inte plantera så tätt intill. Dessa fantastiska ekar, det får vi hoppas vi kan lösa ekonomiskt tillsammans.

Åbo 6

Fastigheten

Fastigheten är föräldrahemmet men det är bara en liten del av det hela för jag har köpt till. Det är 300 ha skogsmark och jag arrenderar ut åkermarken /.../ Jag har ju inga kreatur utan det är bara skog. /.../ Det är nog ungefär en tredjedel som blåst ned. Själva försäkringsskadan är dryga 13.000 kubik och sen så kommer det väl till då sånt som inte är försäkringsbart, ströträd och annat. /.../ Jag hade stormförsäkring, det får man nog lov att ha för jag insåg fuller väl att detta kunde hända. Det är faktiskt litet lustigt för vi satt här en kväll i höstas, vi hade blivit pensionär bägge två och satt och resonerade och tyckte att vi hade det väldigt bra. Så kommer man in på.. /.../ Då kom jag att tänka på att det skulle faktiskt kunna hända att det kom en storm som tar det mesta av skogen, för det är fullt möjligt /.../ Och så jädrar gjorde det bara två tre månader efteråt. Det är ju rätt så konstigt. Nej jag tänkte som så vet du att det har blåst förut och det har blåst ner en del skog men det är inte alls omöjligt att det blir tio sekundmeter extra en gång till och då får det följder, och blir det tio sekundmeter ytterligare så blir det många träd som passerar hållfasthetsgränsen.

Stormnatten och första veckan

(Hustrun) Vi tog ju några bilder på söndag där men då var man ju som i chocktillstånd och man visste ju inte vad man skulle göra. Sen tänkte jag gå ut och fotografera vid andra tillfällen men det visa sig att jag har inte förmått göra det. Jag har haft ett motstånd för att jag haft känslan av senaste i söndags nu, att det var som människor hade dött när träden låg där. Den känslan kan man få, svårt att beskriva /.../ Det är som stort vemod över det hela, en sorg

HAR DET BLIVIT NÅGON SKILLNAD NU NÄR DET GÅTT EN TID?

Jaa, hur ska man säga, man har ju börjat förstå nu att det är verklighet och man kan få den känslan som en liten pojke sa om en katastrof ”kan inte Gud backa tillbaka” men vi vuxna förstår ju det att det går inte att backa tillbaka. Det vore ju det enda som kunde reparera och återställa ens sinnestillstånd men det går ju inte. Men världen går vidare i alla fall och det som växer brukar ju vara väldigt livgivande i sig. Jag hoppas ju att man så småningom ska se något positivt i alla fall eller kunna gå vidare på ett normalt sätt /.../ Det är många år. Som för oss nu som är pensionärer så är det ju livstiden i alla fall. Det är ju det. Min man sa ju här en dag att förut var arbetet väldigt roligt, han har ju haft en enorm arbetsglädje, men nu sa han det känns som om han var dömd till livstids straffarbete med det här arbetet som han nu är tvungen att göra. Det är livstid och straffarbete, det låter hårt men /.../ han var precis ärlig och jag umgås med honom varje dag så jag förstår. Det är tungt för honom det är det eftersom han har haft hela sin försörjning på det. /.../ Han är ju hängiven skogen, han har kommit på rätt plats i livet och fått arbeta med skog men det har ju sina chocker det också. /.../ Det är så mycket som händer så där abrupt men det är ju katastrofens natur det är ju så. Katastrofer kan ju inte förutses och inte hejdas.

(Hustrun) Vi hade strömavbrott. I det här huset var det en vecka och det var ju praktiska bekymmer det var det hela tiden men fullt överkomliga men sen veckorna efter /.../ de flesta prata ju om strömavbrottet det var deras stora katastrof. Det gick ju att rätta till, strömmen kom tillbaka och sedan rullade livet vidare. Inga större skador men för oss var det ju då liksom.. det stora var ju kvar, det bestående eländet.

(Mannen) Jag var hemma när själva stormen kom. Vi hade varit ute jag och grannen och gått upp en rågång och det blåste rätt så bra. De varnade på väderrapporten /.../ Ja jag höll på och jobba som vanligt och kom väl hem vid femtiden och sen så tilltog det då. På natten hörde jag att det var snäppet värre än vanligt. Jag gick upp rätt så tidigt på söndag morgon för man ville ju informera sig och se så jag tog bilen och åkte ut. Det var ju det att jag var ordförande i vägsamfälligheten och hade det ansvaret också. Jag kom väl mig ut

vid åtta och såg ju med detsamma att det var mycket värre än vanligt. /.../ jag kom inte så långt utan då fick jag åka ut och ta landsvägen för den här samfälligheten den går uppåt skogen till och dom som bor där /.../ och jag kom inte långt där heller men jag kom ju ändå fram till dom som bodde där och som jag kunde få till hjälp till vägarna. De hade faktiskt redan börjat hugga upp den i den änden. Det första var ju att buda upp så mycket folk som det gick. Vi höll på hela sönda'n.

HUR KÄNDES DET DÅ FÖRSTA GÅNGEN DU SÅG DET HELA?

Ja, det var nog litet chock egentligen. Uppgiften var att få upp vägarna då men man tog inte riktigt in. Det är faktiskt rent psykiskt så att det har blivit värre och värre hela tiden. Det har inte lindrats nånting under tiden som har gått utan det framstår bara som värre och värre av att se allt elände /.../ Vi körde på där och vi hade ju verktyg och traktorer och processor och så där söndan och måndan. Sen på måndan försvann ju till och med mobiltelefon på måndag morgon. Jag hann ringa nåt samtal sen var det slut och den vanliga telefonen var ju försvunnen innan. /.../ På måndag morgon var jag och fick fått i hjulgrävare med stolpskopa på, det var ju effektivt. Sen kunde vi börja och kapa då. På tisdag kväll hade vi fått väg till dom sista hushållen som bodde i skogen /.../ Det var ju dom som var fullständigt instängda och inte kom sig nån vart.

Kontakt med grannar

(Hustrun) Det är ju väldigt bra då man bor på landet så tack och lov för att man har goda grannar. Jag brukar säga vad har man sina vänner till om man inte ska kunna hjälpa varandra i en kris så att det gick ju bra. Vi fick ju fara och hämta vatten hos grannen här för han hade ett reservaggregat. Han kunde pumpa några timmar om da'n. Vi har inga djur eller så men han hade ju ladugård så det var ju mycket värre för honom /.../ Man var ju litet handfallen då telefonen gick och mobiltelefonerna det är jättebra men batteriet tog ju slut och då kunde man inte ladda batteriet. Så när man åkte till sta'n i något ärende fick man försöka hitta nån som hade ström så man kunde ladda medan man gjorde sina ärenden. Men det tog ju ens dag att få in ved och vi har ju gud ske lov kakelugnar så man fick ta in ved. Men snabbt lärde man sig ju att bära in veden medan det var ljus för det mörknar ju tidigt och då gick det ju inte att gå i det mörka pannrummet och söka ved för där vill man ju inte gå med levande ljus. Det där var ju praktiska saker. Jag är så gammal så jag har hunnit vara med om del saker så det var ingen katastrof, det kunde man ju komma till rätta med. /.../ Vi har drabbats av en hel del strömavbrott tidigare här så att bönderna har skaffat reservaggregat och våra grannar här dom är två stycken dom delar på ett. Det går ju inte annars. /.../ Kossorna nu för tiden går inte att handmjölka dom släpper inte ifrån sig nån mjölk då.

Sen har det ju varit mycket olyckor, åtminstone ett tiotal. Det är inte ofarligt, man måste veta hur man ska göra för annars blir det fullständigt livsfarligt.

Att få överblick av skadorna

Överblick ja det skaffade man sig ju rätt så snart, litet grovt sådär. Jag trodde först att hälften var nere ungefär bedömde jag ju då. Mitt största skifte där är det säkert så men så hade jag ju litet skapligare på många andra skiften. Om du säger att det är 16-17.000 m³ som är nere av 50.000 m³ ungefär. Till det kommer det ju då trasor och sånt och nu lämnar vi sånt där som står på lut och som överlever en tid. Med dom virkespriser vi har så vill man inte ta mer än som är nödvändigt.

Ekonomiska konsekvenser

Det är ju nästan det värsta med (virkespriserna), Det är nästan en större överraskning än stormen med att virket blev så värdelöst på en gång. Det har väl sjunkit en 30 % och på timret är det kanske drygt det. Sen har avverkningskostnaderna fördubblats och det gör att det är ju väldigt mycket skog som det inte är nåt netto på. Det är faktiskt värdelöst där det ligger utom den bästa slutavverknings skogen då. Den ger väl något men det blir begränsat

det med. Till det kommer skadorna på virket som stormen orsakade som brott och sprickor och sen blir det ju skador vid upparbetningen /.../ Det blir höga stubbar och stumpar och..

HAR DET GÅTT ATT SÄLJA IVÄG VIRKET?

Ja, vad ska jag säga det är inte lätt det heller. Jag är ju medlem i Södra och de har lovat att ta hand om och det har de väl gjort. De har hämtat litet massaved men timret har jag sålt till andra köpare av gammal vana till dom som jag tycker betalt bättre. Och slutavverkningarna har jag sålt som rotposter då till dom som har gett mest. Den här sågverksägaren skulle ju köpa det och ta hand om det mesta av mitt timmer men det timmer jag avverkat i egen regi det ligger fortfarande kvar. /.../ Men sen så har han då ett samarbete med Sveaskog så där är Sveaskogs maskiner och kör nu. Tre stycken maskiner är det. /.../ Det var ju brist på det mesta (maskiner, personal, lastbilar) i början men nu är det bilarna som är begränsningen. Nu börjar det finnas rätt så gott om skogsmaskiner och man får hålla igen för det är så att det som ligger som vindfällerna i skogen och inte är avkapat vid roten det klarar sig skapligt men hugger man upp det och lägger det vid en bilväg och inte kommer iväg till industrin så blir det fördärvat. Det här med Sveaskog är rätt så bra på sätt och vis /.../ för det virket försvinner direkt.

Kontakt med myndigheter och organisationer

Jag skrev kontrakt med Södra och de har faktiskt kört upp ett par små brötar när de har vatt i närheten då. De har nog kört upp en 700 m³ men på det ena stället ligger det fortfarande kvar i skogen /.../ Det är en uppsägningsmöjlighet i det här kontraktet. Sen har jag skrivit kontrakt med det här nya bolaget med sågverksägare också då har jag fått hit Sveaskogs maskiner genom hans försorg då. /.../ Sen har jag haft kontakt med alla andra möjliga köpare också och även Sveaskog direkt på ett tidigt stadium, men det ledde inte till nånting för Sveaskog har inte sänkt priserna men i gengäld köper de inget här nere annat än det här som dom byter sig till med den här sågverksägarorganisationen /.../

Skogsvårdsstyrelsens tjänsteman har gjort skaderegleringen.. vi har gjort skaderegleringen tillsammans /.../ till dom anmälde man och sen så blev det då en lista /.../ och det tog inte så lång tid, ja vad ska jag säga, vi gjorde det här i maj månad. Vi höll på i flera dagar /.../ Det är sex skiften och skador på alla. (Visar på karta). /.../ Det har tagit hårdast på den skog som är 45 år och äldre och det finns även brötar i 35-årig skog. /.../

Framtiden

Jag tror inte att man kommer att sätta mer löv i fortsättningen.. något kanske, för det beror ju lite på hur dom här bidragen utformas. Däremot kan det kanske blir litet mer av triviallöv som asp och björk men det andra är svårt att få ekonomi på. Det drar såna investeringskostnader. Det går inte att plantera löv utan stängsel och stängsel det är dyrt /.../

Nästa storm ja den kommer nog snart nog. Här fanns två stormskador förut -69 och -98. /.../ Den sista var för bara en två, tre år sen och sen var det en på 90-talet. Så att nog blåser det litet då och då och stormskador blir det men det här var ju i särklass. Men det är inte unikt detta dom här entreprenörerna som är här nu i trakterna och dom som har varit i Tyskland det var väl -99 tror jag dom säger att det här är väl så svåra skador som det var i Tyskland. Sen hade vi en lokal historia här bara två socknar Mullsjö och Hagborn och där var det storm och blötsnö i kombination och det tog nog i den här omfattningen, lika hårt som detta. Folk är så överraskade och säger att de skulle man väl aldrig kunna tro att det skulle blåsa så hemskt men det är faktiskt vad man får vara inställd på /.../ Dom säger att ingen har sett det på ett mannaminne, men jag menar ett mannaminne i det sammanhanget säger inte så mycket. /.../

Det är ju en sorglig avslutning på karriären det här du vet vi just talade om att vi är

pensionärer och tyckte vi hade bra det blev det ju slut på. Tanken var nu att vi skulle ut och resa och göra litet vad vi ville och ha det bra. Nu sitter man fast i det här så det är kanske nästan det tyngsta. Man är inte en fri människa längre på samma sätt som tidigare.

Jag har ju varit väldigt ambitiös skogsbrukare och satsat hårt på produktionen. Där blir man tvungen att göra litet omprövning nu för att det går helt enkelt inte att klara av samma ambitionsnivå och tiden räcker inte och det blir ekonomiskt inte riktigt lika intressant. /.../ Jag har tänkt dra ned plantantalet och komplettera med självföryngrad björk. Då kan man ha det som gallringsträslag i stället för planterade granar som ju är rätt så dyrbara /.../ Skogsbruket har ju satsat på för dåliga plantor. Det är problem med den här rotutvecklingen. Jag har ett fem eller sex år gammalt bestånd med tjugoprocentiga stormskador.. två meters granar som står i 45 grader. Jag har inte satt mycket av den sortens plantor /.../ Jag har satt barrotsplantor nästan genomgående och dom klarade sig ju så jag får återgå till dom igen /.../ Situationen är den att jag kan hålla på med detta till döddagar, det blir inte färdigt ändå. Det känns inte så där hemskt lockande. Förut var det roligt att jobba i skogen och skogvårda och gallra och så för det var konstruktivt. Det här det är mest att sopa upp resterna, nu är det ruiner /.../ Det känns litet som livstids straffarbete det gör det nu /.../ Jag har ju rätt stora arealer som jag planterade då (när det köptes) som är dryga 20 år idag och det är stormskador i dom med. Jag har till och med en liten bit sånt som är nere.

HAR DU VARIT INNE PÅ TANKEN ATT SÄLJA FASTIGHETEN?

Nej det har jag väl inte, ja det är klart att det kändes som man hade lust att göra det då ett slag men det låter sig inte göra riktigt så där. /.../ Det är väl inte så lättsålt idag fast det märkliga är ju att fastighetsmarknaden är ju faktiskt fortfarande runt ikring det här stormområdet.. priserna hävdar sig och nästan stiger litet men det är väl en och annan som får en massa försäkringspengar och en del skogslikvider som är inne då och vill köpa. /.../ Sen räknar nog folk också med att det blir ett virkesunderskott utav det här och räknar med det och tror på högre priser vilket sprider sig så att fastighetsmarknaden är faktiskt inte dålig. Det är klart att just i stormområdet så har ju priserna klart gått ned med det som motiveras av det försvunna virkesförrådet men räknat på per kubikmeter har det nog inte gått ner utan snarare stigit då.

Åbo 7

Fastigheten

Min far och min farbror ägde tidigare fastigheten och 1975 köpte jag av min far och mina kusiner köpte av sin far. Sedan hade vi den tillsammans tills för en tre fyra år sedan. Då köpta jag ut mina kusiner för då ville dom inte vara med längre. Jordbruksdriften har dom aldrig varit med om. Den har jag arrenderat av honom och drivit sedan 1977 då min far fick pension. Han dog redan -87. /.../ Min far hade den uppfattningen att det hör föräldrarna till att se till att om nån vill ta över så att det blir ordnat för det är helt fel att det blir generation på generation och det bara bygger på och blir mer och mer grenar. Till slut blir det ett enda virrvarr så han menar på att det är föräldrarnas sak att se till dom blir överens om vem som ska ta över. /.../ Han ville att det skulle stanna i släkten.

Totalt med både jord och skogen är den på 143 ha. /.../ Av skogen gick det nog åt ungefär 10 %. /.../ Jag har 55 kor totalt, jag hade 28 innan (ombyggnaden). Jag har totalt 100 djur med kalvar /.../ När jag tog över efter far så hade jag 15 kor eller 16 och sköter ju dessa på kortare tid eller snabbare när jag sköter det själv /.../ jag har en tjejj som arbetar halvtid.

Stormnatten och första veckan

Jag var hemma på kvällen. Jag skulle åkt bort för jag har en tjej som jobbar halvtid hos mig och hon skulle /.../ till lördag kvällen för jag skulle bort på fest. Jag stod i duschen här och jag förstod att det blåste bra så jag var och kollade över dörrar och allt sånt där innan jag gick i duschen. Då slocknade lyset och då förstod jag ju att det bara var att stanna hemma men att det skulle bli så det trodde man ju inte. /.../ Hon kom in och jag sa till henne åk du hem så tar jag hand om resten i lagårn när strömmen kommer. Men hon kom inte långt förrän jag fick följa med med motorsågen och röja väg så hon kom härifrån. Hon körde ju bil. Jag var med till (ortsnamn) och sen så var det ju öppet så hon kunde ta sig hem /.../ Då var det svart så det var lyset från traktorn men det var inte många trän som hade fallit då utan det vara bara nåt enda som jag öppnade. Det var ju klockan sex på kvällen. Men sen ökade det ju under hela natten /.../ jag gick och la mig litet men sen fram på kvällen så tände jag järnspisen och eldade för att få upp värmen och kokade litet kaffe och sen gick jag och la mig. Men det gick inte att sova mycket med det bölande som det var. Sen var jag ute tidigt och gick ut i lagårn. Det var ju ingen ström när jag gick och hämtade mer ved och då såg jag när jag tittade nedåt skogen att det hänt nåt där nere.

Så fort det blev någorlunda ljust så tog jag traktorn och åkte och det var ju.. Då tyckte man att det såg litet brötigt ut. Jag har kommit förhållandevis lindrigt undan, och det förstod jag ju sen när jag börja träffa... men sen ordna jag då så att jag fick ström så att jag kunde mjölka. Sen tog jag och gick en runda i skogen och det är klart, man var inte glad. Har man inte skog själv så förstår man inte hur det känns/.../ Jag har en liten plantering jag har själv varit med, eller ungskog är det, jag har själv varit och satt plantorna och jag har röjt den /.../ men det har knäckt ned ett hörn och det kändes ju nästan värst. Där hade jag vatt med och gjort allt. Men i början av veckan var jag i Värnamo och träffade en annan lantbrukare, det har nog tagit 10.000 meter sa han och det är klart att då får man ju litet perspektiv på det hela och då förstår man att man har kommit lindrigt undan /.../

Det ska jag ju erkänna att jag grät när jag såg det första gången. Det är inte mycket att skämmas över så att det känns nåt enormt /.../ det känns som en sorg. Men samtidigt hade man ju perspektiv, det fick man ju direkt genom att vi hade tsunamin nere i Thailand också och då var ju detta ingenting. Som enskilda drabbas vi ju stenhårt här va men där var det ju nationer som blev förödda. /.../

Att få överblick, information

Dom (Södra) hade informationsmöte uppe i (ortsnamn) en bit härifrån i socknen där uppe och där sa dom vad dom tyckte vi skulle hugga för nåt /.../ så det fick vi bra. Och likadant rådgivning, det är bara att ringa.

Kontakt med myndigheter och organisationer

Jag ringde Skogsvårdsstyrelsen på tisdagen efter stormen. Det gjorde jag ju för försäkringens skull så jag tänkte det är lika bra att ringa direkt. /.../ Jag ringde Södra redan på måndagen eller tisdagen och tittade på skogsbruksplanen och räknande på.. och förstod att detta fixar jag inte själv. Men jag kunde inte i min vildaste fantasi drömma om att det var en så enorm katastrof. Jag ringde ned till Södra och anmälde att det var ungefär 1.000 meter /.../ och han sa att här ligger nåt så fruktansvärt sa han så att ni förstår nog inte hur mycket som ligger. Dom ringer från alla håll och kanter, det är 10.000 här och 10.000 där. /.../ Jag kom fram efter många och ihärdiga försök. Annars tutade det upptaget på Skogsvårdsstyrelsen, försäkringsbolag och allt. Försäkringsbolaget jag har Länsförsäkringar, jag tror att jag försökte hela måndagen. Inne i Värnamo tror jag växeln la av /.../ men jag fick fatt i Jönköping sen.

Jag har Länsförsäkringar som bank. Han ringde och ville komma ut, det tyckte jag var ett mycket bra initiativ ifrån Länsförsäkringar. Det kom ut direktiv uppifrån sa han, vi ska kontakta alla som är kunder och sitta och prata och höra hur dom känner /.../ och tala om

att banken ska ni inte oroa er för. Vi kommer att ställa upp vad vi kan /.../ det var inte mer än en vecka efter stormen. Det tycker jag var rätt så bra men han sa att han fick lyssna på mycket. Han gick inte in på några fall men han sa att det är många som är förtvivlade. Du behöver inte ens fundera sa han, ekonomin den löser vi. /.../

Skogsvårdsstyrelsen hade jag kontakt med de första dagarna och sen även när (namn) var ute. Dom har skött sig jättebra för dom har ställt upp. /.../ Men sen är det ju.. det tjäna ju ingenting till att tjata, dom var ju så nerringda. Det är bättre att göra en anmälan och sedan vänta på att folk kommer när dom får tid.

Att ta hand om det stormskadade virket

Ja, jag är ju medlem i Södra så att dom köper ju det. Jag högg ju så mycket jag hann utav ströträd och dylikt. men dom stora brötarna det har ju Södra arbetat upp. Det hann jag inte först. Vi har väl tagit hand om en tusen meter hittills. Det är väl en par hundra kubikmeter till ungefär. /.../ det tar jag bara till nästa vinter. /.../

Här har man ju gått och röjt och gallrat och .. Där det tog mest här då jag rörde en grandunge jag köpte av mina kusiner. Det var för några år sedan så avverkade jag ju en del skog. Jag gick ju och titta på den då denne grandungen då också, och den som var från Södra han sa, du kan hugga ned den men låt den stå en tio år till sen har du fin skog där. Och nu så tog den rubbet, knäckte och.. men så är det. Nu har jag fått distans till det. /.../

Nu hade jag kvar litet på bygget, men det tog väl en par veckor innan jag kom igång och röja i skogen. Det var väl dom första veckorna då man gick där och det kändes ju men sen börja man ju lugna sig. Man hade ju fått träffa mycket folk också få prata av sig och höra hur andra hade det och se att det var värre på andra håll, mycket värre och då förstår man att man får vara rätt tacksam att det inte blev värre. Det finns ju fastigheter som i stort sett är rena från skogen /.../ och för en del har det ju varit det dom levtt på.

Kontakt med grannar och släktingar

Ägaren till grannfastigheten han är bosatt i Nässjö. Då pratades vi inte vid då. Däremot träffade jag en kollega uppe i (ortsnamn) som jag pratade med. Det är viktigt att prata /.../ det lättar ju. Det är som vi sa tidigare att man gått igenom en sorg. Det hjälper få prata eller nåt annat svårt som man kan drabbas av. /.../ man är inte ensam och det är ju det som är så tungt att veta /.../ som den här grandungen den tog så kommer tanken att här jag gjort fel nu, tog jag ner för mycket på andra sidan är det för att jag var dum som gör att det här ramlat ner. Men sen när man ser hos andra som inte rört skogen och det ligger ned ändå. /.../

Mina kusiner dom ringde ju då i början och dom /.../ titta på. En kusin i Stockholm pensionerad byggmästare han ringer han hade läst och lyssnat på detta och han tänkte jag måste ringa och prata. Det kändes jättebra. Jag vet ju själv sa han som före detta företagare när intäkterna kanske försvinner det är inte så smidigt sa han och man behöver prata sa han och det kändes bra. Och för att man inte hade väntat det. Han har ju själv aldrig haft nån skog född i största'n och så men han förstod företagande och förstod att det måste vara en svår situation.

Ekonomiska konsekvenser

Ja, priserna har ju sjunkit nåt enormt. Det är ju svårt att veta vad slutnotan blir eller vad slutsumman blir för dom säger på Södra att det är ju så kallad stormlikvid nu och sen blir det ju en slutreglering när det är färdigt. Men idag är det ju.. massaveden har sjunkit en 80 kronor och timret har gått ännu mer men det är ju som sagt bara preliminära priser så vi vet inte vart vi hamnar. Men jag blir ju av med virket i alla fall /.../ I detta fallet är det en fördel att vara med i Södra.

Jag hade stormförsäkring men det vet man ju inte för jag har inte hört nånting från

försäkringsbolaget. Det är ju tre och en halv månad sedan vi skickade in men jag har inte hört nånting /.../ jag har fått ett papper på med skadenummer att de tagit emot min anmälan så jag vet vad jag ska åberopa när jag har kontakt med dem. /.../ Förlusten är hanterbar som jag ser det idag /.../

Det måste jag säga att där har jag blivit positivt överraskad av Ulrika Messing, jag tycker att hon har jobba professionellt med detta. Och det ska hon ha tack och en eloge för. /.../ Hon pratar inte runt bara utan att det händer nåt. Många politiker di bara pratar och det blir ingenting av det. Hon verkar vara beslutsam och det verkar vara förståndigt det hon säger /.../ Skogen.. jag menar det vi säljer från skogen det tar vi här i Sverige. Om vi säljer Volvobilar för ett antal miljarder så har vi importerat delar för kanske hälften eller två tredjedelar av det. Det har ju växt upp här va, det är ju en resurs som tillförs hela tiden.

Framtiden

Det blir ju några tuffa år nu framöver. Man får inte några intäkter från skogen nu. Den är ju inte så jättestor i min totala omsättning men jag har ju i mina kalkyler att jag ska sälja nånstans runt 100 till 150.000 om året och det försvinner nog en par år och det är ju rätt tufft ju. /.../ Men sen så har jag ju skog så att när det väl kommer igång igen så kan jag hamna på plussidan. Det blir väl uppgång på priserna förmodar jag men det blir väl ett par tuffa år, det blir det ju. I och med att jag nyss har tagit över fastigheten och jag höll ju på med bygget när stormen kom, vi satte gång efter semestern förra året att bygga om till lagård. Jag har utökat nu så vi höll ju på med det. /.../

Jo framtidstro det måste man ha annars kan man lägga av. Det hjälper inte att gå och gnälla. Det blir inte bättre av det. Jag är faktiskt igång med /.../ det finns ett antal som tror på svenskt lantbruk och att det har en framtid. Och har man inte den tron då är det bättre att sluta /.../ Trivs man inte med det då blir det tungt. /.../

Skogen ger ju också rekreation och så har vi ju jakten. Det är ju skönt att gå ut med bössan det är inte nödvändigt att man skjuter nåt. Och höra hur det /.../ och se litet djur och lyssna på fåglar /.../ Hunden är inne på nätterna det är en tax. /.../ Jag jagar med mina kusiner. Det är en viktig bit framför allt för min del som jobbar så mycket själv. Det är ju den sociala biten att få prata med och få prata med andra. Sitta ned med kaffekoppar och prata bara.

Utbo 3

Jag har fyra fastigheter, två stycken som jag äger själv och två stycken som jag är delägare i. /.../ De har drabbats olika hårt, det är rätt olika litet olika bestånd på dem. En fastighet är på 21 ha /.../ så finns det en på 42 en på 108 och en på 260 någonting totalt /.../ Den största har drabbats ganska hårt och är kanske den intressantaste /.../ Jag har varit ägare till den sedan 2003. /.../ Det är totalt sju hektar som är bete. /.../ Mina föräldrar har alltid varit skogsägare och den första fastigheten har jag haft sedan jag var två år och då fick ärva den men det var den lilla på 22 ha. Min far blev pensionär för ett antal år sedan och då behövde han nånting att göra så då har vi köpt eller investerat i den här skogen då. Dealen är att han sköter det rent praktiska och jag sköter alla papper ekonomi och sånt. Och så sköter han motorsågar och allt sånt. /.../ Men farsan har aldrig jobbat i skogen utan har jobbat inom industrin, men skogen är lite på hobbybasis. Vi jagar mycket han och jag, så vi har ett naturintressen om man säger så. /.../ De andra delägarna är släktingar.

Det fanns skogsbruksplaner på alla delar som jag köpt. Dom första 100 hektaren, det var oerhört mycket gammal skog /.../ Det var oerhört välskött skog, det är inte ofta man ser stamkvistade furuplanteringar men det fanns det ett par hektar där /.../ Det fanns också ett kalhygge som var planterat och det var gammal skog där generellt kan man säga. Dom andra två som vi köpte till där så en på 80 och en på 60 var väldigt välskötta båda /.../ Det vi gjorde då i höstas var att vi gick över hela skogen och gallrade den. Vi tog två litet större kalhyggen som skulle ner och sålde och avverkade i september, oktober någon gång och samtidigt så gallrade vi i princip hela fastigheten då och gick över den från ena kanten till den andra och gick igenom statusen på den då. Det var ju rätt men det var ju ganska dumt nu då stormen kom. Det fick man ju i nacken i stället då.

Hur mycket som blåst ned jag har gjort en sammanställning i ett Excel-ark men /.../ då får man ju se hur bra den här stämmer för det är ju min bedömning, jag har inte fått från proffs detta /.../ I augusti kommer (namn) från Skogsvårdsstyrelsen har vi betämt.

Stormnatten och första veckan

Jag var i Berlin under stormnatten. Det var ju trettondagshelgen så jag och tjejen hade åkt ned till Berlin och sen ringde morsan och undrade var vi var. Hon sa det blåser rätt mycket. Det hade blåst där nere med, men så farligt blåser det väl inte. Sedan när man kom dit förstod man att det blåst ganska mycket. Jag åkte ju dit, jag kom hem på måndag och åkte dit helgen efter och kollade läget då och gick runt. Försökte komma till fastigheten till att börja med. Bara det ett litet projekt. /.../ det var en kilometer väg, jag fick gå över och under stockarna och sen gick jag över hela fastigheten i princip den helgen då och tittade på den för att få en överblick.

Min far hade ju varit där och kollat. Han hade ju varit där och tittat men han hade ett dåligt knä, nyopererat, så han gick inte så långt då. Sen var det en annan som hjälper oss mycket, som hade varit där och tittat så jag var väl förberedd på ungefär. Man hade förstått på dom man pratat med hur det såg ut och sett på nyheter och så vidare. /.../ Det är bedrägligt och det är rätt så tragiskt och samtidigt, så vad ska man säga, man får ju en adrenalinkick med liksom. Det blir ju vad ska man säga nödsituation och sånt. Man blir ju fokuserad på allt annat så man tänker inte så mycket utan man vill mest veta vad som har hänt och försöka få en överblick. Men samtidigt är det ju oerhört tråkigt när man ser allting man gjort när man har gått innan.. gallrat precis hela fastigheten, gjort i ordning alla vägarna och allting var färdigt så nu skulle man bara gå och.. och så vänds helt plötsligt allt upp och ner. Det känns ju tråkigt.

Att ta hand om det stormskadade virket

Jag har inte gjort mer än att ha öppnat vägarna än så länge, utan vi ska ta det i mitten av augusti. Då kommer det en eller två skördare och sen ska vi ta alltihopa då /.../ Det var

kritiskt tills vi öppnat vägarna för jag hade en del hyggen vi skulle plantera. Sen ska vi ta och röja ut alltihopa. I samband med det ska vi göra en ordentlig besiktning för försäkring och så vidare. /.../ Jag hade stormförsäkring och det var väl mer tur egentligen att jag hade. Det jag mest hade siktat in mig mot var /.../ försäkringar mot planteringar och skadeangrepp på plantor och sånt. Jag visste att jag skulle plantera mycket då tog jag det. Jag hade inte tanke på att det var storm i det paketet och det var det ingen på försäkringsbolaget som upplyste om heller va. /.../ Det var väl tur i oturen att man fick det.

Min far tyckte att det var rätt så tråkigt /.../ han är ju där varje dag nästan och kollar till och det är ju alltid nåt som ska göras, diken som ska rensas eller nån buske som står i vägen.

/.../ vi hade planer på att lagra virket själva och bevattna det ett tag vilket vi kanske fortfarande funderar på. Vi har tagit in offerter på punpanläggningar för på fastigheten har vi ett par sjöar så man kan lägga upp och spruta på det. /.../ Det är för dåliga sjöar att lagra virket i dom för det går inte att köra fram till dom men det hade varit ett alternativ annars. Men det får man ju se litet var priserna blir och det är litet därför vi har väntat för man ser dom som hade bråttom iväg och körde när det var som allra kallast, dom har fått ut sitt virke men frågan är om dom gjorde den bästa affären. Det vet man väl inte riktigt än /.../ Jag har så pass bra kontakt med banken att jag inte behöver känna mig jagad. Det är ju trots allt dom som äger fastigheten för att nån annan ska göra jobbet. /.../

Min bedömning är att på fastigheten har det blåst ned ca 9.000 meter och det är en tredjedel av totalen tror jag. Det som är problemet är att nästan all skog som blåst ned är skog som skulle ha avverkats inom en tioårsperiod. Ur det perspektivet gör det inte så mycket att det blåst ned, men det är ju bara att man inte ville ta allt samtidigt och inte till det här priset. /.../ Nästan all skog under 40 år står kvar oberört i princip så man kommer att få en oerhört konstig åldersfördelning på skogen i den här regionen. Min bedömning är att nästan allt över 50 år har blåst ned. Därför kommer det att bli hårdvaluta att ha något avverkningsbart här nu de närmsta 20 åren /.../

Vi har väl haft en väldigt bra entreprenör som vi jobbat med. En vecka efter stormen åkte han till Brasilien och sa att det löser sig. Han har kontakt med ett antal skördare och skotare och så köper han upp virket. Senaste stormen han var ute för var -95 i (namn-trakten) när det kom snö och storm. Han sa att alla sprang benen av sig den första månaden och sen så var det mängd maskiner med ett antal jobb. Två månader senare letade man jobb för då hade man åkt dit. Så han sa att vi tar det lugnt i stället så får dom andra springa benen av sig. Det är ju ganska bra att ha en sån som har den erfarenheten och kan säga /.../ annars hade man nog varit litet mer stressad /.../ Det var han som sa att vi skulle vänta till augusti /.../ Mycket av det som ligger ned som bara vält suger vatten fortfarande och lever. /.../ problem med det som har knäckts där är det värre /.../ Det är rätt mycket som fortfarande suger vatten, kanske 80 % eller 90 %. På så vis ser det ju ganska bra ut. Det ser ut som vissa stråk som knäckts och framför allt tallen som är knäckt för den sitter ju litet hårdare i backen, men granarna viker sig litet lättare. Det blir väldigt spännande och ser när man kommer in litet mer. Även om jag gått över nån mer gång så är det elände att ta sig fram så man har inte sett allt riktigt. Det är ju farligt att gå omkring med. Om man går uppe på stammarna kan man vara fyra, fem meter upp i luften och då vill man inte ramla ned. /.../

Ekonomiska konsekvenser och statligt stöd

Reavinsten ja, det tycker man ju att.. det kan man ju ha många synpunkter på. Det finns ju inget som är så komplicerat som att driva skogsbruk ekonomiskt, för det är så oerhört mycket undantag och lagar och regler. Avsättningsmöjligheter hit och dit så att man skulle kanske fundera på att man skulle skala av väldigt mycket av det och göra nåt nytänkande rätt över. /.../ Att ge rabatter på drivmedel och sånt, det ger ju inte skogsägaren nåt för det är ju entreprenörerna som tjänar pengarna. Man ska ju göra någonting för dom som äger skogen och det skulle väl va på inspektion där man tittar på hur mycket som blåst ner. Samma sak skulle man ge några skattelättnader för dom som

får vinst men det är ju inte alla som gör vinst utan det blir många som får betala för att få ut sitt virke för att bara hålla sig på rätt sida lagen för vad man måste göra och då är det folk som får betala för det. Dom om några borde väl få bidrag nästan, så det slår ju litet fel att bara dom som gör vinst ska få skattelättnader. Det är litet tandlöst agerande från regeringens sida som vanligt höll jag på säga. Man förstår inte riktigt för även om statsministern köpt en gård så verkar dom inte förstå. Nej det är så oerhört långt från Stockholm här ju och det märks. /.../ nåt bidrag per nedblåst kubik hade ju varit mycket bra /.../ Det är ju så olika, en del tar ju hand om allting själva och har en egen såg och det ena med det andra och där får du ju aldrig någonting om det blir skattereduktion. En del eldar med sitt så det finns så oerhört olika saker. Dom förslag som ligger kommer ju att gynna mest såna som mig mest hela tiden som inte upparbetat nånting själva utan använder entreprenörer, och då får man det om man vill eller inte. Dom andra som upparbetar mycket själva och har sina små sågar och det ena med det andra, dom får bara jobba och hålla på, så det borde vara nånting per nedblåst kubik. /.../

Det har väl lagt sig för det är ju så länge sen nu och jag är väl inte den som stirrar upp mig heller då. Den fördelen jag har är ju att jag ju inte har min huvudsakliga inkomst från skogsnäringen. Jag har ju mitt jobb. Jag menar att om det går helt åt helvete så kan jag sälja fastigheten och ta hem pengarna och så får man avsluta det kapitlet. Det hade varit oerhört tråkigt att göra det, och jag hoppas verkligen att det inte blir, men det finns ju den möjligheten. Jag är ju väldigt intresserad och det är ju kul med skogsbruk och jag har ju alltid gått i skogen sedan barnsben och friluftsförandet och man har haft en liten skog då även om den inte var så stor. Så har jag ju jagat sedan man var tio år eller något sådant. När jag flyttade till Göteborg blev det ju inte lika ofta och saknade det litet.

Nu pendlar jag.. jag jobbar tre dar i veckan i Helsingborg och bor över där och så Göteborg två dar i veckan och då blir det farsgubben som får sköta det där hemma. Då får man komma hem och visa intresse ibland. Den uppdelningen funkar väldigt bra. Han har rätt mycket tid då han slutade vid 60. /.../

Kontakt med grannar

Jag har ju kontakt med en del där hemma, inte direkt grannar men runtom. Det finns ju alla sorter från ren panik till såna som tar det litet mer lugnt.

Kontakt med myndigheter och organisationer

Skogsvårdsstyrelsen har jag haft kontakt med. Dom erbjöd en halv dags gratis rådgivning när du köpt en ny fastighet eller nåt sånt. Då var (namn) ute. Så han har vi haft ganska bra kontakter med. Sen tycker vi inte riktigt samma sak jämt. Sen har vi även bra kontakt med Länsstyrelsen. Vi har gjort ett dikningsprojekt på våren där vi har rensat diken, för Jönköpings län är ett av dom få län där man får nydika. Vi har rensat upp samtliga diken på fastigheten, och sen hade dom en exkursion från Skogsvårdsstyrelsen, Länsstyrelsen och några mer som var nere och tittade på det här hur det gick till då och diskuterade om dom inte skulle kunna få en samsyn på hur man skall göra detta. Skogsvårdsstyrelsen har ju i uppdrag att få fram så mycket skog som möjligt och Länsstyrelsen ska bevaka blommor och bin vilket kanske inte alltid går hand i hand. Och där har man haft en hyggligt kontakt med dom med. /.../

Försäkringsbolag har jag inte haft så mycket kontakt med utan mer att jag fått mina papper men så har vi inte skickat in dem än. Det får man väl ta diskussionen senare och det ska ju inspekteras nu i augusti så det blir väl i samband med det skulle jag tro. Dom har väntat och jag tror att dom har fullt upp under tiden i alla fall. Dessutom kan det vara bra att ha väntat för nu har dom rutinerna litet mer klart för sig. Jag tror inte det är en nackdel att få bedömningen nu mot i början precis. Jag har förstått att en del av dom som inspekterat har varit nästan desperata och otrevliga och då får dom gå före och så tar vi det sen i stället när det lugnat ned sig. Det kan ofta blir litet bättre då.

Kontakt med kommunen har jag inte haft kontakt med annat än ansökan om den här

bevattningsanläggningen då, så jag har tillstånd att lagra virke och det är ju kommunen som /.../ Jag har alla tillstånd som behövs så det är bara frågan om man skall genomföra det.

Och så är det ju plantorna då. Vi har ju planterat en hel del i år för vi avverkade ju förra året då men sen gäller det ju att hålla dom kontakterna inför nästa år. Då kommer det att bli mer slagsmål. /.../ Det kommer ju inte att finnas tillräckligt med plantor då, det finns ju inte några möjligheter att det ska räcka. Det gäller nog att vara framme i tid och boka upp det så det är en viktig kontakt att hålla.

Framtiden

Det kommer att bli svårt framåt ett antal år. Skogsbruk bygger ju på långsiktighet och att kontinuerligt över tiden kunna avverka och ha sina intäkter. Men att ha ett uppehåll på kanske 20 till 30 år här, det kommer att bli väldigt tufft. Speciellt med räntenivåerna, som med all sannolikhet inte kommer att gå neråt i varje fall utan kommer att gå uppåt, så kommer det att bli väldigt tufft för många. /.../ Det folk behöver göra nu är att se över sina lån och försöka amortera så mycket på dom /.../ Sen är ju frågan vad virkespriserna kommer att bli och vad Södras stormpremie blir. Nu är jag inte medlem i Södra /.../ Jag är helt övertygad om att virkesköpare pressat skogsägarna på virkespriserna. Det vore konstigt om ingen har gjort det. Och likadant entreprenörer som roffat åt sig, gjort dåliga jobb och /.../ det finns alla lycksökare där. Därför är det ju oerhört viktigt att ha kontakter med de bra entreprenörerna som ställer upp på en. Dom som det är riktigt synd om, det är ju dom som har haft familjegårdar som inte bor på gården utan ärvt ett skogsskifte någonstans och inte vet så mycket om det och inte gjort så mycket och så helt plötsligt blåser det ned massor men sen har dom inga att ringa. Dom vet ju inte hur dom ska bete sig. Och det finns ingen som bryr sig om dom heller av dom seriösa bra va, utan dom har fullt upp att ta hand om sina långvariga kontakter. Då blir det ju lycksökarna som kommer in och roffar åt sig. Det kommer nog att uppdagas mycket sånt.

Om man tittar framåt, om jag förstått det rätt, så kommer det väl vara en del som får in mycket pengar då kanske och kan köpa skogsfastigheter är det väl nån regel /.../ vilket ju med kommer att ge en märklig prisbild på fastigheterna där man i princip tvingar folk in i att köpa mer och kanske köpa ytterligare skog som inte blir avverkningsbar på 50 år och det är frågan om det är bra eller dåligt /.../ Det är många konstiga konsekvenser.

Det som är tråkigt är att man haft sina planer och sett detta långsiktigt och hur man skulle kunna lösa det framåt /.../ Dels har man tappat ett par miljoner kortsiktigt i stormen här. Det kullkastar ju alla planer man haft med amorteringar och med bank och alltihopa. Som det ser ut nu kommer jag nog att sälja en av fastigheterna. Det var väl egentligen planen innan stormen med men nu blir det nog ännu mer aktuellt. /.../ Det visar sig att den klarat sig ganska bra och då kanske det finns folk som är intresserade av den. /.../ Då kan man betala av litet lån så man inte blir så högt belånad. Konsekvens av stormen att försäljningen kommer att genomföras lite snabbare än vad som var planen från början. Jag har haft litet bankkontakter och man har tittat på det och sagt att det ser nog rätt så bra ut, för jag vet att dom gått in till vissa kunder och sagt att vi kräver att ni sätter in 100 % utav alla inkomster på banken, sen ska vi diskutera det här. Och då har dom gjort avtal med dom som ligger högt belånade. Det hotade dom väl att göra med, men dom hörde aldrig av sig sedan så det löste sig väl. Jag har väldigt bra bankkontakter och det tror jag är avgörande. /.../ Men det kommer nog att bli tuffare att få låna pengar framåt. Bankerna kommer nog att göra sin hemläxa med. /.../

Det som är litet märkligt nu är att man får mer betalt för energived som man köpt till förbränning än för massaveden. Den som tjänar pengarna där. Dom passar ju på. Det blir intressant att se vad som händer hos Södra och dom andra vad det slutar på. /.../

Om man planterar mera löv så kan man få mindre stormskador. Men hindret för att plantera mera löv är ju att än så länge har det ju varit ekonomin. Mycket tradition med, du vet man blir ju nästan omyndigförklarad om planterar nåt annat än gran. Då börjar dom ju undra. Jag läste en artikel som sa att om du har ditt skogsbruk för ekonomin så finns det

inga alternativ till granen. Även om det blåser ned så är det som gäller. /.../ Det känns litet märkligt på nåt vis att sätta stängsel runt skogen om man ska ha mer löv, det känns inte riktigt naturligt. Men däremot får man väl fundera på om när man går fram och gallrar och röjer och så.. Samtidigt så växer ju skog snabbare om du har litet löv i det med.

HUR GÖR DU SOM UTBO FÖR ATT HÅLLA DIN SKOGSBRUKSKOMPETENS AKTUELL?

Det teoretiska det läser man ju. Man överöses ju med olika tidningar och skrifter. Sen så.. när man är ute i skogen själv när man får tag i motorsågen eller en röjsåg så är det "hands on". Det är det som gäller. Men jag skulle aldrig kunna driva själv i den omfattningen om jag inte hade min far hemma och sen så även några till som hjälper till mycket. Det skulle inte gå. Jag menar som utbo kan du inte driva typ 100 ha aktivt. Du kan inte göra så hemskt mycket själv. Du kan röja och plantera men gallra och avverka jämfört med en skördare så ska du inte ta i motorsågen ens. Det är bara att slänga pengar i sjön. Därför måste man anlita folk och så får man vara med och hålla dom i örat litet.

Referenser

- Cullberg, Johan (2003). *Kris och utveckling*. Natur och Kultur (fjärde utgåvan andra tryckningen).
- Grimby, Agneta (2002). *Sorg och stöd bland de äldre – Kunskapsöversikt och rekommendationer*. Socialdepartementets utredningar om psykisk ohälsa. (Projektnummer 2000/654).
- Hofstedt, Karin (2003). *Skogsägare på distans – utvärdering av SVO:s riktade insatser för utbor*. Skogsstyrelsen rapport nr 9 2003.
- Klasson, Maj (2003). *Psychological aspects of disaster management* i Disaster Management of Libraries and Archives. (Ed. Graham Matthews and John Feather.) MPG Books, Bodwin, Cornwall.
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Krisberedskapsmyndigheten (2005-08-31). *Krishantering i stormens spår. Sammanställning av myndigheternas erfarenheter*. (Dnr: 0257/2005) (Rapporten kan laddas ned från Krisberedskapsmyndighetens webbplats. (www.krisberedskapsmyndigheten.se))
- SkogsEko februari 2005. Aktuellt från Skogsvårdsorganisationen.
- Tilly, Charles (2000). *Beständig ojämlikhet*. Arkiv. Lund.

I projektet Stormanalys, delprojektet Ekonomiska och sociala konsekvenser, har denna undersökning genomförts.

Tio skogsägare har intervjuats av Alger Klasson. Huvudsyftet med intervjuerna är att få exempel på hur skogsägarna upplevt och reagerat på stormen och dess konsekvenser samt hur stormen kan ha påverkat skogsägarnas sociala situation.

Den huvudsakliga teoretiska referensramen har utgjorts av Johan Cullbergs modell för olika faser i krisförlopp. Med utgångspunkt i denna har intervjuerna analyserats och sorterats med rubrikerna: Stormnatten och den första tiden, kaos och oreda för alla, chock, förstummad, svårt att ta till sig vad som hänt, vrede, sorg och nedstämdhet, nyorienteringsfasen samt planering för framtiden.